

מערכות

קכ"ד

קרב המיתלה

לצה"ל —

ליום השנה למבצעך המפואר
וגילוי עוזך בקרבות סיני

שא בריכות
עלה והצלח!

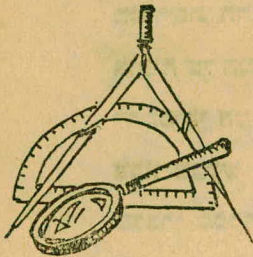
בנק הפועלים בע"מ

מי ומה בחוברת

מדינת ישראל המחודשת הוקמה בחופזה, כשהזמן רחוק, כשלא היתה עוד שהות להמתין. להבדיל אף הבדלות — אף חוברת זו של „מערכות“, שנועדה להופיע לקראת חמש השנים להתחדשות עצמאותנו, מלאכת עריכתה והדפסתה נעשית תוך דוחק בלתי־רגיל בזמן. אי לכך נעדרים מתוכה מספר מדורים רגילים ולא נמצאה השהות לכמה שיפוצים ועיטורים רצויים. לא הובלט בחוברת — פרט לפקודת הרמטכ״ל ליום הזכרון לחללי מלחמת השחרור — הצד של ציון־במיוחד למועד זה ולתקופה העומדת מאחוריו. עצם תוכנה של החוברת, המשולב בעבודת־התמיד של שנים אלו בבניית צבא הגנה לישראל וטיפוחו — הוא המשמש ציון לתקופה ולציוויה.

עם הופעת מאמרו של האלוף י. רטנר בחוברת ע״ה של „מערכות“ („מחשבות לבעית

התכנון הצבאי) ציון ברשימות „מי ומה“ שבאותה חוברת כי עשוי עוד להופיע בעקבותיו מאמר נוסף בסוגית התכנון הצבאי. מאמרו של סגן־אלוף יהודה בן־דוד („אופיה של המלחמה החדישה ודרכי תכנון המדינה“ בעמ' 5) בא עתה — באיחור־זמן במקצת — לקיים את המובטח באותו ציון. מאמרו של סגן־אלוף י. בן־דוד עוסק בבחינה הרחבה והכוללת יותר של ענין התכנון — בתכנונה הכולל של מדינה, במסגרת תנאיה של מלחמה בת זמננו; אולם, לאחר הכל, אין זו אלא בחינה מסוימת של אותו ענין גופו, אשר טוב ומועיל לאנשי הצבא להכיר ולדעת כי אינה ניתנת להפרדה או להרחקה משאר גופי התכנון הצבאי; כי אם, אדרבא, עשויה היא להשפיע גם על אלה השפעה רבה במציאות. י. בן־דוד כבר פרסם בשעתו מעל דפי „מערכות“ את המאמר „האדם בקרב“ (בחוברת ס״א, עמ' 71). הקטע מדברי אלוף י. רטנר, המובא בעקבות המאמר הנ״ל, לקוח ממאמרות שב„מערכות“ חוברת ע״ה.

סידרה מקפת של מאמרים וסקירות על מעשי־מלחמה וחזיונות־מלחמה בא״י בתקופה

הקדומה עד לסיום תור הבית הראשון, מתפרסמת והולכת בחוברות של „מערכות“ מזה תשע שנים. חוברת י״ח״ט — מארס 1944 — כבר הכילה את פתיחת הסדרה: את מאמרו של ש. ייבין על „גיאוגרפיה ואסטרטגיה בתולדות ארץ־ישראל“ ואת זה של ד״ר ה. פולוצקי „מערכות מגידו וקדש“. בשנים האחרונות כמעט והושלמה הסדרה, מבחינת השתלשלות המאורעות בזמן והגיעה עד לימי פלישות הבבלים לארץ. נעשות עתה ההכנות להופעת מכלול פרקים אלה במסגרת של ספר, בהוצאת „מערכות“, שיקיף תקופת מלחמות ארוכה ומגוונת זו. ובינתיים — יש ומופיע הצורך בהשלמות, פירושים־מחדש והעמקה נוספת בנייתו. מאמרו של ש. ייבין „לתכסיסי המלחמה של הכנענים והחיתים“ בעמ' 14 (כיום — מנהל מחלקת העתיקות של מדינת ישראל) מעלה כמה מן ההערות המאוחרות ביותר לחזיונות צבאיים לפרשת מסעי המצרים בא״י ובסוריה במאות השנים הסמוכות להופעת שבטי העברים בארץ. כמה מן הגורמים הטופוגרפיים המוזכרים אגב כך — עודם בחזקת נתונים צבאיים ריאליים אף כיום הזה. פרסומי של ש. ייבין עד כה כוללים גם את מאמרו על „כיבושי הארץ“.

לקה — לעולם לקה; ולא כל שכן לקחה של מדינה קטנה שעמדה במבחנים קשים ומנסה ללמוד מהם. בכך — עיקר תמציתה של סקירת סגן־אלוף י. בר על דמותו החדשה של חיל־הצבא הנורבגי (עמ' 21). סקירה זו — הנה השניה בשורה צפויה של סקירות ומאמרים על הנושא הכללי: „מלקח צבאות קטנים“, מאמרו של י. בר עם הקמת „חיל־שריון בצבא השביצרי“ (חוב ע״ו) הוא הראשון בסדרה זו.

גנרל בלני, וקצין גרמני עלום־שם המפרסם את דבריו בירחון־קצינים שביצרי — אלה משתתפיו של „סימפוזיון“ קטן בסוגית הגנה־בלילה הניתן במדור „בעתונות־הצבאית“ שבחוברת זו בעמ' 63. הנושא „פעולות לילה“ כבר שימש לא פעם ציר לבידורים והצגת בעיות מעל דפי „מערכות“ (כך בחוברות ג״ו: „פרקי לילה“; ונ״ט: „לחיימת לילה“ מאת סרן ג. פלד). הצד המיוחד — והמענין־במיוחד — לנו במאמרים המוגשים עתה — הוא, שהדברים מסביב בעיקרם על בעית ההגנה בתנאי לילה.

תוכן העניינים

- 1 פקודת יום ליום הזכרון לחללי מלחמת השחרור
- 4 ממורשת ההגנה העברית: (תעודה) מול עמ' 4
- 5 אופיה של המלחמה החדשה וצרכי תכנון המדינה סגן־אלוף י. בן־דוד 5
- 14 לתכסיסי המלחמה של הכנענים והחתים שמואל ייבין 14
- 21 צבא מבקש דרך (מבעיות הכוחות־המוזינים הנורבגיים) סגן־אלוף י. בר 21
- 28 מדברי מפקדים: מרשל מוריס דה־סכס 28
- 30 לחימת רגלים נגד שריון "דוד" 30
- 37 הכנת השיעור סגן־אלוף י. אליאב 37
- 47 מחשבות על איזון "אלף" 47
- 48 מכתבים טקטיים: השליטה במרחב "לוחם" 48
- 49 הרגש על היסודות! גני י. לוטון קולינס 49
- 54 ממצפה מה"ד: קליעה: תרגיל מיון או ספורט? 54
- 56 אימון הקצין בשירות חובה בכריטניה ח' יו"ר י' ק' ב' קרופורד 56
- 59 על המרחב (בעקבות מכתבים טקטיים) "משלט" 59
- 60 כמת "מערכות": לאופיו של החייל המקצועי הישראלי / האומנס פס 60
"צבא־הרגלים" המודרני האחרון?
- 63 בעתונות הצבאית: מבצע־הלילה: הפתעה וניידות בהגנה / ההגנה בלילה. 63
- 69 רשימות קצרות: לחינות גורם התובלה במבצעים 69

פקודת יום

ליום הזכרון לחללי מלחמת השחרור

ס ס ס

רב-אלוף מרדכי מקלף

ראש הססה הכללי

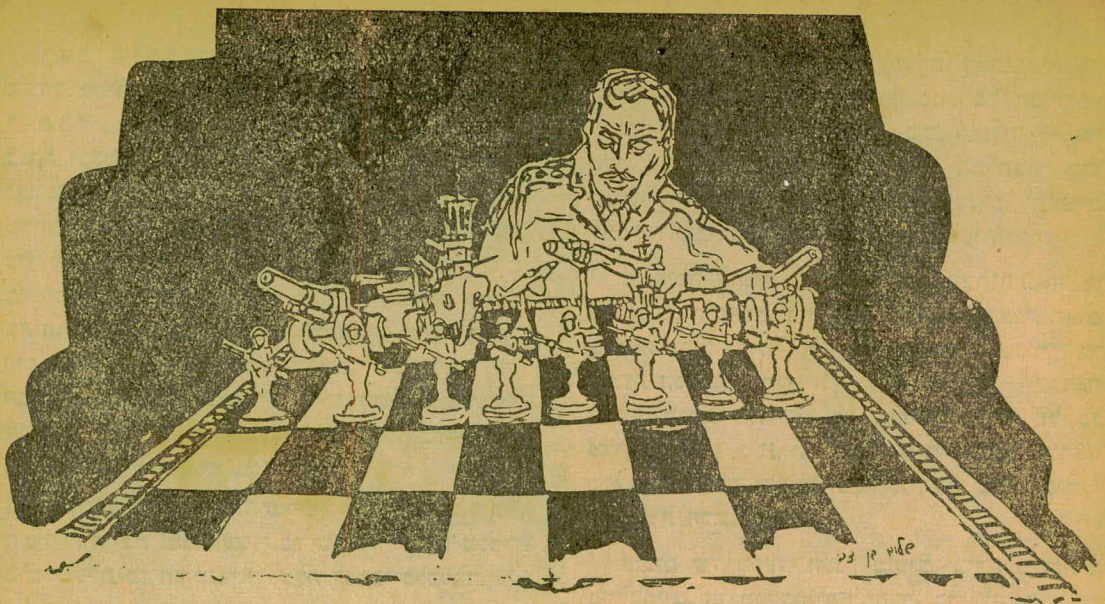
חיילי צבא הגנה לישראל.

ביום זכרון זה נעלה את זכר חברינו חיילי צה"ל
אשר נפלו למען תקומת מדינתנו ובטחון גבולותיה.
נתיחד עם הוריהם ומשפחותיהם.

במותם ציוו לנו אהבת מולדת, הקרבה ומסירות
ללא גבול. כאז בן עתה נשקוד לחישול כוחו
של צה"ל ובטחון המדינה.

מרדכי מקלף רב-אלוף

ראש הססה הכללי

10/אלוף יהודה בן דוד

אופיה של המלחמה החרישה

ודרכי תכנון המדינה*

העבר — על מלחמות העתיד; וכך מתוך הרגלי המחשבה הקיימים, המפרידים לחלוטין בין הפעילות המדינית והכלכלית לבין זו הצבאית, בעוד הגבולות שבין פעולות אלו מיטשטשים והולכים יותר ויותר במציאות.

הניתוח שלהלן יגע באותן נקודות בלבד אשר יש להן ערך לגבי הנהלת מלחמה בתנאים החדשים, ולא יעסוק אלא בנייתן העובדתית גרידא.

העובדות היסודיות, לגבי צרכיה של מלחמה הנרבעת מן המצב החדש, הן:

א. קיצור המרחקים — עובדה זו מהווה גורם פרובוקטיבי ומגרה לגבי ניפוח ניגודי אינטרסים בין מדינות: הן משום ההזדמנויות להכרעה במפתיע שהוא צופן בקרבו, והן משום שהמגע החי והמתמיד בין מדינות, הנוצר בעקב התנאים האלה, מקיים את הניגודים האלה ומזין אותם בעובדות שוטפות של „היכוך“, המגבירות שוב את הניגודים (לעתים, עד לכלל הכרה בהכרח של פתרון בכוח-הנורע). אמצעי התובלה החדשים, המתפתחים והולכים — כגון: האוירון לסוגיו השונים, המוסיף גם עתה לפתח בקצב מהיר הן את מהירותו והן את כושר נשיאת המשאות שלו — הפכו על פיה את כל קערת החישרים לגבי זמן ומרחב.

המהפכה התעשיתית העוברת על העולם פותחת לפנינו אופקים חדשים לשימוש באנרגיה ובחומרים, ובניצולם, בצורה אשר טרם נודעה כמותה עד כה. יתר-על-כן: כל שלב במהפכה-תעשיתית זו משמש פתיחה לשלב חדש וגבוה יותר — המשיג הישגים שלא ניתן היה כלל, בשלב שלפניו, לשערם — אם להיקף ואם לעומק.

כתוצאה מהאפשרויות הנוספות הגדולות, הנפתחות עם כל שלב חדש כזה — מתקצרים ממילא רוחי-הזמן שבין שלב חדש זה לשלב החדש-אף-ממנו זהבא לאחריו. באופן זה מתפתחת אותה מהפכה בקצב שבדומה-לטור-גאומטרי, ומשום כך נמנעת לגביה האפשרות הבטוחה של הערכה מוקדמת: כי זו מפגרת תמיד לעומת קצב ההתקדמות שבפועל.

מצב-דברים זה, בהתהוותו ובהתחדשותו המתמדת, יוצר קשיים — הנובעים מתוך שגרת המחשבה והרגלי-השימוש במונחים ומושגים — לגבי כל נסיון לנתחו ולהוציא ממנו מסקנות עיוניות, או עקרונות-פעולה לתכלית מעשית. ואילו לגבי הערכת אופיין של המלחמות העתידות משמש גורם זה בלם חזק עוד יותר, וזאת מפני שהרגל ללמד ולהסיק (לעתים — יתר-על-הצורך), מסקנות ממלחמות

* ראה עמוד שני „מי ומה בחוברת“ ע"ה.

רכב הזהלים הפוטר יחידה לוחמת מן הצורך להיות רתוקה אל דרכי-חבורה, וההלי-קופטר המתפתח ככלי מוביל-גייסות ומעבירים בנקל ובבטחה על פני מכשולים שעד כה נחשבו כבלתי-עבירים — מחייבים עתה את הלוחם לנתח את מרחב-הלחימה ושוליו לפי קני-מידה השונים לחלוטין מן המקובלים עד כה. אמצעי הקשר החדשים מאפשרים גם לטכניקה של ענף זה לרדוף, כמעט באותה מהירות עצמה, אחר ההתפתחות שחלה בשטח הים האחרים — מאפשרים שליטה טובה-למדי על הכוחות הלוחמים, ומסייעים סיוע חשוב לשירותי-מודיעין במסירת אינפורמציה עדכנית, במינימום זמן וממרחקים ניכרים גם יחד.

ב. המבנה הכלכלי והחברתי של החברה-המדינה בת-זמננו עשוי כך שתוכל להפיק מכסית מוס תועלת מן הפוטנציאל שלה לצרכי כלכלתה.

המסגרות התעשיתיות הגדולות; הצורך באנרגיה ובדלק, במיכון ובחומרי-גלם בכמויות עצומות; הפסיפס המורכב של החומרים, המכונות, כוח-האדם המקצועי והבלתי-מקצועי, התלות של חלק מפעל אחד בעבודה התקינה של חלקו האחר (ושל מפעל אחד במשנהו), התפקיד החיוני שממלאים קוי התחבורה ביבשה, בים ובאוויר; הערך, שלא ניתן כלל להפריזו בהחשבתו, של קשר חוטי ואלחוטי תקין — כל אלה מהווים מבנה עדין ביותר, שרק בכוחו של איוון מחושב יש כדי למנוע נזקים ושיתוקים חמורים בקרבו, הנובעים מ"פקקים" הנוצרים ב"צוארי-בקבוק" שונים שבו.

"צוארי-בקבוק" אלה הופכים להיות מרכזי-עצבים של מערכת הכלכלה כולה. הם כוללים מרכזי מנהלה וניהול, מרכזי כוח, מרכזי דרכים, נמלים, שדות-תעופה וקשר, ריכוזי חמרי-גלם או סחורות מעובדי-דו-תלמחצה, וכיוצ"ב — שפגיעה בהם עלולה לשחק כב, "שרשרת" מחוליה-אל-חוליה, חלקים ניכרים של התעשייה.

אותה יכולת תעשיתית, המחייבת לשמור-מכל משמר על עבודתן התקינה של נקודות-התורפה הנ"ל, היא עצמה היוצרת את היכולת לפגוע באותם מרכזים עצמם שבארץ האויב, ולהרסם. חומרי-נפץ חדישים, פצצות אטומיות, אמצעי המלחמה החימית והבקטריאולוגית, וכיוצ"ב — כל אלה, בתוספת היכר לת להביאם אל סמוך למטרתם ע"י אורונים מהירים, או רקטות מונחות — מהווים את הלהב השני של אותה חרבי-פיפות.

ג. הכושר להפיק ולנצל, עד קצה גבול התפוקה, את החומר לצרכים כלכליים, תוך חישוב מדעי לגבי

ניצולת יעילה של כל הטמון ביכולתו המקצועית של האדם, שיבוצו הנכון ושילובו במערכה הכללית; הכושר להפיק מכל חומר את כל תועלתו — אף אלה הם מסימני התקופה. ניסויה המלחמתי הוא בכושר להפעלה מכסימלית של אנשים וחומרים לתכלית שבירת רצונו של אויב או שיתוקו.

בשאיפה להפיק את מכסימום טובת-ההנאה מן הגלום בכוח-האדם, בהומרים ובמכונות, נתקל האדם בהכרח גובר והולך לכוון את המהלך ה"טבעי" של מכונת הכלכלה המדינית — ואף לשנותו — לקראת ביצוע מגמתו זו. ע"י כך הופר משטרה של כל מדינה למעין מסגרת שלמה, אשר תכנונה-מראש הוא בגדר הכרח, וביצועו של תכנון כזה מחייב קיומה של רשת הכונה ופיקוח.

אופים של מפעלי-הענק מחייב יצירת מנגנונים ממלכתיים, או ממלכתיים-למחצה, כדי להשתלט על הפעלתם התקינה. אפילו בארץ הדוגלת בקנאות ביזמה חפשית, כארה"ב, מולאמים מפעלי האנרגיה האטומית — הן מחמת ההשקעות הענקיות שתעשייה זו צורכת, הן משום התועלת שיכולה המדינה כולה להפיק מהם — והן מפאת הסיכון הרב שישנו במסירת מפעלי-ענק אלה לידי פרטיות. "רשות עמק-טנס" הריהי דוגמה שניה, אם גם מסוג אחר.

בסיכום: ההכרח להדק את המסגרת הממלכתית, בתקופה התעשיתית החדשה הריהו מסקנה מהאפשרויות הענקיות הברוכות הגלומות באמצעי-הייצור מחד גיסא ומהתנאים ההכרחיים לפיתוחם היעיל והרציונלי מאידך גיסא. הדבר דורש תכנון מתואם וביצוע מושלם, משולב ומודרג. אכן, זוהי גם מסקנה מיכולת ההרס וההשמדה, שתעשיות-הענק בנותנות בידי מחזיקיהן, כוח-הרס, אשר אין המדינה (כל מדינה, ללא תלות באופי-משטרה) מסוגלת לראות בשויון-נפש את עובדת היותו נתון בידי אזרחים פרטיים — והאפשרות כי יהא מנוצל לרעתו הגדולה של הכלל.

אותה יכולת שגילתה המהפכה התעשיתית החדשה לגבי מיצוי גדל והולך של הטמון בחומר — היא ששיותה אף פנים חדשות למלחמות בזמננו, היא שקבעה את היכולת להפוך את כל העצמה הזו אל כיוון אחד — שמטרתו היסודית היא לכפות, באמצעות הפעלת החמרים ע"י אנשים, את רצוננו על האויב. לשון אחר: היא ההופכת את היכולת העליונה של הייצור ואת הגשת המוצרים במינימום-שלוזמן למקום הנדרש (כתוצאת קיצור המרחקים) — ליכולת הרסנית עצומה. תהיינה האמצאות השונות אשר

תהיינה, הרי בסיכומן אינן אלא גילוי אותה יכולת-היצור.

במלחמות קדומות יותר היה הכוח המופרש למלחמה מתגלם בגייסות, שצידם פשוט למדי, ויש והם היו חיים במידה מסוימת על מה שהיו „מוציאים מן הארץ“ בה נמצאו — ואילו עתה מהנה המלחמה מאמץ-כולל, המופעל על שלושת הממדים הפיזיים ואשר הגייסות הלוחמים לסוגיהם אינם מהוים בו אלא את ההבחנה של המאמץ-המלחמתי הכולל עוד יותר, והמקיף את האומה ואת מנגנון הייצור בשלמותם. ציור מדויק יותר יהיה, אולי, זה של קצה-הצינור שממנו מונחתם „חומרים“ (תחמושת ופעור-תרכיבים) על האויב, בעוד כלל-העם מהווה את הגוף הדוחק חומרים לתוך הצינור הלז ללא-הרף. בחוד-החנית זה — בקשיות-גופו, בתקיפותו ובכיוונו הנכון תלויות הכרעות רבות. יתר-על-כן: חוד-החנית זה — הגייסות — הריהו גם הנפגע והנשחק ביותר, מאחר שבעיקרו-שלב-ר הוא הבא במגע בלתי-אמצעי עם האויב המזוין. ואולם, במידה שהמכונה שמאחוריו נפגעת או נפגמת, במידה שחוליות חיוניות נסתמות או מתפקקות — שוב אין חוד זה יכול לפעול במלוא תנופתו, ויש אף כי ישותק לגמרי; על-כן משמשות, בדרך הטבע, חוליותיה של מכונה זו אף הן מטרה מהראשונות לפגיעה אויבת.

ההבדל בין מלחמה-כוללת בתקופתנו לבין מלחמות העבר הוא בנקודות דלקמן:

(א) פגיעותם של שני הצדדים — ורגישותם לתוצאותיה של פגיעות זו בכל אזור שליטתם ומרחב-המחיה שלהם, משמע: אף בעומק רב מאחורי קווי-החזית. מצב זה מוסיף משמעות נוספת למושג ההגנה-בעומק דהינו, הוא מוסיף על כך את ההגנה ע"י פיצור. אכן, „עומק“ המספיק באמת להוות הגנה יעילה לארץ לוחמת ניתן במציאות למספר קטן של ארצות-ענק בלבד.

(ב) היכולת הטכנית לפגוע בנקודות הפגיעות על פי תכנית מחושבת-מראש וגמישה — יכולת הנובעת מכושר חמרי הנפץ ומיעילות האמצעים לשיגורם עד אל המקום הנדרש.

(ג) היכולת לגרוע מחוסנו של יריב (לא בעתות מלחמה בלבד, אלא אף בעתות שלום) באמצעים שונים, בחלקם גלויים וחוקיים, ובחלקם מסוימים — הן חוקיים והן שאינם חוקיים — אשר את אופיים אין להגדיר כפעולת-מלחמה במובן המקובל. המלחמה-הטוטלית מעמידה כאויבות, אחת מול השנייה, מדינות או קבוצות-מדינות שאופי המלחמה

ביניהן שוב אין לדמותה, כבימים עברו, למאבק פיזי שבין שני מתגוששים. יש לדמותו לתאנת רצה של שני שונאים-בנפש, המשעבדים עצמם כליל לתאנתם זו והמחפשים כל דרך להגשימה. שונאים כאלה, בעת שאין הם נמצאים במגע-אלימות הרי הם מכינים ומכשירים עצמם לקראת ההתנגשות העתידה, מתכננים, משחזים זינם, מאמנים עצמם — ואותה שעה גם מנצלים כל הזדמנות להכשלת האויב אף לפני ההתנגשות עצמה.

המדינה החדשה יש והיא דומה, במצבים כאלה, לחיה דרוכה-לקרב כשמהגיגותה המדינית, הכלכלית והצבאית משמשות בתפקידו של המוח, מערכות-הקשר-והאנרגיה משמשות כרשת העצבים ומרכזי ההחלטות, ואילו היחידות הלוחמות לסוגיהן השונים מונעות בתפקיד של מלתעותיה ואגרופיה; רגליה — הלוא הם רשת התחבורה המסועפת, רכב התובלה ביבשה, בים ובאוויר, וקייבתה — כל גורמי הכלכלה, הדלק והאחזקה במדינה ומעבר-לים.

המנגנון הקובע את שיווי-המשקל בין כל אלה — דהינו המנגנון המאפשר לנו (אם נמשיך בנוסח-ההשוואה, בו התחלנו) לעמוד על רגלינו, להלך ביציבות ובבטחון ולבצע בתנועות שקולות את מגמותינו במדינה — הריהו אותן מסגרות-הנהלה מאוזנות ויעילות, המנהלות אותה והמושפעות, לחיוב או לשלילה, ממסכת הגופים הקיימים בה. זו מסכת הכרזת יחסי מפלגות, גזעים, דתות, מיעוטים תרבותיים וכיו"ב.

מוכרת העובדה שבעל-חי מסוים במידה שהוא מפותח יותר, בה במידה גדלה והולכת רגישותו לגבי פגיעה במרכזי הפעולה שלו — במוחו בעצבו ובמנגנון שיווי-המשקל שלו. מן המפורסמות הוא שבעל-חיים מן הסוג הנמוך יותר נפגעים הרבה פחות מפגיעה במוח מאשר אלה המפותחים יותר.

כדי להכות במדינה שמבנה החברתי הוא פרימיטיבי, די להכות בגפיה ובמלתעותיה — שהם (בלשון ההשוואה שלעיל), אינם אלא גופי הצבא הלוחם בשדה-הקרב. ואולם, כדי לחבל ביכולת-הפעולה של מדינה חדישה יש לפגוע גם במפקדותיה, במנהלתה הפוליטית, במרכזי הקשר, התובלה והאנרגיה שבה. אם יש ממש בדימוי המלחמה לפעולת-רצה — שוב תהיה הכרזת מלחמה נראית כמעשה חסר-טעם. יתקבל על הדעת שהצד התוקף ינקוט באמצעים דוקא כדי להרדים את היריב, להטעותו, להדהימו ולהביאו לידי מצב של הלם (הכל בהתאם לצורך ולמסיבות) — באופן שכוונו-המכה יונחת ברגע שהוא ימצא במעין שיתוק; שיתוק שיבוא אם

מפני מצב של תרדמה ואם מפני מצב של הלם. בחירת מקום הפגיעה (בזמן של שלום או בעתות-מלחמה) מועדה, היקפה וצורתה — יקבעו בודאי לאור השיקולים הבאים:

א) מהו ערך תוצאת הפגיעה, אם תצליח. ערך זה עלול להיות חיובי לגבי נקודות מסוימות בעוד שיהיה חסר-חשיבות או שלילי — לגבי נקודות אחרות. אם בזמן שלום נעשית פעולת לחץ לשם שיתוק כלכלי בענף מסוים — יהיה גם צורך לשקול, אף מעבר לתחומי התוצאה לגבי אותו ענף עצמו, באם אין פעולה זו מעלה את כוונות היריב בענף אחר, או אם שווה הנוק הפוליטי בתועלת הכלכלית, ואם שווה הנוק הכלכלי בתועלת הצבאית — וכיוצא ב.

ב) מהו משך הנוק? האם יש ביכולתו להשפיע תוך הזמן הנדרש על מהלך הפעולות בכללן? כמה זמן ידרש כדי לתקנו? מה אפשר לעשות כדי למנוע תיקונו וכיצד משפיע שיתוקו על המערכת הכללית של האויב, בכיוון של שיבוש לוח-הזמן-נים שלו, אם בהכנה למלחמה ואם בביצועה? ג) מהו מחיר הפגיעה? האם שווה התוצאה לערך ההשקעה? האם אי-אפשר להשיג ע"י אותה השקעה תוצאה כדאית יותר?

ד) מהי מידת ודאות הפגיעה? גורם זה יקבע לא מעט בביצועה של פעולה נתונה, הוא יקבע את מקומה של הפעולה במערכת יתר הפעולות, יקבע אם פעולות אחרות תהיינה מותנות בהצלחת הפעור לה הזו, או שהיא תהיה פעולה עצמאית, ולאור סיכויי ההצלחה, יקבע סופית, אם הפעולה תבוצע או לא. ה) מה מידת הנוק הכרוכה באי-הצלחה? בסעיף הראשון לעיל נרמזו גורמים הבאים בחשבון לגבי תוצאת הפעולה. ישנן פעולות שכשלונו מסוכן במידה שאין להשוותה לרנח שיופק מהצלחתן. גורם זה, יחד עם סיכויי ההצלחה, ישפיעו במידה גכרת ביותר על שיקולי הביצוע.

ו) בד בבד עם שיקולי כל הגורמים הנ"ל — ייבדק מקומה של הפעולה בתוך רשת הפעילות הכללית; וזאם היא מכרעת, או שהיא בעלת ערך משני בלבד. כמות הכוח, שעם יכול להעמידה לתכלית מלחמה, הנה סיכומם של יכולת כוח-האדם, של ציוד-המלחמה ושל הכוח-המוסרי של העם. במידה שהוא יכול לשעבד את כל מערכתו הכלכלית והתעשיתית — הוא יכול ליצור לעצמו את התנאים האסטרטגיים לנצחון.

האמנות האסטרטגית הנה, בסופו של חשבון,

האמנות ליצור עדיפות-כוחות במלחמה. עדיפות זו נוצרת בשני הדרכים — בדרך של הגברת כוחנו, ובדרך של הריסת כוחו של האויב. בימינו, יותר מאשר בכל תקופה אחרת, ניתן ערך גדל והולך להקמת כוחות והגברתם, ארגונם הנכון והגשתם הגמישה והמהירה למקומות-התורפה.

כללו של דבר: מלחמה מודרנית היא, באופיה ויסודה, מלחמה טוטלית. כל ארץ המתארגנת למלחמה ומתכוננת לקראת מסגרת שתהא פחות מקיפה מזו — מעמידה עצמה בסכנת שלוון.

תורות-בטחון של מדינות ומטרותיהן האסטרטגיות — המוצאות את ביטוין הבולט כלפי-חוץ בגורם מים הכרוכים במבנה גבולותיהן — נושאות אתן מספר מסקנות הנובעות מגורמים אחרים, אשר גבר-לות המדינה מהוים רק את בטויים החיצוניים. מטרות מדיניות של מדינות — הן גם בבחינת מסקנה מאינטרסים כלכליים ותולדתם. הן עלולות גם לשאת אופי של אידיאה חברתית, המבטאה משטר מדיני-כלכלי; הן עלולות להסתוות ע"י גורמי דת, גזע וגורמים אחרים (ויש גם שגורמי הדת והגזע, או אידיאות רוחניות ופוליטיות, הופכים להיות גורמים פסיכולוגיים ומדיניים, ה"נושאים-את-עצמם", מפאת סיבות הנוצרות בהרגל, במסורת ובתנאי התפתחותם).

מכל-מקום מהוה הגורם הכלכלי, החומרי — המור-צאלעתיים את ביטויו בבעיות גבולות ובאינטרסים בעלות על שטחים ואזורים חיוניים, או חיוניים-לכ"אורה — גורם עיקרי בתורות הבטחון. בד בבד עם מידת מיצויים הגוברת של התנאים החומריים ומקור-רות-היכולת החומריים, שהגיעה בתקופתנו לשיאה — הופכים גורמים אלה להיות ראשוניים-במעלה, ומודגשים על פני גורמים אחרים.

התורות ה"גיאופוליטיות" — על חלקיהן האוביקטיביים-מדעיים ועל החלקים הסוביקטיביים אשר כל ארץ מאמצת לעצמה לפי דרכיה — הפכו, בכוח אותם הגורמים הנ"ל עצמם, אבן-פינה מקובלת בכל ניתוח של תורת-הבטחון אשר למדינה, במובנה הרחב ביותר.

מליצות דתיות, חברתיות ואידיאולוגיות, משמרות להסואת המטרות; אך התוספת הכלכלית-הצבאית והפוליטית המלווה תורות אלה, היא המהווה למעשה את השאור-שבעיסה.

תורות-הבטחון המהוות פונקציה של המטרות המדיניות שלהן — אופין קשור ביסודו למדיניות-החוץ של אותה מדינה. ואף-על-פי-כן הריהן, למעשה, תולדה ישירה של הגורמים הצרים את צורת

מדיניות הפנים שלה: של תנאי קיום האוכלוסיה, של המשטר הכלכלי-החברתי ושל מטרות המדינה בהתפתחותה הפנימית.

בזמנים הקודמים היה אפשר לו לסכסוך-שבכות, הנובע מניגוד אינטרסים, שיהא "רדום" לפרק-זמן ממושך למדי — ולעתיים, אף שימצא במשך הזמן פתרון מניח-את-הדעת. ואולם, אינטנסיביות החיים הכלכליים-התעשייתיים בימינו — ומכאן, של החיים בכללותם — החריפה את הבעיות אף כלפי פנים וקירבה בהכרח את נקודות-השיא של התנגשויות שבכות אלו.

תורת-הבטחון של מדינה מושתתת על סיכומן האסטרטגי הכללי של מטרות המדינה, ביחסן אל מטרותיהן של מדינות אחרות — ועל סיכומן של הדרכים שיש לבקוט כדי להגשים את מטרות המדינה, בתוך התנאים ויחסי-הגורמים האלה.

תורה זו מביאה בחשבון את המטרות הנוגדות והכוחות העומדים מאחוריהן; את התנאים האובייקטיביים להגשמת המטרות ואת הישוי הזמן-והמרחב: לגבי שלבי המעבר מן הסכסוך-בכות, אל המצב בו הוא עלול להיפך לסכסוך-בפעול — ומכאן עד אל הנקודה בה עלול הוא להיפך לסכסוך מזוין.

אין תורה זו בסיס ל"הכנת-מלחמה" (במובנה המצומצם) אלא זוהי פעולה של מחשבה והכוונה, לגבי תנאים נתונים, שתכליתה הנשפאת להשיג את מטרות המדינה ללא-מלחמה. אמנם, אם תהיה התנגשות מזוינת בלתי-נמנעת, ונכפית עליה — או תהיה תכליתה שהמדינה תכנס למערכה כשלצדה עדיפות-כוח מראש, עדיפות המאפשרת להשתמש ב"פרק-המלחמה" עצמו כבשלב בו חלה הפגנת-כוח המשתקת את רצון היריב מלכתחילה, והכופה עליו את התנאים הנרצים. תורה זו הופכת להיות מעין מצפן, לפיו יכוונה, עוד בזמני השלום (ותמיד), כל מאמצייה של המדינה לקראת מצב בו עלולה להקפות עליה הכרעה בכוח-הזרוע. באופן זה ימצא בידה עודף-הכוחות (בזמן ובמקום המתאימים) הנדרש להשגת ההכרעה האמורה. במידה שהכוח איננו מספיק לכך, באותה עת* — דרוש לפחות שיספיק למניעתה של הכרעה שלילית.

ניתן לומר כי התכנון הכלכלי-המדיני הופך להיות הכרחי-עילות לגבי כל מדינה חדישה, ובלעדיו אין אפשרות של איוון תעשייה, אין אפשרות למנוע משברים תכופים והולכים, שעל רקע רמת-הייצור הגבוהה ומידת-המיכון הרבה, הריהם מהווים גורם מפורר מתמיד במבנה משקה של המדינה, גורם

המביא ל"בריחה" (של הון ושל כוחות-עבודה) מענף ייצור אחד למשנהו בקצב הרסני; אכן, באותה מידה עצמה אין תכנון זה גופו יכול להתעלם מהבעיות שמציגה לפניו תורת-הבטחון. התפיסה, המבדילה בין "חזית" ו"עורף" במלחמה, התישנה, כמוסבר לעיל. המלחמה כוללת עכשיו מאמץ טוטלי של העם כולו, על כל שכבותיו ועל כל "עומקו". כן התישנה, כתוצאה מאותם הגורמים, התפיסה, המקובלת-בעבר לגבי תקופות-הזמן בהן יש לעסוק במה ששייך למלחמה, והיא עלולה להטעות טעות קשה. שוב אין להבדיל עתה בין המאמצים שיש לעשותם עוד בזמן שלום לבין המשכם בזמן מלחמה (מלחמה "מוכרת" או זו "הקיימת בפועל"); כשם שאין להבדיל דיל הבדלה סכימטית-מדי, במאמץ-התכונה הכולל, בין המאמץ להכנת הצבא, במסגרותיו, לבין המאמץ המדיני והכלכלי של המדינה, אשר יש לקיימו באורח מתמיד, לשם השגת אותה עליונות הדרושה לה כדי לזכות במטרותיה.

דרוש, עתה, איפוא, תיאום מלא בין הפעולות השונות של כלל האומה לשם כוונות לקראת מלחמה אפשרית — כשם שדרוש הדבר באותה המידה, בשביל היכולת לקיים שלום טוב.

אין ספק, שלגבי מדיניות מרחיקה-ראות אין קיימים, למעשה, שטחי ניגוד, או אף חיכוך יסודי, בין תורת-בטחונה של המדינה לבין תכונה הרגיל; וזו הראשונה מהוה בו חלק אורגני. ודאי, שלגבי חיי יום-יום יהיו חיכוכים כאלה קיימים (והדבר יורגש במיוחד משיתחילו להקדיש תשומת-לב ומאמץ לנסיונות של תיאום תכליתי כזה) באותה מידה ממש כפי שהם קיימים בשטחי-חיים אחרים. ה"ניגודים" שבין מדיניות-הווה ומדיניות-עתיד קיימים בכל שטח שהוא, ותמיד קיים הצורך לפשר ביניהם ולמצוא את דרך-הביניים, שתהא הולמת את המטרות הרחוקות והצרכים השוטפים כאחד.

בסיכום הכונה לקראת תקופת מלחמה חייבת להיות חלק מן התכנון הכולל של המדינה. בדין הוא, שתהא מתלווה לכל שטח משטחי חיה של המדינה — הפור ליטי והכלכלי, החברתי והחינוכי, התעמולתי וכיוצא ב. היא חייבת להכין את הבסיס לפעילות הדרושה לכל שלב במאבק הבלתי-מזוין והמזוין כאחד, לאורך כל שלבי הזמן — קודם מלחמה, על סף מלחמה, וב-מלחמה.

ואמנם כך הוגדרו לעיל שלושת שלבי הכוונות למלחמה: כוונות בזמן שלום, על סף מלחמה (או במעבר ממצב של שלום למצב של התנגשות-בכות) — ובמלחמה.

שליבים אלה מכילים סוגי-פעילות, השונים מאוד באופים ובמהותם; הדבר המאחד אותם הוא ה"כ"ן המ"תואם, ועליו אמנם מוטלת המלאכה להב"טיח את מסקניות-ההכנה, את התכליתיות ואת עקב-יות הפעולה.

הכוונות בזמן שלום תלבש את הצורות הבאות:

א. הרמת הפוטנציאל-הלוחם וארגון למלחמה. בכך תיכלל כל הפעילות החברתית הפוליטית והכלכלית של המדינה שמטרתה להגביר כוח, ליצור קשרים ולהכין תנאים לנצחון במקרה של מלחמה.

פוטנציאל זה, יהא גבוה ככל שיהא, ערכו למל"חמה יימדד לפי היכולת לארגנו לקראתה באופן כזה שיוכל להיות מנוצל בכל תנופתו.

שלב זה של פעולה זהה, למעשה, עם מטרות המדינה בכללותן ושאיפתה להתחזק; ללא-ספק ניתן, בעבודת-תיאום נכונה, להגיע לכך שאף יבוצע כראוי. כאן תיכלל גם כל הפעילות לארגונו של הכוח-הלוחם על כל מסגרותיו, תוך סדר-העדפה הנובע מן התנאים המסתמנים לקראת מצב-מלחמה צפויים. למותר לה"צביע כאן על הצורך החיוני לתאם תיאום הדוק את הפעילות הזו עם המאמצים לחיזוק כוחה הכלכלי של המדינה. אין זה קשה, ע"י חישובים מוטעים של הגברת כוח צבאי בלבד, להביא לידי הרס כלכלי; כשם שקל מאוד — וכך אמנם אירע לא פעם בהיס"טוריה — להזניח, מתוך הרצון להגביר יכולת כלכ"לית וחברתית, את המכשיר הצבאי — דבר, השם"לאל את כל התועלת הצפונה ביכולת האמורה, במידה שיחסר הזמן להפכה ליכולת צבאית בעוד-מועד.

ב. הנמכת הפוטנציאל-הלוחם של האר"יב"בכות, באמצעים מדיניים, כלכליים ואחרים. "תנועות-כיתור" פוליטיות וכלכליות לגבי היריב ה"צפוי, ערעור מצבו עוד קודם-מלחמה — אלה, מהוים, בעצם, את מחציתה השניה של אותה תמונה. ישנם אמצעים חוקיים אשר בידי מדינה להשתמש בהם, ואכן — ישנן מדינות, המשתמשות בהם לא מעט (כגון — החרם הכלכלי של מדינות ערב על ישראל), כדי להפחית את יכולתו של היריב ולע"שותו, לקראת מלחמה, חלש יותר מכפי שהיה עשוי להיות אלמלא ננקטו אמצעים אלה נגדו — וע"כ, אולי, אף לערער את רצונו למלחמה.

ג. אותם השטחים, הניתנים-לפגיעה, שבתחום הפו"טנציאל-הלוחם, האויב, ואשר אין לפעול נגדם בזמן שלום — מחייבים, עוד בזמן שלום, תכנון והכנת

מכשירים לפעולה.

כל האמצעים המתוארים לעיל משתבצים במערכת התכנון היומיומי של המדינה ומשמשים, ביחד עם גורמים אחרים, מכשיר-מכון לכלל פעולותיהם של מוסדות הממשלה.

על סף מלחמה — משמע, באותו פרק-זמן שאינור-שלום ואינור-מלחמה, פרק-זמן שמשכו אינו קבוע והוא, לרוב, קצר יחסית — יושקעו מאמצים נוספים על אלה של זמן-שלום, כשלפניהם מספר מטרות:

(א) הוצאתה של העצמה-הלוחמת מן הכוח אל הפו"על והעמדתה הכן למלחמה. שלב זה, במידה שהוא מקדים יתר-על-המידה, עלול למצוץ מיכולתה של המדינה בטרם-עת ולהחלישה; ובמידה שהוא מאחר מדי — אין בו עוד כדי להעמיד את כל העצמה הנדרשת מול האויב ברגע הקריטי — הינו, באותו רגע בו עלולה להיוצר הכרעה לרעת המדינה הנתקפת האמורה.

(ב) בשלב זה מוסיפים — וביתר אינטנסיביות — לנסות ולפגוע בפוטנציאל של האויב, בדרכים שכבר תוארו ובמידה שהדבר ניתן ונראה כ"כדאי — גם לפגוע בכוח-הלוחם.

עם פרוץ המלחמה תהיה המטרה הראשונה להרוס את כוחו הלוחם של האויב, או להגיע לשיתוקו ע"י פגיעה באותן נקודות-פגיעות ש"בעורף-הסמוך ובעורף-העמוק, שבלעדן אין צבא חדיש מסוגל לבצע את משימותיו. אך בה בשעה ימשכו גם המאמצים להריסת הפוטנציאל-הלוחם שלו. מעשה זה יהא מותנה — ומוכנן, באשר לסדר ההעדפה — בתנאים, בחישובי אורך המערכה וב"סיכויי תוצאות הפגיעה; אך למעלה מכל ספק הוא; שבמלחמה חדישה מהוה הפגיעה במקורות-כוחו של האויב ובדרכי התחבורה והקשר שלו, בתעשיותו ובמרכזי האנרגיה, חלק מן היעילים ביותר בתוך המערכה הכללית.

בצד המאמץ הצבאי הכולל ולהריסת האויב, ייעשה כלפי פנים מאמץ להגברה מידית ומכסי"מלית של הכוח-הלוחם, תוך נקיטת צעדים לסיכול פגיעתו של האויב, על כל אותם האמצעים בהם הוא עלול להשתמש: החל בפצצות-מונחות, הפצצות או"ריות, הרעשות מהים — וכלה בפעולת "גיס-חמישי", מלחמה פסיכולוגית וכיוצ"ב.

פעולתה הכלכלית של מדינה בימינו, הכוללת תכנון לזמן שלום, מחויבת להביא בחשבון את תורת הבטחון של המדינה. היא חייבת ללוות את תכנונה

ובתכנון תהיה יכולת לגייס את הכוחות רק באופן הדרגתי, הינו, להשיג כושר-התמדד ממושך יותר, אך לא כושר-מהלומה מכסימלי. גם הישובי הצרכים האחרים, שלא בשטח הגיוס, הם שונים לקראת שתי מגמות כאלו; גם ההעדפה, למשל, לגבי חלוקת מצרכים בן צבא ואזרחים, הכנות התעשייה הצבאית, ריתוק כוח-אדם לתעשייה וקיום המשק בכללו — כל אלה הנם שונים במידה ניכרת לצורך הנקיטה במגמה האחת או ברעותה; והרי עלולים להדרש שני הדברים גם יחד.

אכן, קוץ הבעיה טמון ביכולת לבצע מעברים כאלה ממצב-למצב במהירות מספקת. גמישות המבנה החברתי-הכלכלי-הצבאי — היא שעלולה אזי לקבוע גורלה של המדינה, התנאים הקשים והמורכבים האלה — כשהם מוארים באור העובדה, שבמלחמות העתידות יופנה ודאי מאמץ מכסימלי להריסת כוחו של האויב בהקדם ובו בזמן יידרש מאמץ מכסימלי נוסף למניעת הצלחת פגיעותיו-הוא בכל מרחבי ההחזקה של המדינה — דורשים ריכוז יכולתו השלמה של העם. עקרונות החסכון בכוח הופך להיות אחד מאבות-העקרונות לכל התכנון האסטרגי של המדינה. בלי חסכון קיצוני בכוח לא תוכל מדינה לעמוד בדרישות של המלחמה, הן בזמן ההכנה לקראתה והן בזמן הנהלתה; וככל שמדינה היא דלה יותר באמצעים כן מחייב יותר עקרון זה.

חסכון בכוח פירושו: השגת מכסימום תוצאה במינימום השקעה. הוא מושג ע"י ארגון והפעלה יעילים לגבי כל ענין וענין, מן הקטן ביותר עד הגדול ביותר. הוא מושג ע"י קביעת שיווי-משקל נכון ונכון בחלוקת הנטל וע"י קביעת סדר-ההעדפה מחושב ומדוקדק, הנבחן לאור התנאים והאפשרויות. הוא מושג ע"י השימוש היעיל ביותר בסך-הכל של הכוחות העומדים לרשות המדינה, הפניתם לחזית העיקרית ואי בזבוזם ופירורם לפעולות-משנה חסרות ערך מכריע. הוא מושג ע"י בחירת-זמנים נכונה לגבי הפעילות המבוצעת, בחירה המביאה בחשבון בשיקוליה גם את הזמן הדרוש להכנת הפעולות, כדי שתוכלנה פעולות אלו לזכות בהצלחה. סדר-ההעדפה יביא בחשבון בשיקוליו גם את צרכי הפעילות כלפי פנים — זו הנושאת אופי קוני-סטרוקטיבי-בונה, שתפקידה להתכונן למלחמה — וגם את צרכי הפעילות השלילית הפוגעת, משך אותה תקופה, באויבים-בכוח (משמע פעילות פוליטית, כל-כלית, צבאית, חברתית-תעמולתית וכיוצ"ב — כשה-מסקנות נקבעות לאור סיכויי תוצאותיה).

לזמן שלום בתכנון לקראת תקופת מלחמה. התכנון החברתי והכלכלי כלפי-פנים בדין הוא שיכיר ויביא בחשבון את מעגליהן של המדינות-היריבות ב-כוח: עליו לפעול למען גרוע מכושר-ההלווחם — בדרכים החוקיות הניתנות בזמן שלום — תוך תכנון מרחיק-ראות, תוך בחינת כל נקודות-התורפה שב-מערכתו של היריב, ונכונות לפגוע בהן בזמן מלחמה. מכאן, שקיומה של מדינה בתקופתנו מותנה ב-מאמצה הטוטלי לשמירת האינטרסים שלה — מאמץ מתמיד, אשר לגבי מדינות אויבות-בכוח היא ביכולתו להשיג בזמן שלום אותם ההישגים שערכם הוא חיוני לגבי ההתמודדות העלולה לבוא. זאת ועוד: מאמץ מתמיד ומחושב זה יש בכוחו למנוע מלחמות, יש בכוחו לדחותן או, לפחות, להקנות למדינה תנאים נוחים יותר בעת מלחמה במידה וזו תיכפה עליה.

מאמצה הטוטלי של המדינה לגבי הכשרתה לקראת מלחמה בכל השטחים, אשר בהם נלחמת מדינה בתנאים החדישים — בחזית כבעורף, ביבשה כבים ובאוויר, וכן בתחומי זמן שונים — מעמידה בפני בעיה נוספת המסבכת לא-במעט את מלאכת התכנון.

אם בזמן שלום חייב המאמץ להיות מכוון לכך שמינימום מן הכוח יבוצע על כוננות מופרזת, ועם זאת יקיים את הכוננות הדרושה להבטחת-יומימית של המדינה, וכן גם לא יפגר בזמן ובהיקף-האירגוני לעומת הרגע-הקריטי הצפוי, כך שלרגע זה יוכשר מכסימום המאמץ לפעולה ישירה — הרי כל אותו מאמץ אירגוני שומא עליו להביא לידי יכולת כפולה באותו רגע בו תידרש המדינה להחליץ למלחמה: כוחה צריך שיהא אז כוח מאורגן בדרך כזו, שבעת-ובעונה אחת יוכל לרכז מאמץ מספיק לפעולת הכרעה, הינו, שיוכל לרכז יחידות ציוד, מנגנון-תחבורה ואמצעים, וכל יתר האמצעים למאמץ עליון במסגרת זמן מצומצמת-יחסית, ועל-ידי-כך להשיג כושר-מהלומה מכסימלי. בה בשעה עליו להיות גם ברי-יכולת להחזיק מסגרת-כוח מס-פיקה למצב מלחמה "רגיל", למשך עת ארוכה למדי; הינו — נדרש ממנו גם שיהא בכוחו לפצל את מאמץ הרצון לאורך עת ארוכה ועל-ידי-כך להשיג כושר-התמדד מכסימלי.

נקל להבין, כי לא הרי זה כהרי זה, ואפילו גם מבחינת יכולת הגיוס הממשית; כי יש וניתן להשיג מאמץ עליון לתקופה קצרה, בעוד אין יכולת לקיים דריכות-מלחמה מתאימה לתקופות ארוכות יותר. ויתכן גם אחרת — שמתוך ליקויים בארגון

מחירה של כוננות מלחמתית, בתנאים החדשים, הוא כה גבוה עד שרק דרך אחת למדינה לעמוד בה בלא להיחרס מבחינה כלכלית. דרך זו תובעת שכל פעולה המבוצעת ע"י המדינה — כאזר"חית כצבאית, דרך נציגיה הרשמיים והבלתי-רשמיים — תיבחן לא רק לאור הצורך בפעולה זו עצמה אלא גם מתוך ביקורת-מוצא מתמדת של טובת-ההגנה האסטרטגית שתופק מהפעולה הזו. משמע — באיזו מידה מתגבר ע"י כך הפוטנציאל-הלוחם של המדינה או באיזו מידה נפגע הפוטנציאל-הלוחם של היריב.

מכאן, שהטיפול בבעיותיו הוא — לנוכח צרכי המצב האסטרטגי — חייב להיות מענינו של כל משרד ממשרדי המדינה וכל פקיד ממשלתי, החל מרמה מסוימת ואילך.

התהליך של הגברת כמות ההשקעה, בכוח אדם ובחומרים הלוקחים חלק במלחמה והמתבזזים בה, התקדם והלך בהתמדה. יחד עם זה עלתה בהתמדה חשיבותם הכללית, במבנה המדינה, של הגופים המנהלים את הצבא ומכונים אותו לתכונת-המלחמה שלו.

במלחמת-העולם השניה היתה הנהלת המלחמה בידי ראשי הממשלות של המדינות הלוחמות. אך הדבר האופיני במיוחד למצב החדש הוא זה, שראשי הממשלות, שהפעילו וכינונו למעשה את כל המוסדות הממשלתיים, ניסו לתאם את מאמצם (ולא תמיד הצליחו בכך, מחוסר הכנה וחוסר גופי-תיאום קיימים ומאורגנים מראש) בשביל להפעיל מכסימום כוח, ולתאם פעולת הכוחות-הלוחמים עם המאמץ הכולל של המדינה.

הראיה הנכונה של הפעלת שלושת הענפים הראשיים של כוח-מוזון — צבא-היבשה, חיל-האוויר וצי-המלחמה — של כל החילות המיוחדים, כל הגופים התוקפניים וההגנתיים, בעלי האופי הצבאי-למחצה או האזרחי, כגון ההגנה-המרחבית לצורותיה השונות, ההגנה נגד-מטוסית, ההגנה בפני "גייס-חמישי" וחב"לנים, וכן כל הפעילות ההגנתית והתוקפנית שבזמן שלום, זו הפוליטית, הכלכלית וכיוצא ב — ראיה כזו חייבת להביא להסקת מסקנות חדשות לגבי כמה בעיות-יסוד; מסקנות, אשר תכתבנה נקיטה באור-חות-מעשה חדשים בהנהלת המדינה בזמן שלום, תוך שמירת האינטרסים שלה ופעילותה בזמן שלום — מזה, ותוך שמירת כוננותה הלוחמת — מזה; הן יכוונו את ההכנות הנחוצות למעבר ממצבי-שלום אל מצבי-מלחמה, ותתאמנה אח"כ אף לפעולה במצבי-המלחמה עצמם.

בה במידה שהעובדות הכרוכות בתכונה לקראת מלחמה-עתידה אפשרית ובהנהלתה חייבות לקבוע בהנהלת כל מדינה בכיוון של ריכוז תכונתה השלם, לשלום ולמלחמה כאחד, של ריכוז יכולתה המנהלתית, של אפשרות השתלטותה על חבלות-מבית — בה במידה חייבות אותן העובדות להשפיע את השפעתן גם על הארגון הצבאי, היקפו, צידו, ואימונו. בעית "הרגע הקריטי" של המלחמה, הרגע שבו עלולה להיות הכרעה שלילית, הנה נקודת-המוקד לקביעת כל סדר הקמת הצבא, ארגונו והחזקתו. סדר-ההעדפה כולו יהיה מושפע מן ההערכות לגבי נקודה זו, שיש לשקלה שיקול מדוקדק ומוקפד לאור התנאים הגיאוגרפיים והטופוגרפיים, יחסי הכוחות, המגמות של היריב והטכסיסים שיופעלו על ידיו, ולעדכנה באופן מתמיד.

משרדי ממשלה ומטות צבאיים חייבים לתכנן במשותף — תוך התחשבות הדדית מכסימלית, לשם השגת מטרות כוללות ומשותפות — ולחלק ביניהם, בבחירות גמורה, שטחי פעולה אשר לא תמיד הפרדה המקובלת (והמיושנת) בין תפקידים צבאיים לבין תפקידים אזרחיים הולמת אותם.

ההכרח באיחוד פונקציות ממשלתיות וצבאיות במסגרות-פעולות מתאמות קובע צורך להבדיר בין תוך הצבא חלוקה ברורה בין מפקדות-לוחמות שאין פיון הוא טקטי ביסודו, לבין מטות גבוהים, הפועלים במסגרות המשותפות עם גורמים ממשלתיים. המפקדות-הלוחמות תהיינה חלק ממערך-המלחמה הכולל, שיופעל כאשר יוכשרו התנאים, ע"י סוגי הפעילות האחרים, להשגת נצחון בפעולה אופרטיבית. הגדרת תפקידים כזו תמנע שתי סכנות:

(א) שתפקידים צבאיים-קרביים הדורשים מסגרת לר-חמת יוטלו על גופים בלתי-צבאיים וכתוצאה, — תהיה יעילותם לוקה.

(ב) שהצבא יטול על עצמו תפקידים שאופיים הוא אזרחי — וכתוצאה מזה יתפור מאמצו הלוחם, בעוד שנסיונותיו להפעלתם של גורמים שאינם צבאיים בדרכים המקובלות בצבא והמתאמות לו — יפחיתו בסופו של חשבון את כושר הביצוע בשטחים אלה.

כתוצאת חלוקת-תפקידים ברורה יבינו אנשי-צבא שפעולת גופים אזרחיים, אף שהיא נראית לעתים מסורבלת, אטית ובלתי-יעילה, בסופו של דבר משיגה את שלה בדרכיה היא; הם ילמדו את הקשיים העומדים בפני הגופים האלה — ובעיקר ילמדו לדעת, שאין ברירה אחרת אלא לבצע את המוטל על המורסדות האזרחיים דרך מוסדות אלה.

ומתאימה לבעיותיה היא. מחד גיסא עומדת היא במצב חירום צבאי מתמיד, בגבולות רעים ופרוצים ובנקודה גיאופוליטית רגישה — כשהיא מנסה לפתור את בעיותיה ולהגשים את יעודה, כאחד, ע"י עליה, התישבות וביצרון — מצב, המצטרף לסך-הכל של הררי־קשיים ממש; אך, מאידך גיסא — הריהי מדינה צעירה, שאינה כפונה למסורות ומנהגים מקודשי הזמן וההרגל; היא נמצאת במצב דינמי של התהוות ודרכה מותנית ע"י מדיניות של קידמה והתפתחות. מן הראוי לנסות ולחדש גם בשטח זה של תיאום־תכנון כולל, שלא לשם קיום מצנת־חידושים בלבד אלא לשם השגת יתר יעילות ויתר בטחון.

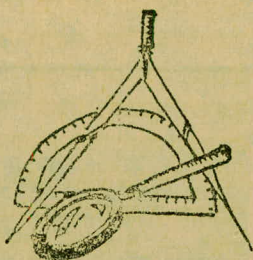
לעומת זאת, יושפעו, ללא ספק, המוסדות האזרחיים מאורחות־המנהל היעילים של הצבא, אשר אם תקלף מהם את גינוני־הצבא החיצוניים — יכולים הם לסייע לא־במעט בהחדרת סדר וכושר־ביצוע אף בגופים אזרחיים.

במהלכו של שיתוף־הפעולה בין שני הצדדים, ילכו המוסדות העליונים ויאחדו בתוכם את הטוב שבשתי השיטות — וע"י כך יחסכו למדינה אמצעים רבים.

על מדינת ישראל כופים התנאים בהם היא נתונה מצבים המחייבים אותה למצוא גישה בלתי־שגרתית

למתכנן הצבאי דרושות תכונות רבות ושונות: ידיעות, והגיון מוצק — מזה, וחוש בריא — מזה; כשרונות והבנה טכניים, מעוף־מחשבה והעזה. לא לעתים קרובות יימצא אצל איש אחד מיוזג־סגולות שכזה. על־כן מונח לעתים כה קרובות פתרונה של בעיית תכנון צבאי נאות — כמוצא היחידי ממעגל זה של תביעות חמורות ונחוצות — **בשיתוף הפעולה**, שבין **קבוצה** של אנשים שונים. אכן, זהו **פתרון־בתנאי**: — שידעו אלה לעבוד יחד באופן כנה, שיטפחו מחשבה משותפת וגישה אחידה, אשר יהיה בה כדי לשמש אמת־מידה נאמנה לפתרון של כל בעיות התכנון החלקיות, המהוות, לאחר ככלות הכל, אחדות אורגנית אחת של מחשבה, ארגון, ביצוע ותיאום צבאיים.

אלוף י' רטנר

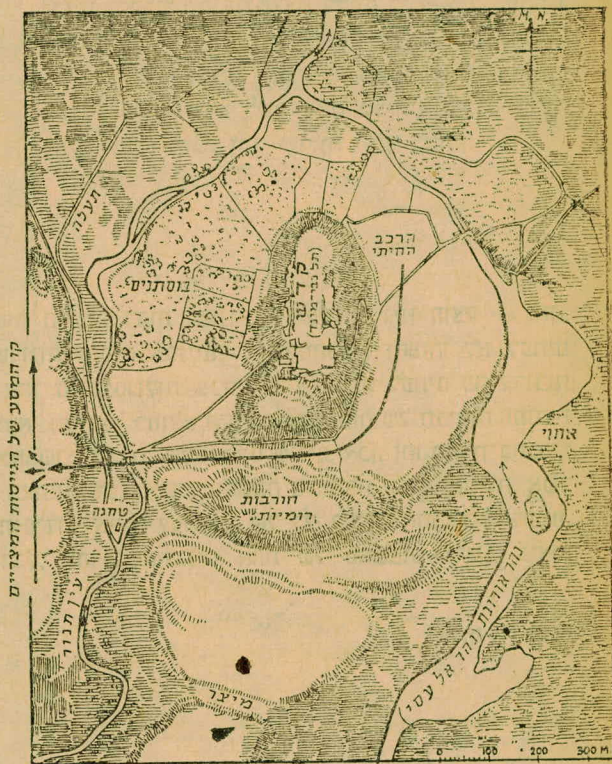

לתכסיסי המלחמה של הכנענים והחתיים

במחציתו השנייה של האלף השני לפסה"נ

ספרות ניכרת למדי בצטברה בהמשך הזמן על המערכה ליד קדש (אשר-על-האורונת), שבה התנגשו צבאות המצרים והחתיים בשנת חמש למלכו של רעמסס ה'ב' (בקירוב, 1296 לפסה"נ¹). רק לפני זמן קצר ניתנה לחוקרים בארץ הזדמנות לקרוא בספרו של ד"ר יוסף שטורם על נושא זה, שיצא לאור בוינה בראשית מלחמת העולם השנייה². מסקנתו העיקרית של שטורם הנוגעת בנושאה של רשימה זו היא כי מות'ליש, מלך החתים, פעל לפי תכנית מחושבת בדקדוק רב, שעובדה מראש בשעת ההכנות למלחמה זו — תכנית, המשתמעת ועולה דוקא מניתוח החומר המצרי הדרום-מלחמה זה³.

אותה תכנית נתבססה על תכסיסי הגנה ולא על תכסיסי התקפה; ועובדה זו היא שקבעה את נקודות המוצא לאסטרטגיה החתית במקרה הנדון. לדעתו של שטורם, החליטו החתים לצפות להתקפתו של רעמסס ה'ב' בשטח הנתון לשליטתם הממשית ולא לצאת לקראתו ולנסות למנוע את הפלישה המצרית ע"י שיהיו הם ההולמים ראשונה בצבאו, בשעת מעברו

מפה א'

* נדפס ברבעון JNES IX (1950), ע' 101-107, "Canaanite and Hittite Strategy in the Second Half of the Second Millennium B.C."

לקרא!

להקלת ההתמצאות בניתוחו של ש. ייבין — ניתן כאן קטע (בלוית מפה ותמונה) מתיאור דצוף למערכה של מערכת קדש במאמרו של ד"ר ה. פולוצקי, "מערכות מגידו וקדש", שהופיע בשנתו ב"מערכות", חוב' י"ח-י"ט (מרס 1944).

הצבא המצרי היה מחולק לארבע חטיבות, ועל כל אחת נקרא שמו של אל מאלי מצרים; הראשונה — החטיבת אמון, השנייה — חטיבת רע, השלישית — חטיבת פתח, והרביעית — חטיבת סותח. המלך צעד עם אנשי המשמר בראש החטיבה הראשונה. על יד רבלה-שבתונא עבר את נהר האורונת ובלי הכות, עד תעבורנה חטיבותיו הנותרות, מהר צפונה — אל קדש. בשעה שחטיבת רע היתה עוברת עדיין את הנהר, ושתי החטיבות האחרות בוששו מדרום-מזרח לנהר, כבר התקרבה חטיבת אמון לקדש; ואילו מותליש מלך החתים וצבאו נחבאו אותה שעה מצפון-מזרח לעיר ולא נראו מאחוריה לעיני המצרים המתקרבים אליה מדרום. משהתקרבה חטיבת אמון, ורעמסס בראשה, אל העיר, עזבו החתים את עמדת-המארב וביצעו מסע עקיפים מסביב לעיר, דרומה-מזרחה. הם הגיעו לדרום העיר ברגע שכבר התקרבה אליה החטיבה השנייה, חטיבת רע, שבאה בעקבות חטיבת אמון. החתים מארו ותקפו, בעוד חטיבת אמון עוסקת, בלי דעת את המתרחש בעורפה, בהקמת מחנה*.

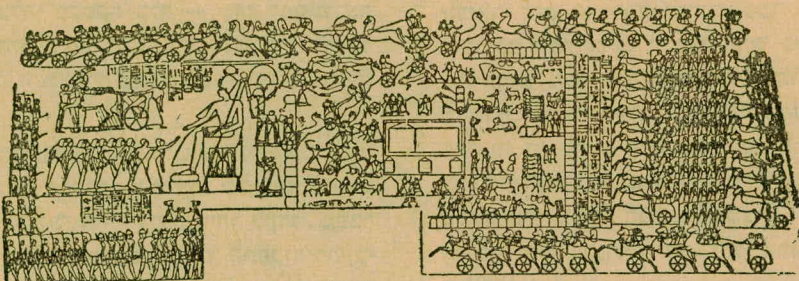
„מרגלים“ אלה לא נלכדו במקרה בידי חיל-החלוץ המצרי. מסתבר שלא היו אלא שלוהיהם של מלך קדש * ובני בריתו, ששוגרו במתכוון ליפול אל המצרים ולמסור להם ידיעות מתעות, כדי למנעם מלב חור בדרך הישרה במעבר נחל עירון (ואדי עארא). בעלי הברית בטחו במידה כזאת בייעילותו של תכסיס תככים זה, עד-כי לא זו בלבד שלא טרחו כלל לשמור על מעבר צר זה, שבו היה די בפלגה קטנה כדי למנוע את כניסתם של המצרים אל בקעת מגידו מצד זה, אלא שנטו את מחנה חיל-הרכב שלהם בקצה הדרך הזאת ליד מגידו, ושם הפתיעו אותם המצרים מעורפם, משהפציעו באופן בלתי-צפוי ממי צריהרים זה.

דבר-דמיון שני יתגלה משנבחון את תנוחתם של כוחות בעלי-הברית הכנעניים, שעליהם פיקד מלך קדש, ערב הקרב ליד מגידו. בספר-הזכרונות אשר לתחתימס הג' נרשמה רשומה קצרה באותו ענין: (פ. א. ט. נ) דבו רסי מ תענכ (יו פ. א. ט) דבו מחתי

(*) — שעמד בראש הברית הכנענית.

מי שישה את תולדות השתלשלותו של מסע זה אל הרשימות המצריות על המערכה ליד מגידו, במסעו הראשון של תחתימס הג' בחבלי אסיה (1479 לפסה"נ¹²) — אי-אפשר לו שלא יכיר מיד בדמיון הרב שבין תכסיסי החתים במערכת קדש ובין אלה של ברית הכנענים ליד מגידו, כ-180 שנה קודם לכן¹³.

בהרצאת המאורעות שהביאו לידי הקרב ליד מגידו מסופר על מועצת המלחמה המצרית שנתכנסה ביחם, ובה נדונו שלוש הדרכים האלטרנטיביות להתקדמות הצבא המצרי — ונתקבלו ההכרעות הסודיות בענין זה. כאן אנו נתקלים לראשונה בדמיון המפליא לתכסיסי החתים במסע קדש. בשעת דיוניה של המועצה מובאים בפניה מרגלים כנעניים שנת-פשו, שכן בעדותם אומרים המצביאים לחזק את השגותיהם על הצעתו של פרעה. גם מרגלים אלה מודיעים כי דרך ההתקדמות, שאותה מציע פרעה, צרה היא ומוגנת יפהיפה על-ידי צבא בעלי-הברית. לאור העובדה, שלא נתקלו המצרים בשום התנגדות כלל במעברם לאחר-מכן בדרך הזאת, דומה כי

תאורים מצריים ממערכת קדש. ברכב המצרי נראים שני אנשים ואילו בחתי — שלושה. במרכז — תמונת המחנה המצרי, המוקף ביצור כלונסאות, עם קוי האפסור המסודרים בפנים. רגלים מצריים גוררים רכבים אסייתים ארצה והורגים אותם. משמאל, למטה, נראה חיל-הרגלים המצרי, עם מגיניו הגדולים, חניתותיו ואלותיו, ולפניהם פלוגות שרדנים עם קסדותיהם האפייניות, מגיניהם העגולים וחרבותיהם. מעליהם נראים המרגלים החתים כשהם מוכים במקלות.

צירוף-קטעים נוסף ממאמרו של ה. פולוצקי שבחוב' יח"ט"ט של „מערכות“ הניתן לחלן — והמביא אף מדבריו של ש. יבין עצמו, שנכתבו על-ידיו במסגרת אחרת — נועד לסייע בהבנת מהלכה של מערכת-מגידו.

מעזה המשיך תחתימס את דרכו והגיע ביום הששה-עשר של אותו חודש לצפון השרון, אל מורדות הכרמל, החוסם את דרך הפולש לעמק יזרעאל.

המקום שאליו הגיע תחתימס בצפון השרון, נקרא במצרית יחם; הציעו לזהותו עם תל חרבות היושב במרחק-מה, מדרום, ושמו חרבת-ימה, ההולם את השם המצרי יחם. משהגיעו המצרים למקום זה, נתקבלו ידיעות חשובות על עמדתו של האויב. נודע שמלך קדש נמצא במגידו, עם צבאותיו וצבאות בעלי-בריתו (מספרם של בעלי-הברית היה לפי המקור השני, אסטילי שנתגלתה בנביה, — 330), ושם — במגידו — בדעתו לערוך קרב עם המצרים.

מ קטח ר (ס'...) ¹⁵. אגפו הדרומי של צבא בעלי הברית חנה בתענך, כ־8 ק"מ מדרום־מזרחה של מגידו, שבה נכנסת אל עמק יזרעאל אחת הדרכים האלטרנטיביות, אשר בהן הציעו מצביאי תחותימס להעביר את צבאם מן השרון אל העמק. יש להצטער על־כך כי אותו חלק הכתובה, שציין בדיוק את מקום חניתו של האגף הצפוני אשר לצבא בעלי־הברית, נשבר ונעלם במשך הדורות, ולא נותרה ממנו אלא המלה הראשונה קטח (מפנה, ברך, פניה) ותחילתה של המלה השניה ר... שאותה יש להשלים — ככל הנראה — כהצעת זיתי כדי ר (ס'), כלומר הדרומי. זיתי, בהוצאת ספר־הזכרונות אשר פרסמה, השלים את המשפט ר. (ס' נ תא א־נת קינ) וכך קבע את מקום אגפו הצפוני של צבא בעלי הברית בסמוך למגידו עצמה, וברור הדבר שחשב כי חיל־הרכב הכנעני הוא־הוא שהיה את האגף הזה. השערה זו, כשהיא לעצמה, אינה בלתי־מסתברת. ואולם לאור מסקנותיו של שטורם לגבי מערכת קדש, נוטה המחבר עתה לפקפק בנכונותה של ההשלמה הנ"ל, שהציעה זיתי. עתה דומה עליו, כי מסתבר יותר שחנה האגף הצפוני של

צבא בעלי־הברית באיזה מקום שבקרבת אותה צפתי העלומה, הנזכרת בספר הזכרונות של תחותימס הג', כישוב (שהיה בודאי מבוצר), המציין את הדרך האל־טרנטיבית השניה, אשר בה הציעו מצביאי תחותימס לעבור אל עמק יזרעאל ¹⁶. יתכן כי היה בקרבתו של הישוב צפתי איזה נחל, אשר במפנהו (בברכו) הדרומי חנה האגף הצפוני של צבא בעלי־הברית ¹⁷, שכן ברור לגמרי כי הצבאות לא שוכנו במבצרים עצמם, אלא חנו בקרבתם; שטחיהן הקטנים יחסית של הערים העתיקות וצפיפות הישוב בפנים החומות, שהיתה כרוכה בצמצום השטח הנ"ל, הם גרמו לכך כי אי־אפשר היה לשכן בפנים לחומות העיר אפילו גופי צבא קטנים יחסית, כאלה שהיוו את הצבאות היריבים בימי קדם ¹⁸.

כשנסה להעלות תכנית פעולה מסתברת של בעלי הברית הכנעניים במסע־מלחמה זה נמצא עוד שני קוים דומים־להפליא בין מהלך הקרבות שליד קדש ושליד מגידו. ראשית, עיבדו בשני המקרים יריביהם של הפרעונים תכנית הגנתית גרידא. גם בימיו של תחותימס הג' ביכרו בעלי־הברית לצפות

עם קבלת הידיעות האלה כינס המלך את שרי צבאו להתייעץ אתם בדבר הדרך שיעבור בה לעמק יזרעאל. המלך עצמו נטה למסע בדרך הישרה מיחס למגידו, אך להצעתו התנגדו שרי הצבא. הם סברו שהדרך הישרה מיחס למגידו היא צרה מדי, עד־כדי־כך שההולכים בה יצטרכו לצעוד איש אחרי איש וסוס אחרי סוס, ואם יתקפו בשעת המעבר, יהיה מצבם המור; החלוצי יוכרח להלחם בתנאים קשים והמאסף לא יוכל להשתתף בקרב הואיל ויהיה עצור עדיין בעארונא*; נוסף על כך הובאו גם מרגלים של האויב שנתפשו והם חיזקו את דבריהם של שרי הצבא בספרם כי האויבים שם חונים בחוף***, והמה רבים. לפיכך, הציעו השרים לבחור באחת משתי הדרכים האחרונות: אחת — היוצאת אל תענך; או השניה, העוברת — כפי שנאמר בנוסח המצרי — על פני מקום המכונה צפתי ומפציעה מצפון למגידו. המלך סירב לשמוע בקולם של שרי הצבא, דחה את הצעותיהם, והחליט ללכת בדרך הישרה והמסוכנת. אין כל ספק בדבר זהותה של הדרך בה בחר המלך, הלא היא, כאמור, — מעבר ואדי־עארה, המקשר את צפון השרון עם עמק יזרעאל המערבי על יד מגידו.

ביום התשיעי לחודש, שלושה ימים לאחר שהגיעו המצרים ליחס, התחיל הצבא המצרי במצעד והמלך עצמו בראש. למחרת היום, בצהריים, הגיע החלוצי אל מוצא שביל ההרים, לבקעה הצרה מדרום למגידו, בלי התנגש עם האויב***, שלא ראה, כנראה, צורך לקיים שם משמ־בטחון — דבר שהצדיק את הישובו הפסיכולוגי של פרעה. אם נכון הוא הפירוש שמפרשים את הכתובה, שאינה ברורה במקום זה, כבר ראה בזה המלך סימן שהנצחון מובטח לו. כדי להבין את מהלך הקרב יש לעיין יפה במפה, המסמנת בפרוטרוט את התנאים הטופוגרפיים של מגידו וסביבותיה. ש. ייבין, במאמר שטרם נדפס, אך ניתנה רשות למחבר להשתמש בו, מתאר את פרטי המצב:

.... העיר מגידו יושבת בראש גבעה בודדה שמולדותיה בצפון ובצפון־מזרח משתפעים ויורדים אל עמק יזרעאל. בצד צפון נמצא גם שער העיר המכוון אל הדרך העיקרית השניה העוברת לרגלי התל בעמק־יזרעאל, הלא היא הדרך הנמשכת מדרום־מזרח (מעבר תענך — היא תל־תענך כיום) לצפון־מערב, (לעבר יקנעם — היא תל־קימון, ומשם לעמק זבולון). מצפון־מערב, ממערב, ומדרום־מערב מקיף את הגבעה נחל (ואדי) צר, המפריד בינה ובין אשדות הכרמל, והמהווה מוצא מהבקעה הצרה (בקעת קינא), שבדרום הגבעה, אל עמק־יזרעאל המערבי, מצד מערב לעיר מגידו. מצד דרום תלולה גבעת מגידו

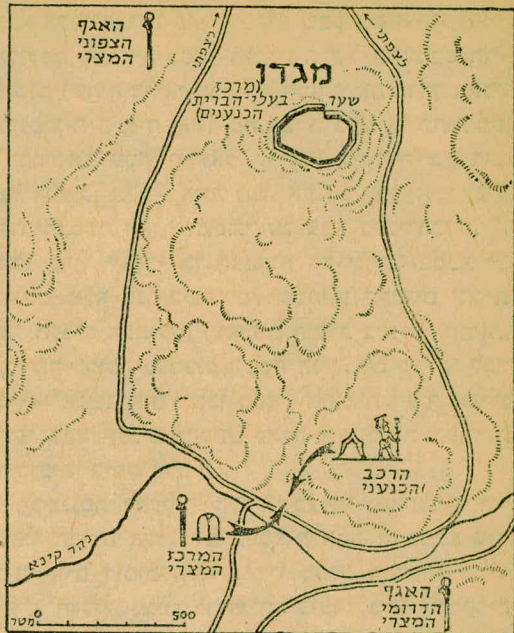
* נקודה בתוך ואדי־עארה, שיש מזהים אותה עם הכפר ערערה; לפי המרחקים, הזמנים וקצב תנועתו של הצבא המצרי — אפשרי הדבר, המ ע'.

** כלומר בשדה (ולא במבצר סגור), — למען תקוף את הצבא אשר ינסה לעבור במעבר ואדי־עארה הצר.

*** שלא כנסיון חיל־פרשיו של אלנבי, שעבר באותו מעבר.

להתקדמותו של תחנתים לתוך תחומי ארצותיהם הם, ולבסס את כוחות ההגנה שלהם על המבצר החזק הקרוב ביותר לגבול שטחיהם, במקום שזימן להם הטבע עצמו תנאים טופוגרפיים הנוחים לתכסיסי ההפתעה שלהם.

שנית, נסבה תכנית הפעולה הכנענית בעיקרה על ציר התקפת-הפתע של חיל-הרכב, אשר לבעלי-הברית, על אגפיו של הצבא המצרי המתקדם בלי לחשוש לכל רעה. שכן הם חישובו ומצאו כי יגיחו המצרים אל בקעת מגידו במוצאיהן של אחת משתי הדרכים האלטרנטיביות אל הבקעה הנ"ל, שלידם הוצבו, כאשר כבר נזכר לעיל, אגפי חילות הרגלים של בעלי-הברית.¹⁹ יש לשער כי אילו יצאו המצרים אל בקעת מגידו במוצא אחת משתי הדרכים הנ"ל, היה חיל-הרגלים של בעלי-הברית מסרב להיכנס בקרב אתם, והיה נסוג אל עבר מגידו. הצבא המצרי שהיה מתקדם לעבר העיר הזאת — אם מדרום-מזרח (תענך) או מצפון (דרך צפתי)²⁰ — היה משמש מטרה להתקפת פתע של חיל-הרכב הכנעני, אשר הוסתר מאחורי גבעת מגידו בעמק קין הסגור, שמ-

תמונה ב'

ביותר, ולרגליה נמצאת רמה קטנה; זו מסתיימת מצד דרום במדרון תלול למדי על שפת הפלג קינא, היוצא ובא מבין הרי הכרמל, ומהווה במקום זה בקעה פנימית צרה ומוארכת, ממערב-למזרח (בקעת קינא). בקצה המזרחי הולכת בקעה זו וצרה עוד יותר, ממש כצוארו של בקוק, וצואר זה הוא המוצא המזרחי מהבקעה הפנימית הנ"ל אל עמק-יזרעאל המערבי. דרך מוצא זה שוטף נחל קינא, הפונה אח"כ לצד צפון ומשתפך אל הקישון.

הבקעה הצרה הזאת, במוצא נחל קינא מבין הרי הכרמל, היא מחבוא טבעי מצוי. היא נסותרת לגמרי מעיני המביט אל מגידו מצד עמק-יזרעאל המערבי, כי גבעת מגידו מאהילה עליה. עם זאת היא מחוברת אל בקעת מגידו בשני מעברים נוחים ממערב העיר ומדרום-מזרחה. לא ייפלא, איפוא, כי בעלי-הברית הכנענים בחרו דוקא ברמה קטנה אשר בדרום גבעת מגידו לנסות עליה את מחנה הרכב העיקרי אשר להם...

כשהגיעו המצרים לבקעת קינא מדרום למגידו, חנה צבאם של בעלי-הברית הכנענים במערכת בודדות שנמשכו מדרום למגידו עד תענך, כלומר הם חיכו לבואם של המצרים אם מהדרום, מתענך, בדרך המזרחית ביותר משלוש הדרכים האפשריות, ואם מהצפון או מצפון-מערב. כנראה היו בטוחים כי בשום פנים לא ילכו המצרים בדרך שבה באו באמת, כלומר במערב ואדי-עארה. מתוך שהסיתו את דעתם לגמרי מאפשרות זו, החמיצו את ההזדמנות היחידה והמצוינת להשמיד את המצרים בשעה שעברו דרך מיצר-הרים זה.

למהרת יום בואם של המצרים נערך הקרב. המצרים ערכו את צבאם בין מוצא הדרך שבה באו, בדרום, ובין הגבעה מצפון-מערב למגידו, שעליה חנה אגפם הצפוני. הכנענים היו נאלצים להחזיק מעמד בין המערכה המצרית ובין העיר. על פרטי הקרב אין לנו ידיעים כלום. המצרים הניסו בנקל את הכנענים, שברחו ונסגרו במגידו ואת מחנותיהם הפקירו למנצחים*.

ברגע ההוא הראה הצבא המצרים חוסר משמעת. החיילים התנפלו על מחנה הרכב לבו אתו ומצאו בו שלל רב; על-ידיכך איפשרו לכנענים להמלט ולהיסגר בעיר, — והמצרים הוכרחו לבטל את כל הקיץ במצור עליה.

הם הקיפו את העיר דייק של עפר מחוזק בקרשים. המצור ארך שבעה חדשים עד שנאלצו הכנענים להכנע מהמת רעב. על השליטים הכנענים הוטלה שבועת-אמונים וגם מס כבד. ולבסוף שולחו איש איש לעירו, רוכבים על חמורים, כי סוסייהם נלקחו שלל.

* נראה שהסתערות הרכב והרגלים המצריים הכריעה את הכף עד מהרה כי מספר זרועות-הימין שנאספו אחר הקרב מהרוגי האויב, לפי מנהג המצרים, היה 83 בלבד. — והוא מן הקטנים ביותר במספרים מסוג זה, שצוינו במצבות מצריות אשר נתגלו עד כה; ואולם אפשר שלא נכללו במספר זה זרועות כל הרוגי-הקרב, אלא רק הזרועות שהוגשו לפרעה כשני מיוחד. — המער.

ציאותו לא היתה עשויה להתגלות לשום צבא הנער
ובא מאחד הכיוונים הנ"ל.²¹

העובדה, כי תכנית פעולה זו הצליחה במקרה אחד
(במערכה ליד קדש), ואילו במקרה השני (במערכה
ליד מגידו) נכשלה כשלון גמור, אינה צריכה להעלים
מעינינו, כי בשני המקרים גם יחד נתבססו התכניות
על תכסיסים דומים מעיקרם. פירושו של דבר הוא
רק זה, כי אף-על-פי שלא היה תחתימס הג' מצביא
נועז פחות מרעמסס הב', מכל-מקום אפשר שהיה
מוכשר או מירשב-בדעתו יותר ממנו, או שעמד
לרשותו שירות מודיעין יעיל יותר, אשר איפשר לו
להפוך את הקערה על-פיה, ולהפתיע את יריביו,
בהפציעו פתאום מבין ההרים במוצא מיצר נחל
עירון (ואדי עארא) ליד מגידו, בעורף מחנה חיל-
הרכב אשר להם — בעמק צר שבו לא תהיה לחיל-
הרכב הכנעני שום אפשרות להתפרס.²² אכן, העמדה
בה בחר מוֹתְלִיש ליד קדש לא הניחה מקום לשום
הפתעה מצרית, אפילו היה רעמסס הב' יודע את
מצבם האמתי של כוחות החתים לכל פרטיו.²³
ידיעה כזאת היתה רק מאפשרת לו לנקוט בכל אמצעי
הזהירות הדרושים, כדי להבטיח את עצמו מפני
התקפת פתע של חיל-הרכב החתי (ר' מפות א' וב').
שני המקרים, אשר נדונו כאן, שביניהן מפרידות
180 שנה ומעלה, מעלים על הדעת את הסברה כי
היתה קיימת תורה אסטרטגית קבועה, שנתבססה על
השימוש בחיל-רכב. תורה זו בודאי עיבדה ושיכללה
מצביאי של אותו עם שהביא את השימוש בסוס
וברכב כבשק צבאי, בין שהיו אלה החתים ובין
שהיו אלה ההיקסוסים או המיתנים. תורה זו נתבססה
על העקרונות הבאים:

(א) משיכת כוחות האויב אל תחומי ארצו של המת-
גונן, עד המקום הראשון הנוח מבחינה טופוגרפית
לביצוע תכסיסי התכנית²⁴; דבר זה הצריך הימנעות
מקרב בכלל, או אסירת התנגשויות קלות בלבד,
אגב הנסיגה אל המקום שנבחר-מראש לשדה המע-
רקה המכרעת.²⁴

(ב) בחירת מבצר חזק, שמצבו הטופוגרפי איפשר
הסתרת חטיבה גדולה של חיל-רכב, שבה ניתן היה
למתגונן להשתמש על נקלה כדי לבצע התקפת פתע
על האויב, המתקדם בלי לחשוש לכך.

(ג) שימוש בחיל-רגלים רק ככוח-עזר לאחר הנחתת
מכת-המחץ המכריעה בידי חיל-הרכב הכבד. ובקשר
לכך יש לזכור כי במרכבה החתית נמצא צות של
שלושה: רֶכֶב²⁵, לוחם, ונושא מגן; ועל-ידי כך
הוקנה לה יתרון ניכר על-פני מרכבת-הקרב המצרית,
שבה נמצא צות של שנים בלבד.

(ד) תוצאת-לואי של העקרון האחרון היה אורח הצבת
הכוחות לקראת המערכה המכריעה: חיל-הרכב, שלו
נועד תפקיד התקפת-הפתע מתוך מארב שהוכן בדק-
דוק רב, הוצב בסמוך למבצר שנבחר (מגידו, קדש);
ואילו חיל-הרגלים חנה בריחוק מסוים ממבצר זה.
יתרונה של עריכת כוחות כזאת היה ברור: במקרה
בנחון היה חיל-הרגלים נכון ורענן לרדוף אחר האויב
הנגוף, להצר את רגליו בשעת המנוסה, ולגבש את
פרי הנצחון; במקרה מפלה — עדיין נשאר עיקרו
של הצבא שלם בידי של המצביא הראשי, ונכון
לבצע נסיגה מתוכננת-יפה תוך מאמץ למשוך אחריו
את חיל המנצחים הרחק מבסיסי ההספקה שלהם²⁶,
או להתיצב מחדש בפני היריב, שאמנם זכה בנצחון,
אבל היה עייף ותשוש-כוח במידה מסוימת בכורה
המסיבות.

מאליו מובן, שאת פרשת התכסיסים המפורטים
היה צורך לעבד לכל מסע ומסע, כדי להתאימם
למסיבותיו ולתנאיו של כל מקרה מיוחד, אבל
העקרונות האסטרטגיים בכללם, שעליהם נתבססה
כל פרשת תכסיסים מיוחדת כזו, היו אותם העק-
רונות.²⁷

וזאת לזכור גם-כן: — כי מה שנאמר לעיל חל
רק על פעולות הגנה, כנגד התקפת אויב מבחוץ.
מה היו העקרונות, שאפשר וגיבשום החתים הכנענים
למקרים בהם יזמו הם מלחמת תנופה, והתקיפו
את שכניהם — אין אנו יודעים לפי שעה.

ה ע ר ו ת

- 7 ר' שם, ע' 97 ואילך.
- 8 [בימי השושלת הי"ט, ואולי גם קודם לכן, היה עיקרו של חיל הרגלים המצרי מורכב מארבע חטיבות, שנקראו על שמות ארבעה מחשובי האלים במצרים: אמון, רע, פתח, וסתח].
- 9 ר' שם, ע' 103 — 105.
- 10 ר' שם, ע' 118 ואילך; 142 ואילך (הקורא העברי ימצא את תיאור הקרב על קדש במאמרו של פרופ' י. ח. פולוצקי מערכות י"ח-י"ט (אדר תש"ב), ע' 39 ואילך).
- 11 ר' שם, ע' 153 ואילך. בשיחה בע"פ הסב ד"ר

- 1) [ולפי שיטות חדשות בקביעת תאריכה של השושלת הי"ט במצרים — בשנת 1285 לפסה"נ בקירוב].
- 2) ר' Joseph Sturm, Der Hettiterkrieg Ramses' II, Beihefte zur WZKM, 4 Heft, Wien, 1939.
- 3) ר' שם, ע' 91 ואילך.
- 4) ר' שם, ע' 13 ואילך ובמיוחד ע' 20 ואילך ושם מנתח שטורם באופן מפורט את הסיבות שהניעו את החתים לקבל החלטה זו.
- 5) הוא רכס הרי אַנְצַאֲרִיה; ר' שטורם, כנ"ל, ע' 62 ואילך; ובמיוחד ע' 77 ואילך.
- 6) ר' שם, ע' 92 — 94; 111.

מייזלר את תשומת לבו של המחבר על־כך, שכל הנראה יש לקשר את ייסוד ממלכת סיהון מלך האמורי, בין היבוק ובין הארנון, אל התפרצותם של החתים, וגרוריהם האמורים, אל שטחי שלטונם של המצרים. המחבר רוצה להביע בזה את תודתו לד"ר מייזלר על אשר הרשהו באדיבותו להזכיר כאן את הערתו זאת.

[ולדעת אחרים בשנת 1468 לפסה"ג].
 (12) המחבר ניתח את הקרב ליד מגירו והמאורעות שקדמו לו ניתוח מפורט למדי במאמרו :
 (13) A New Egyptian Source for the History of Palestine and Syria
 ברבעון (1934) JPOS XIV ע' 205—213; ולאחר מכן חזר וטיפל בנושא זה ביתר מוטרוט במאמר שני: "הקרב על־יד מגידו", בספר היובל ר' יש"י אדלר, ע' 258 ואילך. יש לציין כי המאמר הראשון נכתב ונתפרסם חמש שנים לפני הידפס מחקרו של שטורם; ואילו השני, אף־על־פי שנתפרסם בשנת 1947, הנה נכתב למעשה ונמסר לעורך הקובץ (שבו ראה אור לראשונה) בשנת 1941, כלומר שש שנים לפני שהגיע לארץ־ישראל הטופס הראשון ממחקרו של שטורם. משום כך אין כלל להעלות על הדעת את האפשרות כי מסקנותיו של שטורם השפיעו — מדעת או שלא מדעת — על המסקנות אשר העלה המחבר בבדיקת המקורות המצויים הונים בקרב ליד מגידו.
 (14) השהו ע' 209. (1934) JPOS XIV : ובספר היובל לר' יש"י אדלר, ע' 262 ואילך; 272.
 (15) Urk. IV S. 653. (ס' הזכרונות, ע' 62—64) (וברתוגמו העברי של המחבר בקובץ ג', ירושלים, תרצ"ה, ע' 162).
 (16) ר' דיונו המפורט של המחבר בשלוש הדרכים ברבעון (1934) JPOS XIV ע' 205—208, וכן בספר היובל לר' יש"י אדלר, ע' 265—267. ד"ר מייזלר סבור, כי דרך אלטרנטיבית שניה זו יש לחפש בקו התואם פחות או יותר את הכביש שבימנו המחבר את פרידס בשרון הצפוני עם יקנעם העתיקה (תל־קיימון) בבקעת מגידו, כ־10 ק"מ צפונית־מערבית ממגידו עצמה, לאורך ואדי מלה. השגותיו של המחבר על ההשערה הזאת עודן בתוקפן: א' התעודות המצריות אומרות במפורש כי דרך זו יוצאת אל העמק שפון למגידו, ואילו ואדי מלה יוצא אל בקעת מגידו מצפון־מערב לעיר הנ"ל, המצרים ידעו יפה להבחין בין צפון ובין צפון־מערב, כמוכה מתיאור עמדותיהם של צבאות היריבים ביום הקרב עצמו (בראסטאד, AR II ע' 184 — סעיף 430); ב' אם אמנם הדרך האלטרנטיבית השניה היא זו העוברת בואדי מלה תמוה ביותר הדבר, כי במקום לציין אותה מתוך הזכרת שמה של יקנעם, מבצר חשוב השומר על מוצא ואדי מלה מבין הרי הכרמל אל בקעת מגידו, היא יישוב הנזכר גם ברישמת הערים שכבשן תחותימס, בשם עין קנעם (מס' 113). מוזהה הדרך מתוך הזכרת שמה של צפני; ג' מבחינה טופוגרפית אין דרך זו נוחה יותר למעבר צבאות וחיל־רכב מן הדרך העוברת במיצר נחל עירון (ואדי ערא); שיא המצרה המר ליכה מנחל דאר (ואדי טנטורה) אל ואדי מלה והר גישות אליה הן מצד נחל דאר והן מצד ואדי מלה אינן רחבות יותר מאלה של מצרת נחל עירון, ואילו הירידה אל בקעת מגידו מצד ואדי מלה תלויה יותר מזה של נחל עירון.
 (17) מכאן שיש להצטער משנה צער על המחק שאירע בחלק זה של הכתובת. מה שחסר כאן היה עלול לעזור הן

בוזיהו צפתי הנ"ל והן בקביעתה הסופית של הדרך האלטרנטיבית השניה, אשר הציגוה מצביאי של תחותימס הג'.

(18) ר' שטורם, כנ"ל, ע' 38 ואילך בדבר גודלם המסתבר של צבאות שני היריבים.

(19) על אגפו הדרומי של צבא בעלי־הברית נאמר בפירוש כי הוצב בתענך; מקום הניחו של האגף הצפוני אינו ידוע. כמעט שאין להטיל ספק בכך, כי אגפים אלה הורכבו בעיקרם היל רגלים, שכן הכוח הכנעני, אשר הנה ליד מגידו והשתתף בקרב שם, מנה 924 מרכבות לכל־הפחות (ר' רשימת השלל שאספוהו המצרים; 664 Urk. IV S. ע' 97; ובעברית: קובץ ג' ע' 169). ומספר זה בואדי שיהיה את רוב רובו של היל־הרכב שעמד לרשותם של בעלי־הברית.

(20) השהו 650. Urk. IV S. ע' 34—35; ובעברית: קובץ ג', ע' 159.

(21) בדבר פרטים ר' (1934) JPOS XIV ע' 209—210; ספר היובל לר' יש"י אדלר, ע' 269—272 (כאן לעיל, ע'); יש לזכור כי שער העיר מגידו נמצא בצפון, ואילו העמק שבו הוסתר היל־הרכב של בעלי־הברית נמצא מעברו השני של תל העיר, בדרום (ר' מפה ב').

(22) ר' שם, שם (נזכר בהערה הקודמת).

(23) התקפה על עורפו של חיל־הרכב החתי היתה מחייבת את המצרים לעבור את הארונות, שהוא עמוק ורחב למדי במקום זה; ולא זו בלבד אלא שאין לגשת אל חופו המזרחי של הנהר במקום זה אלא דרך שטח גלוי ופתוח, שאין בו שום מחסה למרחקי מילים מן הנהר, ובתנאים אלה נשלל מכל התקפה מצד, זה כל יסוד אפשרי של הפתעה ונגזר עליה גור כשלון מראש.

(24) ר' לעיל.

(25) [בתעודות המצריות מוכתר הרכב בתואר קאצאנא, מלה שאינה מן הכנענית (קצין); ויחכן כי היה זה המנצח על פעולת הצות, בהיותו אחראי לתנועת המרכבה; ומכאן נבע מושג הפיקוד או העליונות של קצין — בעברית].

(26) דוגמה נאה של תכסיסים כאלה אפשר למצוא בנוהגם של המיתנים במסעו השמיני של תחותימס הג' באסיה; ר' ניתוחו המפורט של פרשה זו במאמרו של המחבר ברבעון (1934) JPOS XIV ע' 213—214; והר שוה (1946) R. O. Faulkner, JEA XXXII ע' 40—41.

(27) מציאות מסגרת אסטרטגית כזאת, קשוחה פחות או יותר, תסייע בידינו להבין את הדלון־המעש של המצביאים הכנעניים, המשתקף בפרשת הקרב ליד מגידו, לנוכח הגחתו של תחותימס הג' בעורף מחנה הרכב שלהם. אם היו אלה התכסיסים הנקוטים בידם תמיד, לא ידעו, פשוטו כמשמעו, כיצד להגיב על המצב החדש, ששינה את פני הדברים מן הקצה אל הקצה, ושלל מן האסטרטגיה שלהם כל תועלת; וככל הנראה לא היו גמישים או מחוננים כשרונות ע־כדי למצוא פתרון מניח את הדעת מיניה וביה. מן ההכרח הוצרכו לסמוך על כוה־גבורה בלבד שיכריע בקרב העתיד. דבר זה כבר הביא אותם במבוכה רוחנית, שכן אבדה להם היזמה בתכנון המערכה, והם לא ידעו מה לעשות. הסבר זה לתדלון־המעש של הכנענים נראה לו למחבר יותר ממה שניסה להעלות במאמרו הנ"ל ברבעון (1934) JPOS XIV ע' 210—211. הסברו של פישר (ר' שם, ע' 211, הע' 84) אינו אפשרי לחלוטין.

צבא מבקש דרך

(מבעיות הכוחות המזוינים הנורבגיים לאחר מלחמת העולם)

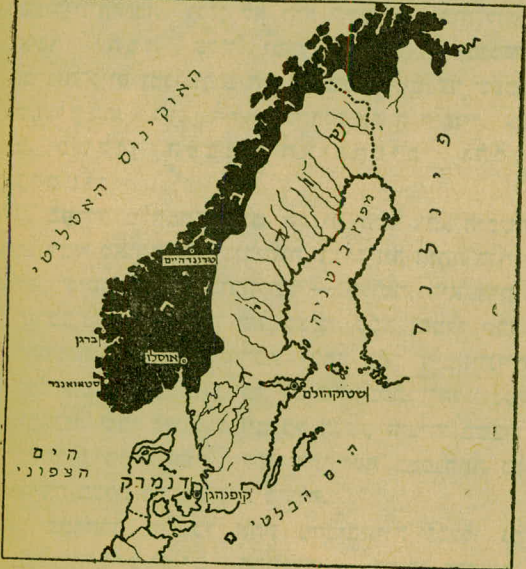
על אף שטחה הנרחב (323000 קמ"ר), ומשקה הענף והמבוטסי יחסית, נחשבה מאז ומתמיד נורבגיה כ"ארץ קטנה" מובהקת מבחינה צבאית.* עד למלחמת העולם ה-2 השתעשעה נורבגיה — בדומה לדניה, ובניגוד לשתי הארצות הסגנון דנביות האחרות, שבדיה ופינלנד — באשליה, שדוקא העובדה כי אינה מהווה גורם צבאי בעל-משקל במערכת האסטרטגיה הבינלאומית, וכן ריחוקה מש" דות הקרב המסורתיים של אירופה, יבטיחו את בטחון-נה. כן האמינו רבים מהמדינאים ואנשי-הצבא הנורבגיים שטיבם ההררי הקשה של חבלים רבים ירתיע תוקף אפשרי; ואם, במקרה הרע ביותר, כל תקוות אלו לא תתאמתנה — הרי תבוא להם עזרה מבחוץ. אשליות אלו, כידוע, נהרסו כליל. ההתפתחות של הטכניקה-הצבאית ודרכי-הלחימה — משנה והולכת את משמעות העובדות הגאוגרפיות. תהליך זה, יחד עם הקונסולציה הבינלאומית המשתנה, שוללים את תפקידן הקודם מארצות אשר במשך תקופה היסטורית מסוימת היו צומתים-אסטרטגים ראשיים, או שדות קרב מתמידים (לדוגמה: — ארצות-השפלה, שביצריה, ארץ-ישראל, ועוד כיו"ב). מאידך גיסא, הרי אותם הגורמים עצמם הם גם המכניסים לתוך מעגל-ההתמודדות שבין המעצמות הגדולות ארצות אחרות, אשר בעבר נראו כנמצאות במרחק בטוח ממנו. כך, ההתרחבות הכמותית, והשכלול האיכותי, של מלחמת הצוללות מצד אחד, ותפקידו המכריע של חיל-האוויר מהצד השני, הם שהפכו את נורבגיה מארץ שבצידי הצירים העיקריים של מערכות-עולם לנקודת-מוקד אוירית ומית במערכת האסטרטגית של מרחבי-הים הצפון-אטלנטיים. על כן הועמדו כוחותיה המזוינים של מדינה זאת, באופן מפתיע, במבחן, למול נסיון גרמני לכבשה; — נסיון, אשר אמנם בוצע בכוחות קטנים, אך לעומת זאת, הצטיין ביתרונות של הפתעה גמורה, העזה, עליונות בנשק, אימון, תכנון ופיקוד, וכן שיתוף-פעולה הדוק ויעיל בין כוחות אוויר, יבשה

* הסיבות לכך: אוכלוסייתה הדלילה של הארץ (3 מיליון, לעומת שטחה הנרחב); מיעוט של תעשייה כבדה — וביחוד של תעשייה צבאית; והמאמץ הלאומי המוגבל-ביחס, בתקופה שלפני מלחמת-העולם השנייה, לקיום הכוחות המזוינים ולפיתוחם.

ויים, יחד עם ה"גיס-החמישי" הנורבגי. כזכור, התמוטטה במבחן זה המערכת הבטחונית הנורבגית באופן מוחלט, ונתגלו כל חולשותיה. התמוטטות הצבא הנורבגי במלחמת העולם השנייה.

א. כשלוננו של המבנה האסטרטגי: מלכתחילה נוכחו הנורבגים לדעת את המגרעות החמורות אשר במבנה כוחות הבטחון שלהם בכלל, ובכנינו של צבא-היבשה — בפרט. מעמדה הגיאוגרפי-הצבאי של הארץ, על חופיה הארוכים ומצבה האווירי, חייב השתתת הגנת המדינה על איזון מחושב ותיאום מפורט, בין שלושת השירותים המזוינים העיקריים — חיל-הצבא חיל-האוויר וצי-המלחמה. אולם דוקא איזון ותיאום אלה חסרו לגמרי. אשר לצי — הרי הגנת-החופים וטיב הביצועים-הקבועים היו מיושנים, ובעלי ליקויים חמורים. כמעט לגמרי הונחו חיל האוויר — וההגנה האנטי-אווירית.

גם המבנה של כוחות היבשה לא הלם את הנתונים המיוחדים הגאוגרפיים והטופוגרפיים של הארץ. נתונים אלה: חוסר עומק בעיקר בחלק הצפוני של נורבגיה — שטח הררי קשה, שחוצים אותו

אימון בקליעה בשדות שלג
למליציה הנורבגית.

בבנינו, וכן יסודות להגנה מרחבית, בצורה של קלופים-לקלעים, הבנויים בתאים בעלי גודל שונה, לפי התנאים המקומיים — אולם לא כיהדות טקטיות. הטריטוריה של הדיביזיה נחשבה, בה התאם לתפיסה הקיימת בצבא הנורבגי לפני מלחמת-העולם השנייה, לא כגזרה אופרטיבית של אותה עוצבה, אלא כמרחב-גיוס שלה בלבד, שממנו היא היתה מיועדת לפרוש עם סיום התגיסותה. לכן לא הובא בחשבון שום שיתוף פעולה לא עם הביצורים-הסטטיים ולא עם הגרמינים הבלתי-מפותחים של ההגנה-המרחבית. לכן, כאשר תהליך ההיערכות מופרע ע"י מכת-הבזק הגרמנית מהאיר, הים והיבשה; ויהדות רבות נשאר ארו מרותקות לסביבות התגייסותן, נמצאו הללו בלתי-מסוגלות לכל פעולה עצמאית, וחילו להוראות ממפקדות-הדיביזיות ומהמטה-הכללי — אשר, מצי-דם, היו אף הם משותקים, מחמת העליונות האוירית של האויב, כשלו מוערכת הקשר וקשיי התחבורה.

כשם שלא עמדו במבחן מנגנון הגיוס, והמערך האופרטיבי — כך לא הצדיק את עצמו אף המערך הלוגיסטי — שהיה מושתת על הריכוז של כל החימוש והציוד אשר לדיביזיה במתקן אחד. הוכחה לכך — שרוב המתקנים הדיביזיונים נפלו לידי הגרמנים בטרם הצטיידות היחידות. המקרה הבולט ביותר היה תפיסת המתקן הלוגיסטי של הדיביזיה-הששית, במחנה של אלוגארד (Alvagaard) ע"י פשיטה של פלוגה גרמנית — אשר מנעה את התגייסותה של אותה עוצבה שנועדה להגן על האזור הצפון-המערבי, החיוני ביותר, של גורבגיה. ג. כשלונו של האימון הטקטי:

חלק ניכר של הצבא הנורבגי לא היה, איפוא, מסוגל להתגייס כלל; הפיקוד-העליון והמטה-הכללי היו משותקים וכמעט ולא יכלו לנקוט בכל פעולה תכניתית; חיל-האוויר הנורבגי הקטן הושמד כמעט כליל בראשית הפעולות; ואילו צי-המלחמה, והמבצרים הקבועים, כמעט ולא יכלו לפעול במשותף עם צבא היבשה. על אף כל מגרעות אלו, נפתחו בכ"ז לפני הצבא הנורבגי, עם הפלישה הגרמנית, אפשרויות לפעולות-השהיה ממושכות ונמרצות — וזאת תודות ליתרונות הבאים מהשטח ההררי הקשה, והאקלים — מחד גיסא, והרמה הגופנית של החיילים הנורבגים, התמחותם בקליעה וכושרם לתנועה-במג'שים ("סקי") — מאידך גיסא. ניצול תכניתי ותכ-ליתי של יתרונות אלה, והתארגנות-מחדש של הצבא הנורבגי באותם המרחבים שטרם נכבשו ע"י הגר-

מספר מועט של דרכי-תחבורה — העמידו לפני המתגונן תמיד, סכנות של ניתוק אזורים שונים של הארץ. ארגון של צבא היבשה הנורבגי ב-1938 ו-1939 לא היה בו משום תשובה על הבעיות האלה. חיל-הצבא הנורבגי היה מבוסס בשנות השלושים על גרעין-קבע קטן מאוד (1900 קצינים וסמלים) ועל מליציה בעלת אימון ראשוני מצומצם ביותר — (84 יום) — ועם זאת לא היו קיימים אימונים שיטתיים ונרחבים למילואים, אחרי תקופת הטי-רונות. אפילו את ההדרכה הבלתי-מספקת הזאת לא קיבל כל שנתון בשלמותו, אלא מתוך השנתון בן כ-39 אלף איש, בערך, נקראו לדגל בממוצע כ-12 אלף, וזה בעיקר בגלל סיבות תקציביות. בהתאם לתקופת-אימון כה קצרה, ואי-ניצול של כוח האדם הקיים, היתה יכולת-הלחימה של צבא-נורבגיה מוגבלת בלאו הכי; אך גם יכולת מוגבלת זו היתה תלויה, בראש וראשונה, בבעיה מרכזית אחת: בטיבה של הדרך לגיוס אנשי-המילואים. מתכנני הצבא הנורבגי לא הביאו בחשבון, שתה-ליך הגיוס יתכן ויצטרך להתבצע כבר תוך כדי פעולות-האיבה; ולכן לא היה קיים שום כוח-לוחם אשר יחפה עליו; ומצד שני לא היו בנמצא שיטות-גיוס ומנגנון שיהיו כה משוכללים עד שעצם מהירות הגיוס היא שתהיה את ה"חיפוי". ב. כשלו מנגנון המבנה האופרטיבי והלוגיסטי:

בפרוץ מלחמת-העולם השנייה היה צבא-היבשה הנורבגי מאורגן ב-6 דיביזיות. הדיביזיה היתה בנויה לפי שיטת קדרים מובהקת: — כלומר, היא היתה מורכבת מגרעין קטן של קציני קבע וסמלי קבע, להפעלת מוסדות ההדרכה (בתי ספר דיביזיוניים לטוראים, ולסמלים), וכן לטיפול במתקן-הלוגיסטי המרכזי, שבו היו מרוכזים כל הנשק והציוד בשביל היחידות המתגייסות. לא התקיימה במסגרתה כל יחידה בעלת כוונות-קרב מידית.

במרחבה של כל אחת מהדיביזיות נכללו גם מערכות-ביצורים מסוימות — ברובן מיושנות

והעם מוסיפים להתקיים גם אחרי המפלה, וניתן להם ללמוד את לקחה.

לנורבגיה היה המזל-הטוב ששחררה כעבור כמה שנות כיבוש גרמני ע"י מאמצייהן של בנות-הברית; ובניתיים הספיקו החיילים והמפקדים אשר המשיכו את השתתפותם במלחמה — בצבא-הנורבגיה-החפשי, או בשורות הפרטיזנים ובאירגוני המחתרת — ללמוד היטב את הלקח המר של 1940.

ואלה היו מסקנותיהם הראשונות:

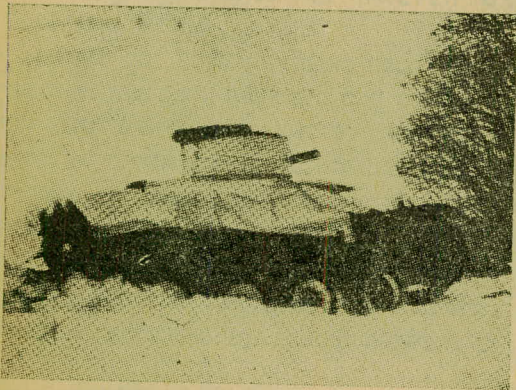
א. אין המצב הגיאוגרפי-הצבאי של ארץ, כשלעצמו, מהווה יסוד לבטחון — אלא משמעותו תלויה בהתפתחות המדינית-האסטרטגית הרחבה יותר. ב. הנתונים הטופוגרפיים של נורבגיה אינם מהווים מכשול מכריע לתוקף שהנו בעל עדיפות אוירית והמשתמש בכוחות מוצנחים ומונחתים מן האוויר. לעומת זאת הם פועלים, במידה רבה, לרעת המתגונן (חוסר "עומק" בארץ הארוכה והצרה, הקושי בו נתקלת העברה מהירה של כוחות — מחמת מיעוט דרכי-תחבורה ואמצעים; סכנת ביתור הארץ לכמה חלקים).

ג. כל מדינה, (ודוקא זו הקטנה) צריכה לבנות את הגנתה, ראשית-כלל, על אמצעים היא. עורה מבחוץ יש ואינה יכולה להגיע כלל, או שהיא מגיעה במאוחר ובמידה בלתי-מספקת (ודוגמה בולטת לכך שימש חיל-המשלוח האנגלי-הצרפתי לנורבגיה).

מסיבות אלו נראה היה כי יש לארגן את הכוחות המזוינים של נורבגיה מחדש על-פי שני עקרונות ראשיים.

(1) התאמתם הגמורה לצרכים הבטחוניים המיוחדים של הארץ.

(2) הנקיטה בכלל כי ארץ קטנה, בעלת אמצעים הומריים וכוח-אדם מצומצמים, יכולה להבטיח את

מה בצע ב, טנקים לדוגמא? — אחד הטנקים הנורבגיים המעטים עם פלישת הגרמנים (מוסוה בשלג).

מנים — לא מן הנמנע היה שיגרמו למפנה במהלכה של המלחמה בנורבגיה — דבר, שהיה עלול להשפיע אף על זה של המלחמה בכללה. קצין גרמני שהשתתף בקרבות של אותה תקופה כותב: — "התפלאנו לכך, שיתרונות השטח, מזג האויר ותכונות-הלחימה הטבעיות של הנורבגים — לא הכשירום לעמידה ממושכת יותר, לפי אורח-הפעולות של השהיה ומלחמה-זעירה. אולם, אותה קרב-אשהיה שהנורבגים היו צריכים לנהל, הריהו אורח-טקטי שאינו קל לביצוע, בהיות והוא דורש עבודת-סיוור טובה, קשר יעיל, וכדבר החשוב אולי ביותר — הנחתת מכות נגד, במהירות הבזק, בכל מקום-תורפה שיתגלה. ובכדי לממש תנאים אלה דרוש, קודם-כלל, אימון יסודי של החייל ושל המפקדים. תקופות ההדרכה, שהיו בו כה קצרות, לא הכשירו את הצבא הנורבגי לכך; ועל-כן לא היה הוא מסוגל לנצל אף מצבים קריטיים מאוד שנתהוו אצלינו".

ד. כשלוף הפיקוד הגבוה:

התמוטטות-הבזק של הצבא הנורבגי, ואבדן עצי-מאותה של הארץ לשנים מספר — שהיתה כרוכה בסבל רב וקרבות רבים בנשק וברכוש — היו תוצאה, בראש-וראשונה, של מדיניות-בטחון בלתי-אחראית שקיימה עד אז השלטונות האזרחיים; אבל במידה לא פחותה היו שותפים באחריות לתזויון חמור זה מוסדות-הפיקוד הגבוהים של הצבא הנורבגי, שלא גילו בעוד-מועד את הליקויים בכוחותיהם, ופיגרו בתיקונם במידה שגילום.

יתר על כן, התברר בשעת המבחן שמפקדים-אופי-דטיביים, וקציני-מטה גבוהים ובינוניים של הצבא הנורבגי, אמנם הוכשרו הכשרה כללית מקיפה למדי אולם לא התעמקו במידה מספקת בתנאים המיוחדים של ארצם-הם, ובמיוחד לא התכוננו הם לאותו מקרה-המלחמה שעל-אף היותו ודאי-כמעט לגבי נורבגיה — בא עליהם במפתיע: — עמידה מבודדת, בכוח אמצעים של הארץ בלבד, למול אויב עדיף, התוקף בהתנפלות-בזק. כתוצאה, היו מוסדות-הפיקוד הגבוהים של הצבא הנורבגי משותקים לא רק ע"י פעולת האויב, אלא אף ע"י אייכותלם ואי-כוננותם הם; וכביטוי בולט ביותר לכך שימשה החלפתם של המצביא ושל ראש המטה-הכללי כבר בימים הראשונים של המלחמה.

מסקנות ראשונות.

אימרה ישנה אומרת, שאין לו לצבא בית-ספר טוב ומאלף יותר מאשר מפלה. אכן, יש להעיר, שאימרה זאת נכונה בתנאי: שהצבא, המדינה

בטחונה רק בתנאי שכוחותיה המזוינים יהיו נשענים על גיוס טוטאלי של האומה, על כל מקורות-הכוח שלה; ושהם עצמם אינם אלא „ראש-החץ“ של מאמץ לאומי מרוכז וכולל.

בנינים-מחדש של הכוחות-המזוינים הנורבגיים.
בשנת 1946 הוקמה ועדת-ההגנה-הלאומית; וזו, לאחר עבודה קדחתנית משך שלוש שנים, על-פי המסקנות העקרוניות שצינו לעיל, עיבדה תכנית מקיפה לחימוש וריאורגניזציה של הצבא הנורבגי. התכנית נכנסה לתוקפה בי-1949 וביצועה מתקרב עתה לסיומו. ואלה ראשי-הפרקים שבה: —

א. יסודות חדשים למבנה אסטרטגי:
(1) מעבר לצבא-עומד סדיר.

הועדה הכירה בכך שהשיטה המיליציונית אינה מתאימה לצרכי בטחונה של נורבגיה, ושאפילו ארץ קטנה אינה יכולה לתור על גרעין מקצועי קבוע, שעצמתו מתאימה לתפקידיה „קדר“ שלו.

לפיכך הונהג שירות-החובה לכל הגברים מגיל-18 עד גיל 55. השירות בצבא הסדיר העומד נקבע כבן 12 — ואח"כ בן 18 — חודש. בעת-ובעונה אחת הוחלט להגדיל את גרעין אנשי שירות-הקבע מ-4500 ל-8000 איש, והללו מהווים קדר „סגל“ לכוחות-מזוינים סדירים, בעצמה של 40 עד 50 אלף איש, בזמן-שלום, ושל 80 עד 100 אלף — בזמן-מלחמה.

(2) הגנה מרחבית:

הגם שהצבא-העומד (אנשי-שירות-הקבע, והמ-גויסים של ה„שנתונים“) הגיע לפיכך לעצמה שטרם נודעה כמותה בהסטוריה-החדשה של נורבגיה — סיכמו מתכנני ועדת-ההגנה-הלאומית שבתנאי הג-אוגרפיים והטופוגרפיים של נורבגיה (שטח גדול — וקשיי-תחבורה) לא יוכלו הכוחות-הסדירים, מילואיהם, להתגייס ולתמרון ביעילות ללא כוח-מחפה, אשר לו התכונה של כוונות חידית.

כמסקנה מכך הוקמו מהשנתונים המבוגרים-יותר יחידות הגנה-מרחבית, המאורגנות ב-18 גושים, שכל אחד מהם נועד לאבטח „ציר“-פלישה, או אזור-מפתח של המדינה. ציוד יחידות אלו וחימושן, מפוזל למקומות מגוריהם, ולמפעלים לכלייים שונים (שלי-הגנה עליהם מקוימות יחידות מיוחדות), הללו — יהיה עליהם להיהפך בזמן הצורך למוצבים ומתחמים מוגנים של מערכת-הגנה ממשית, מתוכננת-מראש. ההגנה-המרחבית מתאמנת, במסגרת התחייבות שי-

רות-המילואים, בהנהלת המפקדות הגושיות המור-כבות מקציני-וסמלי-קבע. אין נתונים מדויקים על העצמה המספרית של ההגנה-המרחבית ועל חלוקת המילואים בינה לבין היחידות והעוצבות הסדירות. אולם יש להניח שההגנה-המרחבית מקיפה את השנ-תונים שבין גיל 35 ל-45.

(3) ארגון-בטחוני-מתנדב — „משמר-הארץ“.

ועדת-ההגנה-הלאומית הניחה שגם המסגרות של שירות-הקבע, של הצבא-הסדיר (בחובת-השירות) ושל ההגנה-המרחבית — אינן מספיקות כדי למצות את מלוא הפוטנציאל של האומה; ולכן הוקמה, להשלמתם, מסגרת המונית-מתנדבת והיא בעלת חשיבות ממדרגה-ראשונה — הן בעצמתה, והן לפי תפקידיה.

משמר-הארץ מקיף כ-165 אלף איש, מן הגילים 17-18 — מצד אחד, ו-45-55 — מצד שני. כן יכול להתנדב לארגון זה כל יוצא-צבא, באיזה גיל שהוא. נוסף על שירות-החובה ושירות-המילואים, כל חבר של ארגון מתנדב זה מתחייב לאימונים מינימליים של 50 שעות בשנה. אולם רובם של חברי משמר-הארץ מתנדבים לתקופות-אימונים הממושכות מהמסכה הרשמית; שירותו הממוצע של איש „מש-מר-הארץ“ הנורבגי מגיע עד אל פיעשרה כמעט לעומת ההתחייבות הרשמית — דהיינו, כ-400 שעה של אימונים ושירות לשנה.

על „משמר-הארץ“ מוטל לאמן אימון נוסף, ולתת התמחות-יתר, בעיקר ליחידות של ההגנה-המרח-בית, שהן המהוות בעת-מלחמה את המסגרת הטקטית והאופרטיבית העיקרית לכוחות הארגון-המתנדב. כן דואג „משמר-הארץ“ לאימון-החובה של אותם השנ-תונים (1940—1944) אשר לא שירתו בשעתם שירות-החובה בגלל הכיבוש הגרמני ואשר הצבא-הסדיר אינו יכול לקלוט אותם כעת. אחד התפקידים החשובים ביותר של משמר-הארץ הוא להיות מסגרת להתמחויות נוספות, ולתחזורת אימון, לאנשי מלואים של כל הדרגות וכל החילות אשר הצבא הסדיר אינו יכול לקראם-לדגל מחמת סיבות תקציביות. רוב רובם של אנשי משמר-הארץ שייכים לחיל-הרגלים* ובהתאם לכך גם נקבעו ע"י מוסדות הצבא תכניות האימון שבבילו הכוללות אימון הפרט, אימון בסוגי נשק קל ובינוני, ותרגיל קיבוצי, עד לרמת פלוגה. כן מבוצעים לעתים תכופות תמרונים משותפים בין יחידות הצבא הסדיר, ההגנה המרחבית ומשמר-הארץ. כל האימונים בשירותים של „משמר-הארץ“ מבוצעים בהתנדבות גמורה בשבתות ובזמן הפנוי

* אכן גם חלק של סוללות ההגנה החופית והנ"מ נמסרו בשנתים האחרונות לידי אנשי „משמר-הארץ“.

של אנשיו. חבריו נושאים בכל הוצאותיהם — כולל תנועתם ונסיעותיהם אל קורסים ותרגילים. הצבא מספק להם רק נשק, תחמושת, ציוד ומדים, מדריכים ומתקני-אימונים. הוצאות אלו — כלומר הוצאות בשביל כ-400 שעות אימון, (בממוצע לכ"א), ל-165 אלף איש — עלו בשנה האחרונה כ-25 מיליון כתר, מתוך תקציב-צבאי של 868 מיליון כתר.

(4) הג"א.

אולם כוחות הבטחון הנורבגיים מקיימים — על אף מיצוי מרחיק-לכת של הפוטנציאל הכללי של האומה ע"י הגנה-מרחבית ו"משמרה-ארץ" — עוד מסגרת המונית נוספת, הלא היא הג"א. המקיפה כ-100 אלף איש נוספים, מאורגנים לפי אזורים ולפי מפעלי-כלכלה — דבר, שנראה כדרוש למתכננים לאור המצב האזרחי הקשה של נורבגיה.

(5) חיל האוויר:

הנורבגים לא שכחו איזה גורם חשוב למפתחם ב-1940 היתה חולשתם באוויר; ולכן הקדישו הם מאמצים רבים לחיל-האוויר שלהם, אשר לסוף, תכנית החומש" יהיה מורכב מ-13 טייסות: — 8 טייסות מטוסי-קרב, 2 טייסות מטוסי-קרב-ליליים, 2 טייסות-סיור וטייסת אחת לתובלה. לפי שעה, רק אחת מטייסות אלו מצוידת באוירוני-סילון.

(6) צי-המלחמה:

לנוכח חופיה הארוכים והבתורים של נורבגיה, נועד לצי-המלחמה שלה תפקיד מרכזי בהגנת הארץ. אולם, לפי התכנית החדשה, חיסל הצי הנורבגי את כל הסיירות ואניות גדולות (אבל מיושנות) אחרות שהיו לו; והוא מרכוז, בראש-ראשונה, בענין סירות-טורפדו מנועיות, שולות-מוקשים וסוגים קלים אחרים של ספינות-מלחמה.

(7) בסופו של דבר ראוי לציין שנורבגיה, על-אף היותה מקבלת חימוש במסגרת הברית-הצפון-אטלנטי, טיח הקימה אחר מלחמת-העולם השניה תעשייה צבאית משלה, המיצרת את כל סוגי נשק הרגלים הקל והבינוני ותחמושתם, ואף סוגים מסוימים — או לפחות חלקי חילוף — של נשק כבד אשר ברשות הצבא הנורבגי.

ב. מבנה אופרטיבי וטקטי חדש.

בהתאם לנסיון העבר, ותוך התחשבות בצדדי התורפה הגיאוגרפיים והטופוגרפיים של הארץ: — חוסר יחסי של "עומק" ובעיקר בחלק הצפוני של הארץ; מיעוט יחסי של עורקי-תחבורה יבשתיים, הניתנים בנקל לניתוק — חולקה נורבגיה לארבעה מרחבי-פיקוד; אלה הם פיקוד-המזרח, פיקוד-הדרום, פיקוד-המרכז ופיקוד-הצפון. על כל

אחד מהם מוטלת משימה-אופרטיבית עצמאית במסגרת הגנת הארץ; ובראש כל פיקוד עומדת מפקדה משולבת, לשלושת השירותים, החולשת על כל כוחות היבשה (סדירים, של הגנה-מרחבית ו"משמרה-ארץ"), וכוחות האוויר, הים והגנת-החופים והן על האוכלוסיה והמוסדות האזרחיים והמפעלים הכלכליים אשר באותו מרחב — כך שכל פיקוד יכול מבחינה לוגיסטית, לעמוד אף בתנאי ניתוק; וכן כולל כל אחד מהם לפחות בסיס-אווירי גדול אחד ומספר שדות-תעופה למטוסי-קרב.

כל פיקוד מחולק למספר אזורים-גיזס המעמידים כ"א עוצבת-יסוד טקטית, (רגימנטים-מעורבים) עצמאיים, מעין חטיבות מוגברות, שהמבנה שלהן, כנראה, דומה בערך לזה של "Brigade Group" בריטית או "צות-קרב-רגימנטלי" אמריקאי). רגימנטים מעורבים כאלה מוצבים: 5 — בפיקוד-המזרח, 3 — בפיקוד-הדרום ושתיים-שתיים בפיקוד-המרכז ובפיקוד-הצפון. בשל המרחקים הגדולים — ואף מתוך לקח מלחמת-העולם השניה — מפוצלים חימושים וציודם של רגימנטים מעורבים אלה למחסנים גדודיים ומתקנים מקבילים לכך. לכל רגימנט-מעורב, מחסן וכ"י משלו (התקן המדויק — אינו ידוע).

בתכנית הגיזס וההפעלה של רגימנטים-מעורבים אלה מבדילים בין שני שלבים יסודיים. בשלב ראשון — מתגייסות כל יחידות הצבא-הסדיר בהתאם לחוקתן הטריטוריאלית המחושבת-מראש במערכת גושי ההגנה-המרחבית — על מנת לבלום את מהלומת האויב הראשונה. רק בשלב שני מתקבצות יחידות המשנה השונות במסגרות הרגימנטים-המעורבים שלהן לשם ביצוע פעולות-יוזמות במסגרת אסטרטגיה-דפנסית-פעילה.

לכל אחד מארבעת הפיקודים, וכן למטה-הכללי, עתודה של יחידות משודינות קלות, שתפקידן העיקרי — לפעול במהירות נגד נחיתות-מהאוויר, ולפני הכל — להגן על שדות-התעופה, שהם מחד גיסא, היעדים הטבעיים להתקפה ע"י אויב אפ"ש, ומאידך גיסא — השערים, לעזרה מבחוץ.

ג. אימון מפקדים

היות ובעיות ההגנה של נורבגיה, מבנה כוחותיה ודרכי-הפעולה משוערים כה מיוחדים-במינם — לא יכלה ועדת-ההגנה-הלאומית להתעלם מהצורך לפתח בארצה היא אפשרויות אימון דוקא לקציני-מטה ולמפקדים-אופרטיביים; וזאת על אף שישנן לקצונה הנורבגית אפשרויות רבות להשתלמות בחוץ-לארץ. עד למלחמת-העולם השניה היו קיימות אקדמיה צבאית ואקדמיה-ציית, אשר הכשירו בתקופת-לימוד

שיטות עבודה של הצבאות האמריקאי והבריטי: שבועיים.

אכן, ביה"ס לקציני־מטה ממלא רק תפקיד מוגד בל כפי שהוגדר בהנחיה; ולכן לא חסכה ועדת ההגנה הלאומית מאמץ — על אף שנורבגיה היא ארץ קטנה ועניה־ביחס — בכדי להקים מוסד גבוה לאימון מפקדים, לשם מילוי התפקיד השני: — הקניית ראייה כוללת של בעיות בטחון המדינה — הן להבנת תעודותיהם של שלושת השירותים הלוחמים, והן להכרת יסודותיה הכלכליים והמדיניים של הארץ. בהתאם לכך נפתחה ב־1951 אקדמית ההגנה הלאומית, שמגמותיה הוגדרו כדלקמן: א. להכשיר קצינים משלושת השירותים לרמות הגבוהות ביותר פיקוד ומטה, ובמיוחד — לאותם תפקידים המצריכים שיתוף־פעולה בין שלושת השירותים. ב. להכשיר את הקצינים משלושת השירותים לביצוע תפקידי גיוס־כלכלי. ג. להכשיר קצינים לעבודות־מחקר עצמאיות, על בעיות אופרטיביות, עבודות־מטה ברמות הגבוהות, ולתפקידי גיוס הפוטנציאל המשקי והאזרחי, והפעלתן. ד. האקדמיה משתפת־פעולה עם מוסדות־הלימוד האזרחיים הגבוהים בכל השטחים.

תכנית הלימודים כוללת את הנושאים העיקריים הבאים:

- א. לימוד מערכת־המגן של המדינה, על כל חלקיה, והקשר שלה עם המבנה הכלכלי והחברתי של הארץ.
- ב. המבנה של צבאות זרים.
- ג. עקרונות האסטרטגיה.
- ד. מחקר בבעיות בטחונה של נורבגיה — על רקע מדיניות־חוץ, גיאוגרפיה־צבאית, תנאים אסטרטגיים — וניתוח האפשרויות להתקפה עליה.
- ה. ניתוחן וחקירתן של תורות־הלחימה אשר תכנה לגבי כוחות־המגן הנורבגיים.
- ו. תירגול בביצוע מערכות־הגנה בנורבגיה, במסיבות שונות.
- ז. ניתוח לקח שיתוף־הפעולה עם בני־בריתה של נורבגיה במלחמת־העולם השנייה.
- ח. התהליכים החשובים ביותר בהתפתחות הצבאית הבינלאומית תוך התחשבות במיוחד בהתפתחות הטכנית החדשה.
- ההנהלה והמדריכים הראשיים של בית־הספר נמנים על שלושת השירותים וכן שותפו מומחים אזרחיים בשטחים שונים.

יחידת קלעים מגלשנים של המליציה הנורבגית.

בת שנתיים, קצינים מקצועיים לחיל־היבשה ולצי המלחמה. כן היה קיים בית־ספר־גבוה לקציני חיל־היבשה — „אקדמית־המלחמה“.

לאחר שכוחות המגן של נורבגיה נבנו עתה על יסודות לגמרי חדשים, התעוררה דרישה דחופה לכינון מוסדות־לימוד גבוהים, שמצד אחד יכשירו קציני־מטה עבור הרגימנטים־המעורבים העצמאיים — ומצד שני יחנכו מפקדים־גבוהים של שלושת השירותים לראייה כוללת, ולתכנון מקיף, של בעיות הבטחון של הארץ.

לתפקיד הראשון נוצר בית־ספר לקציני־מטה של צבא היבשה, שתקופת הלימוד בו — ששה חדשים. ההנחיה לפעולת בית־ספר זה הוגדרה כדלקמן: לאמן קצינים לתפקידי מנהלה, מטה ופיקוד במסגרת הרגימנטים־המעורב העצמאי וכן בפעולה משולבת עם הגנה מרחבית ו„משמר־הארץ“.

- תכנית האימונים של בית־ספר זה כוללת את הנושאים הבאים:
מנהלה:	3 שבועות.
תפקידי־מטה:	3 "
קרב־הגנה:	7 "
קרב־התקפה:	6 "
פעולות מיוחדות:	3 "

סיכום.

א. אין לנתח כאן את סבך הבעיות שנובעות מהעובדה שנורבגיה הצטרפה, מסיבות מדיניות, חב' רתיות, כלכליות ואסטרטגיות שונות, לברית הצפון-אטלנטית.

נסתפק בציון, שעובדה זאת מעוררת שלל שאלות מעשיות, בהן מתלבטים מוסדות המדינה וצבא, כגון: — החלוקה לרצועות-מגן צבאיות; — היקפה וקצבה של אספקת הציד; — שימוש בבסיסים נור-בגיים ע"י כוחות זרים; — שיגור כוחות נורבגיים אל-מחוץ לגבולות הארץ וכדומה.

היות נורבגיה חברה בברית הצפון-אטלנטית מעורר מלבד בעיות מעשיות אלו, גם בעיה אסטרטגית עקרונית: מדיניות-הבטחון האסטרטגית של נורבגיה עצמה היא דפנסיבית, אך הארץ וכוחות-המגן שלה עשויים למלא תפקידים באסטרטגיה אופנ' סיבית של ברית-מעצמות גדולה.

בעיות אלו טרם מצאו את פתרונן, ועודן נתונות בדיון, בציבוריות הנורבגית בפרט, ובארצות הסקנ' דינביות בכלל (מהן שבדיה, כידוע, הלכה בדרך השונה מזו של נורבגיה — כשחוגיה הצבאיים והמדיניים דוגלים בברית-הגנה של כל הארצות הסקנדינביות, נויטרלית בין המעצמות הגדולות).

מכל מקום, תוך כדי התלבטויות וביורורים, התגבש עקרון ברור, שלפיו נבנה, ככל שהטחים, הצבא הנור-בגי החדש; והוא, כפי שמגדירו עתון-צבאי נורבגי: — הגנת ארצנו — מלאכתנו היא ורק מלאכתנו.

תוך כדי מימוש, מצאו כוחות-המגן הנורבגיים תשובות על שאלות מספר שמהן ניתן ללמוד גם למדינות קטנות אחרות, אפילו תנאיהן שונים לגמרי מאלה של נורבגיה.

הבעיה הראשונה אשר עמדה לפני מתכנני הצבא הנורבגי החדש היא: — הגנה על ארץ בעלת גבולות ארוכים וחופים ארוכים — ו"עומק" קטן יחסית — הנמצאת בטנח נוח של התקפות-אוויר אפשריות, והיא רגישה במיוחד למכות-זבוק ע"י נחיתות מהאוויר וחדירות מהים, וביחוד כשהללו אף משולבות בפלישה יבשתית. התשובה אשר נוסחה לשאלה זאת

(1) ביסוס הגנת הארץ על איזון ושילוב גמורים בין שלושת השירותים העיקריים.

(2) גיוס כולל של כל מקורות-הכוח בעת מלחמה, והכנתו — מבעוד שלום.

(3) באשר למבנה האופרטיבי — בנין מטות גבורים, והכשרת המפקדים וקציני-המטה הגבוהים, בהתאם ליסודות האלה.

השאלה השניה שהמתכננים הנורבגיים קבעו

את פתרונם לה היא אופן הטיפול בצבא הבנוי כרובי רובו על מילואים, שהחפיו על התגייסותם מהוה בו בעיה מרכזית (ובעיקר — בצבא-היבשה).

התשובה לכך: (1) הקמתה של מערכת הגנה-מרחבית יציבה בתור כוח בולם ומחפה.

(2) שילוב הדוק בין הצבא-הסדיר (העומד להג' נה-המרחבית, בשלב ראשון של הבלימה.

(3) אורח אופרטיבי "דפנסיבי-אופנסיבי": —

הבלימה, ופיתוח היוזמה של ההגנה-המרחבית, כיסוד המאפשר ראשית את הגיוס, ואח"כ — את התמרון של הצבא הסדיר.

השאלה השלישית היא, כיצד למצות את מלוא הפוטנציאל-האנושי של האומה, ולהשיג הכשר

רה צבאית המונית מכסימלית, בתנאי תקציב מצומצם אשר אינם מאפשרים אימון כל אנשי המילואים,

בהיקף ובתכיפות הדרושים, במסגרתו של הצבא-התשובה לכך * היא ארגון הגנתי מתנדב-המוני,

כאחת הזרועות הרשמיות של מנגנון הצבא.

השאלה הרביעית היתה, איזה-הוא המבנה האופרטיבי והטקטי המתאים לכוחות היבשה בת-

נאים הגיאוגרפיים והטופוגרפיים הנתונים: — מרחק קים גדולים, קשיי תחבורה והעברת כוחות, סכנות של ביתור הארץ וניתוק חלקיה.

התשובות לכך נוסחו כדלקמן:

(1) ביטול הדיביוזיה ויצירת מרחב-ההגנה — הפי-קוד — כמסגרת-היסוד האופרטיבית, שבה מרוכזים כוחות כל השירותים וכל האמצעים הצבאיים והאזרחיים.

(2) כעוצבה הטקטית היסודית נקבע הרגימנט-המעורב העצמאי, המוכשר לפעולה בלתי תלויה יחסית מבחינת כלי-הלחימה והמכשירים הלוגיסטיים.

פיצול האמצעים לעוצבות-טקטיות נמצא מוצדק בתנאי נורבגיה, לעומת ארצות שהיקפן הגיאוגרפי

קטן ורשת תחבורתן מפותחת — כדוגמת שביצ'ר-

יה, שבה ריכוז האמצעים ברמה אופרטיבית, והקצאתם הגמישה לכל מקרה ומקרה, נראים כפתרון הולם יותר.

התשובות שנוסחו ע"י מתכנני ובוניו של הצבא הנורבגי החדש הן תשובות על בעיות נורבגיה

עצמה, ובמובן שאין להעתיקן במקום אחר. אולם אפשר ללמוד מעצם המחשבה ההגנתית העצמית של

העם הנורבגי, מחשבה תכליתית המנסה לראות את בעיות הגנת המולדת בבהירות ובאומץ, ולמצוא את

הפתרונות המתאימים: — פתרונות, הלומדים מכולם

— ואינם מעתיקים משום מקור.

* בדומה לתשובה הבריטית בשעתה.

מדברי מפקדים

מרשל מודיס דה'סכס

האדם בקרב - וחובת המצביא

● אומץ לבם של הגייסות חייב להינצר מחדש מדי יום ביומו, שאין כמוהו הפכפך; ויכולתו האמיתית של מצביא היא בכך שהוא יודע כיצד להבטיחורללעצמו ע"י עריכת כוחותיו, ע"י בחירת עמדותיו, וע"י אותם סממני סגולה האופייניים למפקדים גדולים.

בקיאות בפרמי חמקצוע - חיונית

● אם כי את אלה העוסקים בפרטיהם של ענינים יש ורואים כאנשים מוגבלים — נראה לי, שצד זה שבדעת-מלחמה הנו חיוני, כי הוא יסודו של המקצוע; ולא יתכן להקים מבנה, או ליצור מתוד, מבלי שנודע תחילה את העקרונות עליהם הם נשענים.

על מבוהו של צבא, וחובת השירות

● האם לא ייטב לקבוע בדרך-של-חוק שכל איש, יהיה מעמדו אשר יהיה, חייב לשרת את מלכו וארצו במשך חמש שנים? לא תתכן התנגדות לחוק זה, באשר טבעי וצודק הוא שכל האזרחים יטלו חלק בהגנת האומה.

● דרך זו של הקמת גייסות עשויה לספק מלאי בל יתרוקן של טירונים מעולים אשר מחשבת עריקה תרחק מלבם. בהמשך הזמן יחשב הדבר לכבוד לאדם שהשלים שירותו הצבאי. אולם על מנת לזכות בתוצאה זו הכרחי שלא תהיינה כל הפליות, שיהא זה חוק בלי-יעבור, אשר יוגשם במיוחד באשר לאצילים ולבעלי הנכסים. אז איש לא ירטון. כתוצאה מכך, יבוזו אלה אשר שירתו תקופת שירותם לאלה שהתחמקו מביצוע החוק. ובלא יודעין ומבלי שירגש בדבר — הנה יהפוך זה לכבוד לאיש ששירת שירותו.

● הכרח הוא להתאים את מעמד מצבת הגייסות לצרכי החסכון. מן הראוי על כן לכווננם על פי שלושה תקנים, אשר אכנה אותם בשם תקן-השלום, תקן-המלחמה ותקן-המלחמה-המלא.

● לא יאמן כלל, עד כמה מוזיקות הסטיות (מן המבנה והתרגול שנקבעו). ראיתי לאחר תקופת-שלום ממושכת גייסות המשתייכים לאותה ממשלה עצמה, והנה כה מועט הדמיון בין אורח תמרוגם ועריכת מבניהם, עד שניתן לחשוב שמאומות שונות ומשונות התקבצו ובאו. הכרחי,

איפוא, לקבוע יסוד אחד לכולם, ולא לסטות ממנו לעולם. הכל חייבים להיות בקיאים ביסוד זה, כי הוא הבסיס למקצוע הצבאי כולו. אולם יהא זה בלתי־אפשרי להבטיח את קיומו באם לא תשמרו תמיד, בשירות הצבא, על אותו המספר של קצינים וסמלים; כי בלעדי כך תמיד יבואו שוני וסטיות באורח־התמרון של הגייסות.

● מבלי שאכנס כאן לפרטי דירוג המשכורות, אומר רק שהמשכורת חייבת להינתן ביד רחבה. טוב מספר קטן של חיילים מטופחים וממושעם ממספר גדול של גייסות שהזנחו באשר לענינים אלה. לא הצבאות הגדולים מנצחים בקרבות; הצבאות הטובים הם העושים זאת.

על תרגול, אימון לקרב והנוהג בו

● תרגול סדר נחוץ על מנת לעשות את החייל יציב וחרוז. אולם אין להשקיע בו את תשומת־הלב כולה.

● עיקרו של התרגול הריהו ברגלים ולא בזרועות. כל סוד התמרונים והקרבות הוא ברגלים, ועל כן הרגלים הן אשר שומה עלינו להתמסר להן.

● בקרב, היכולת להחיש את קצב הצעידה או להאיטו — תוצאותיה לא תשוערנה.

● אבק־השריפה איננו כה איום כפי שחושבים.

● אף כי טענתי לפני כן נגד השימוש־לרע באש, יש מצבים בהם היא נחוצה וטוב לדעת כיצד להשתמש בה. ואלה הם: במקומות־של־גדרות־צמחים ובשטחים מבוותרים וכן נגד חיל־הפרשים. אולם אורח־הירי חייב להיות פשוט וטבעי. זה הנהוג אצלנו עתה פסול הנה, מאחר שאין החייל יכול לכוון את יריתו שעה שדעתו מוסחת, בצפותו לפקודה: — „אש”. כצד רוצים כי כל החיילים הללו, משנצטוו ללחוץ קת־רובם אל הלחי ולהכוון ליריה — הוסף יוסיפו לכוון הרובה עד שתינתן להם פקודת האש?

● אומר אני, שיריה אחת של הקלעים קלי־הזין — שכל חייהם מתנסים ביריה־אל־מטרה לטוח גדול יותר, שאינם ערוכים בצפיפות והיורים בניחותה, מבלי שיוחזקו במתיחות ע"י צפיה אל פקודת־האש, ולא ע"י מצב־הגוף המכביד בעמדם בשורות. בתוכן דוהפים הם זה־את־זה, מפריעים הדדית מלראות ומלכוון את היריה — שקולה כנגד עשר יריות של כל אחר.

נגד קידוש שגרה

● הרומאים נצחו את כל העמים הודות למשמעתם; הם חשבו על המלחמה תמיד; ותמיד פנו עורף למנהגים מקובלים משמצאו טובים מהם. מבחינה זו נבדלו מן הגאלים, אשר היכום במשך מאות בשנים מבלי שהללו נתנו דעתם לתקן את ליקוייהם.

„מלאכה” - או „מדע”?

● השאלה האם המלחמה היא מלאכה או מדע הוגדרה יפה על ידי האביר פולרד. הוא אמר: „המלחמה היא מלאכה לבור, ומדע — לאדם רבי־יכולת”.

לחימת רגלים נגד שריון

למדריכילשעבר — שלום!

במכתבך אל קצין מילואים, ב"מערכות" חוב' ע"ד (עמ' 70) אתה כותב על התקלות פטרוג מגדוד בשני משוריינים. אתה מתאר את התפתחות הקרב ואת סיומו המר בניסגה בלתי-מאורגנת. להלן אתה מביא את מסקנותיך לגבי אימון חיילים ללחימה נגד שריון: הכרת השריון ע"י הרגלים, אימון בנשק נ"ט, אימון בהפעלתם של כל סוגי הנשק שבכיתה לתכלית הלחימה נגד שריון, אימון אנשי כל יחידה רגלית לפעולה בצוות קטנים של "צידי טנקים". אני "מנצל" את ההזדמנות שנתת לי במשפט הסיום של מכתבך והוא: "אקוה לקבל בקרוב את תשובתך..." הריהי, איפוא, לפניך.

ניכים את התפעול המצומצם של משוריינים ולהדגים פעילות משוריינים הפועלים במגמה מוגבלת ביותר — במקום להציג טנקים הפועלים ככוח תוקפני פורץ. סבורני שאין לפתור בעיה זו ע"י "סידרת" נגד-שריון, כי את האימון ה"נגד-שריוני" יש לשלב בכל ענפי האימון לכל שלביהם. אימון הפרט והיחיד דה והכשרתם ללחימה אינם מצטמצמים בתפעול יעיל של נשק או ב"שדאות סטנדרטית" בלבד, אלא מהווים אחדות אחת הנובעת משילוב הנושאים דלק-מן: כושר גופני, יכולת סבילות, שדאות, תפעול הנשק, דיווח בשדה, קשר, הכרת האויב ומודיעין, תכססנות ותושיה ורוח היחידה. במידה ונכונה ההנחה שצוינה מעלה כי נכבד הוא מקומו של השריון בקרב בות העתיד וכוחות הרגלים יאלצו לעמוד נגדו במר-בית אפשרויות הקרב בשטחים הפתוחים — ואף בש-טחים סגורים — הרי חובה "להזכיר" מתחילה, להד-ריך ולהכין לכך מראש את הכוחות. כי כוחות הר-גלים יהיו אלה ששניב אותם לעצור את התפרצויות השריון וכדי להתגונן בפניהן בהתמדה עד לבלימתו ולהכחדתו נכון כי הרגלים יעשו זאת תוך שיתוף פעולה וסיוע של כוחות וכלי נשק נוספים, אולם הס-הם, הבסיס המוצק" לכך. לפיכך חייבים חיילים ויחי-דות המגיעים לאימון המחלקה (המצוידת באמצעים נגד שריונים) ולביצוע פטרוליי-קרב — לדעת יסודות עמידה נגד שריון.

הפעלת הנשק האישי והיחידתי (בלוי להזכיר את כלי הנ"ט המיוחדים) אינה מצטמצמת לירי נגד חייל, קבוצת חיילים, אשנבי עמדה, שיחים ועצמים אחרים, אלא נגד כלל אפשרויות התגלותו של האויב ובהם שריון ואויריה. אין להשאיר מלאכה זאת רק לכלים המיועדים לכך. רבות אפשרויותיו של הנשק האישי והיחידתי לפעול בעיילות להגבלת פעולות שריון ולבלימתו (בפרט כאשר הוא פועל בשיתוף

אין, לדעתי, לראות את הנושא "לחימה" כמ-צומצם ומוגבל לתפעול הנשק בלבד או לזיהוי האויב, אלא יש לראותו כנושא כללי יותר. תהיינה תוצאות ומסקנות גדולי הטקטיקאים והאסטרטגים בסוגית הפעלת השריון, מבנהו וארגונו אשר תהיינה — דבר אחד ברור: כוחות מחץ משוריינים — בצורה זו או אחרת — ימשיכו להיות חוד המחץ של כוחות צבא תוקפים. עדיין לא נוסו כל שיטות הפעלת השריון, וישנן גירסאות שונות ביחס למבנה יחידות שריון ושילובן עם רגלים, מהנדסים, ארטילריה, אוי-ריה וגורמי לחימה אחרים. כל איש צבא חייב לדעת שהשריון ככוח תוקפני פורץ יהווה את להב החנית של התקפות האויב. במידה שמתעלמים מעובדה זו של חשיבות השריון בקרבות העתיד — מתעלמים מהאמת ומראיה נכונה של הדברים. לפיכך לחימת רגלים נגד שריון איננה נושא מיוחד לחיל-רגלים, נושא שיש ללמדו לאחר נושאי לימוד אחרים. האימון בסוג לחימה זה חייב להיות נושא עיקרי באימון ובהכנה לקרב. כנושאי-משנה באימון יש לראות את אותם הנושאים שאמנם יופיעו כמשנים בחשיבותם בעת הקרב ולא יהיו את הגורם המכ-ריע בלחימה. התקפות שריון — ע"י יחידות משור-יינות עצמאיות, או בפעולה משולבת עם רגלים, ארטילריה, סיוע אוירי צמוד — הן הן המאיומות ביותר על הרגלים והמסוכנות להם ביותר; כי ע"י יצירת עדיפות מקומית באמצעות שריון יוצר לו האויב את הבסיס להשגת ההכרעה.

לפיכך נכון לראות מתחילה את ערכו וחשיבותו של נושא הלחימה נגד שריון, ולאור ראייה זו יש ללמד את החייל ולאמן את היחידה. יש להחזיר בחייל כפרט את יכולת התגוננותו בפני שריון, ואין לחסוך עמל כדי לטפח הרגשת בטחון זו בלוחמים ובמפקדים. טעות היא בידי מדריך להציג לפני הח-

הרמ"ש וחי"ר מוסע). כמורכב אין הוא נטול-אפשרות לפגיעה באיורית האויב. אולם, כאמור, אין האיר מון וההכשרה לקרב מצטמצמים בירי בלבד, ובכלל הנושאים המזכורים מעלה ויש לשלב מתחילה את נושא "שריון האויב"; יש להדגיש, להציג ולאמן בתפעול נכון למקרה של הופעת שריון האויב. דבר זה נימצא, לדוגמא, את ביטוי בשעורים: בחירת קוי התקדמות, בחירת עמדות תצפית, אימון בתצפית ודיווח, כיוון ויריה, הפעלת רימוני עשן וכדומה. לכן אין לחלק מתחילה את אימון הפרט ויחידת המשך נה הקטנה לחלק אחד שהוא יבש, ובו מציגים רגלי מול רגלי; בו מופיע הרובאי כבעל מקצוע קל ונוח, בנתוני פעולה נגד יריב שוה לו. יש לציין מתחילה, להסביר ולהכין את החייל לאפשרויות עמידה הקשות ביותר — והקשות ביותר אינן רגלי מול רגלי או רגלי מול רגלי שאינו מאומן; הקשות ביותר הן דוקא רגלים מול שריון ורגלים מול אויב מתפרץ. דבר זה יש לראות מראש ועם גמר שלבי אימון הראשוניים ביותר יש להחזירו באמצעי הלימוד הממחישים אותו ובעזריו.

שעורי הלימוד ופרקיו היסודיים כוללים את האפשרויות השונות בזריקת רימון או בירי לשטח בנוי וסגור, מאמנים חייל להפעלת נשקו בלילה או לתנועה למגע בלילה — כיון שפני הקרקע, או הזמן (הלילה) הנם גורמים הקובעים את אופי הקרב. באותה מידה יש להבין שגם הקרב שהנו האפשרות הקשה ביותר — אותו קרב שאת אופיו קובעים האויב והכלים העומדים לרשותו חייב למצוא את ביטוי כבד מתחילת אימונו של החייל. אין לראות באימונים אלה משהו מיוחד, אין לראות בהם רמת אימון גבוהה יותר, שיחידות מסוימות מגיעות אליה ויחידות אחרות אינן מגיעות אליה.

נכון הוא שבשלב המתקדם של אימון הלוחם הבודד וכן באימון היחידה יורחב פרק השריון ובו ינתנו השעורים המפורטים והמתקדמים של הכרת השריון לפרטי, שיטות שיתוף הפעולה אתו מצד אחד ופעולות צייד-השריון מצד שני. יש, על כן, להבדיל בין האימון היסודי של הפרט והיחידה אשר בו יכללו נושאי השריון, לבין האימון המתקדם בלחימה עם שריון ונגדו.

שיטות לחימה

אין לראות את הפעלת היחידות, או את עמידת הרגלים כנגד שריון האויב, כמתמזה באימון הפרט בלבד או בתפעול כל סוגי כלי-הנשק הנגד-טנקיים הנמצאים ביחידה, או אפילו בפעילות התוקפנית

המתבצעת בלילה נגד חינוני השריון, נגד שירותי ההספקה שלו וכיוצא בזה. כלל נושאי עמידת הרגלים נגד שריון מתמזה בשיטה הכללית בה יופעלו הכוחות נגד אויב זה. דהיינו: א', כיצד ינוצלו פני הקרקע למיקום הכוח וב'; כיצד יפעלו הכוחות בעמידתם. שתי בחינות אלה הן שתכרענה בבריירות דלקמן:

האם יפעלו הכוחות בשיטות ריכוז של מתחמים — או כיחידות מפוזרות;

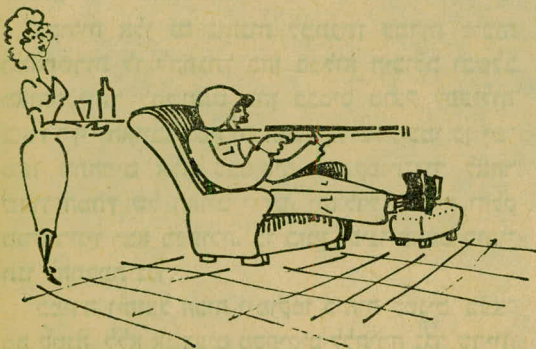
האם בשיטה של תפיסת מכסימום שטח — או מינימום שטח;

האם ירוכזו כלי נשק נגד-טנקיים במספרים רבים לנקודות חיוניות בלבד, כדי ליצור עדיפות ניכרת — או שיפוזרו, כך שלכל יחידה בכל מקום יהיו כלים נגד-טנקיים;

האם לרכז את עיקר מאמץ הלחימה בלחימת חוד-המחץ של השריון, ולהתייב בחזית התקדמותו של עיקר כוח-התנופה של האויב — או לתת לאויב להתפרץ ולהתקדם (ולא להתמודד עם כוחות עדי-פיים) ולאחר מכן לכוון את פעילות כוחותינו לאורך כוחותינו במגמת ניתוק וכיוצא בזה.

ברור הוא שראית הלחימה נגד שריון כהפעלת נשק בלבד, או כפעילות תוקפנית בשעות הלילה ובשטחים מיוחדים, איננה ממצה את כלל בעית יכולת ההתגוננות בפני כוחות אויב תוקפניים. כוחות אשר אין באפשרותם לצאת בהתקפה מול התקפה, נאלצים — לרגל מגבלות כוחותיהם (בנשק, בכוח-אדם וב-עיקר בשריון) — לפרוש מערכי הגנה מול כוחות האויב המתפרצים, ולעבור להתקפה בשלב מאוחר יותר, כאשר כוחות האויב העודפים מבחינת כמות יותשו וידלדלו, והכוחות המגינים יהיו את הבסיס המוצק לפתיחת ההתקפה.

לפיכך יש לקבוע בראש וראשונה את השיטה הכללית שבה ימוקמו וילחמו כוחות הרגלים המיועדים להתגונן בפני שריון:

„בו מופיע הרובאי כבעל מקצוע קל ונוח“

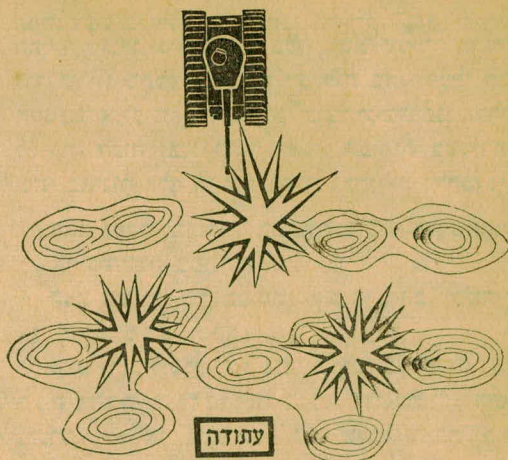
דה נגד שריון — יש להניח שתהיה באפשרותו של האויב להתגבר אחד אחר השני על מוצבים קטנים אלה, בעלי כוח עמידה מקופח.

עריכת הכוח

לאחר שנקבע שיטה כללית ללחימת חיל-הרגלים יש לשים לב לכמה נקודות עיקריות חיוניות בעריכת הכוח.

א. עומק המערך. המערך חייב להיות בנוי לעומק. דהיינו: מיקום הכוחות יהיה בעומק הן בתוך המתחמים והן במיקומם של המתחמים עצמם. כמובן יש לודא שארגון הכוחות יהיה ארגון של יחידות בעומק (ולא ארגון של יחידות בקו האחת ליד השניה). דבר זה מאפשר שליטה, גמישות, העברת ידיעות עדכניות באופן מתמיד למפקד הגזרה, יכולת ניהול הקרב בעומק הגזרה ולא לרוחבה, ואפשרות נוחה להעברת עתודות. את היחידות הנמצאות בעומק המערך יש להחזיק תמיד „בתמונה“ לגבי פעילות האויב. יש להקפיד על-כך שכל הקשור בנושאים של מיקום, כוונות ויכולת עמידה יהיה בהכרח ברורה של העובדה שהם עלולים להלחם בשריון, העשוי להגיע עדיהם בכל רגע. לכן לא ימוקמו מתקנים במישור, שאין בו מכשולים. יחידות השירותים תמוקמנה אף הן באזור שהוא מוגבל לתנועת שריון ויחד-עם זאת תקיימה את כל נושאי הכוונות: הצבת תצפיות, העברת ידיעות, הכנות להתגוננות, תמרוני אזהרה וכו', כדי שהיחידה לא תראה את עצמה כנמצאת בעורף-יחסי היכול להרשות שאננות.

ב. שילוב האמצעים הנתונים הקיימים, ליצירת המערך. במקומות שבהם הקרקע אינה הטר בה ביותר לתחזוקה, דהיינו מקומות שבהם שריון יכול להתקדם, יהיה ריכוז יותר גדול של מיקוש ואמצעי בלימה אחרים להקמת מכשולים; לשטח כזה ידרשו גם כלים נ"ט רבים יותר (כולל תותחים) ללחימה באויב. את כלי הנשק יש לערוך כך, שאשם — אש תותחי הנ"ט, אש המקלעים הבינוניים — תהיה משולבת היטב, ותכנית האש תענה על אפשרויות פריצת האויב ויצירת שטחי הריגה בשטחים שבין שדות המיקוש הטקטי. שתהיה הקפדה מלאה על מיקוש טקטי ומיקוש מאבטח וידיעה ברורה מה מטרתו של כל אחד ואחד מהם. כל הקשור לגידור, לתעול נ"ט, לאמצעי אזהרה לגבי שריון וכד' — יהיה מוכן מראש ונמצא בכוונות מתמדת. בשל מהירות פעולתו של השריון ישנה חשיבות רבה להפעלה המידית של כל המערך, מאחר שהאויב לא יתמהמה ברגע שיצא משטחי הכינוס או ההיערכות — אלא במהירות

נכון: להתרכז בנקודות החיוניות ביותר ולהוות בהם מתחמים, להחזיק עתודה גדולה יחסית ולקבוע את דרכי הפעלתה.

מתחמים ומוצבים מוגנים ביעדים החיוניים ביותר;

ריכוז כוחות וריכוז אמצעי נ"ט במקומות אלה;

כיון שכוחות-הרגלים לא יוכלו להיות חזקים בכל מקום, כיון שלא יוכלו לעצור ולבלום את התקפת השריון לכל אורך הקו — הם חייבים להתרכז בנקודות החיוניות ביותר, להוות בהם מתחמים ולשלב בהם את כלי-הנשק השונים של חיל-הרגלים. אי היסחפות אחר תפיסת כל שטח שנראה כאילו-חיוני ואחר רצון לתפוס כל מקום כדי ליצור קווי הגנה בפני התקדמות האויב. הנשק הקל, נשק נ"ט ונשק מסייע כבד יותר בשילוב עם מיקוש, ביצורים ומכשולים אחרים יהוו יחדיו יכולת עמידה בפני שריון. לא תהיה כמובן, אפשרות לרכז בכל מקום את מלוא האמצעים האלה, לכן יש לבכר תפישת מספר נקודות חיוניות הנותנות שליטה על המרחב כולו והמגבילות את יכולת התקדמות האויב. נקודות אלו גם נותנות להתגונן עמדות טובות המאפשרות לו להתגונן בהן במלוא היכולת ובשלב מאוחר יותר להשתמש בהן כבסיס מוצק לפעילות בעורף האויב, בשירות האספקה שלו. כמו כן יש משו מתחמים אלה, כבסיסים להתקפות-נגד לאחר שחוד-המחץ של האויב יותש, יתדלדל, יתעייף וחלק ממשריביו יצא מפעולה. בו בזמן יכינו עצמם כוחות תנו להתקפת נגד.

במידה ויפוצל הכוח וימוקמו כוחות קטנים, בעצמה קטנה, ללא אמצעים מספיקים ללחימה נגד שריון, ללא עומק במערך, ללא תפיסת שטח המאפשר עמי-

רבה, כאופיני לפעולתו, יזנק אל המקומות המאורגנים או יעקוף אותם. כל השהיות ללא צורך, במקרה זה, עלולות לעלות ביוקר.

לשם יעילות יתר של אמצעי ההתראה יש להעמיד את התצפיות הארטילריות גם לרשות הכוחות הרגליים. אינפורמציה שוטפת חייבת לזרום ממוצבי התצפית של הארטילריה אל מפקדי חיל-הרגלים במתחמים, ואל הפיקוד הגבוה יותר של הארטילריה, אשר הוא מצדו מוסר ידיעות אלה מיד אל הפיקוד הגבוה של חיל-הרגלים. ככל שהשילוב בתוך חיל-הרגלים ואמצעיו הוא ובין חיל-הרגלים לבין כוחות אחרים המשתפים אתו פעולה (הנדסה, תותחנים, כוחות שריון קטנים להתקפת נגד או יחידות אחרות כגון סיוע אוירי) יהיה מאורגן מראש — כן תהיה הפעולה מיידית. השהיות במקרה זה עלולות לעלות במחיר רב.

ג. העתודה. יש הגורסים, שבמקרה של פעילות נגד שריון אין הכרח להחזיק עתודה מוקצה לכך במיוחד, אלא יש למקם את כל הכוחות על הקרקע בנקודות חיוניות ובהתאם לצורך — לנתר על נקודה חיונית ולהפעיל כעתודה אותו הכוח שנתפנה ממנה. הנחה זו בטעות יסודה. כוח הרתוק לקרקע ואינו יודע שתפקידו העיקרי הוא לשמש כעתודת המפקד לפעולה כל שהיא — ולפעילות תוקפנית בראש וראשונה — אינו עשוי לשמש עתודה יעילה. ברגע שאתה ממקם כוחות רורביים אלה על הקרקע ונותן להם תפקיד הגנתי — גם אם השטח אינו חיוני ביותר — הרי עתודה זו מוגבלת ומרותקת לאותו שטח ולו גם בתת-ההכרה של אנשיה ומפקדיה. זאת ועוד: אף המפקד הגבוה שעה שיבוא לקבוע שיחידה פלוגתית תפעל כעתודה עלול לפקפק אם להפקיר מקום זה ולהשאיר אותו ללא כוחות, פן יפסיד באותה גזרה את העליונות או את העדיפות ויתן לאויב שטחים „טובים“ ללא תמורה. מאידך גיסא: המפקד עלול לראות כאכזרי מאוד להחזיק כוח, אשר אינו מופעל וכאילו „יושב בחיבוק ידיים“, בו בזמן שמקומות חיוניים רבים אינם תפוסים והאויב יכול לקחת אותם כלאחר יד. אם כי המקור להרגשה כזו מובן — המסקנה עלולה להיות הרת-אסון. הדין צריך להיות: החזקת עתודה גדולה-יחסית, עד כדי שליש הכוח, כמצוין בספרים ובתקנונים של צבאות שונים; עתודה זו לא תהיה מרותקת לתפקיד הגנתי כל שהוא.

בקביעת העתודה יש לשים לב לנקודות הבאות:

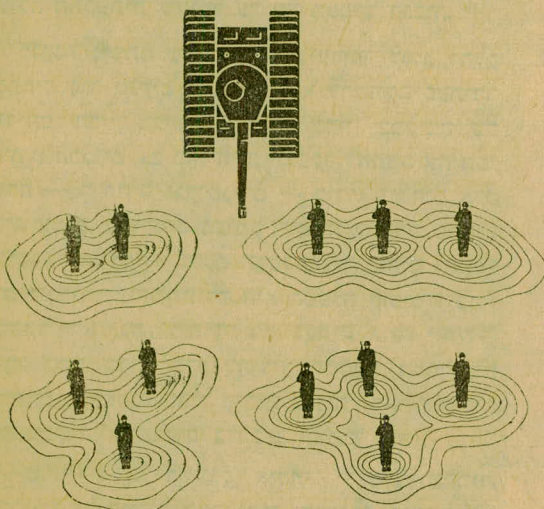
1. קביעה ברורה של דרכי הפעלתה. ארגון השטח וקביעת השטחים החיוניים. קביעת שיטת הפעלתה

להחזקת השטחים החיוניים והשתלבותה במערך הכי-ללי. קביעת תכנית להפעלתה — ציר תנועתה ואפ-שרויות סיוע. ידיעת מפקדי המתחמים והמוצבים על דרך תנועתה; תיאום מוקדם בין מפקד העתודה לבין מפקדי המוצבים אשר דרכם יעבור ובהם יסתייע או להם יסייע בביצוע המשימה. ברור שאת הרורבה יש לצייד באמצעים נגד טנקים בהתאם לקיים ביד.

2. מיקום העתודה חייב לענות על דרכי הפעלתה המיידית אל השטחים החיוניים שנקבעו. היא תמוקם בשטח העשוי להגביל את תנועת שריוני האויב, והינותן לה בטחון יחסי. יחד עם זה צריך השטח לאפשר גישה מוסתרת ואפשרות תנועה של כוחות הרגלים אל הנקודות החיוניות בקרקע שאינה נתונה לתנועת שריון, ולהבטיח להם אפשרות ביצוע משימתם.

3. חייב להיות דיווח מתמיד למפקד העתודה ויש להחזיקו „בתמונת“ הקרב. הוא חייב לקבל את המורדיעין, העדכני ביחס לאויב וביחס למצב במוצבינו, באופן שבצאתו לפעולה „יהיה בתמונה“ ויוכל לפעול ביתר יעילות. הוא מצדו חייב להעביר ידיעות אלה אל מפקדי המשנה שלו, הם — אל חייליהם — כך יוכלו אנשי העתודה להשתלב בקרב מיד ולא תדרש שהות נוספת להכנתם בנושא המודיעיני.

4. כוונות מתמדת לפעולה. יש לזכור, שעתודה זו לא תופעל להתקפות מצח של רגלים נגד שריון. המפקד צריך לדעת שהוא מוגבל בפעילות יום של רגלים נגד שריון. לא ניתן להריץ פלוגת רגלים או גדוד רגלים נגד כוחות שריון — טנקים וחצאי זח-

לא נכון: פיצול הכוח ומיקום כוחות טנקים במספר רב של מוצבים בעלי יכולת עמידה „מקופחת“ — מאפשרים לאויב להתגבר עליהם אחד אחר השני.

לים בעלי יתרון של שריון ועצמת־אש. הפעלת הע־
תודה צריכה להיות בנויה אף היא על הליכה משטח
חיוני לשטח חיוני; בשטה זו עדיפות האויב
מוגבלת. כמו כן יש לזכור, שבכל הקשור בהתכתשות
בשריון עצמו מוגבלים הרגלים במשך היום אך אפ־
שרויותיהם עולות, ללא ספק, לקראת פעילות לילה.
לכן התקפות־הנגד שלשמן תופעל העתודה תהינה
מכוונות בעיקר:

אל עורף האויב נגד "זנב" השריון; נגד הנשק
המסייע שלו; נגד חיל־הרגלים שלו, במגמת ניתוקו
מטנקים וחצאי הזחלים. כתגבורת לכל המוצבים
המותקפים, המתחמים המותקפים או כהתקפת־נגד
הבאה מיד לאחר שהמוצב או השטח החיוני נכבש
ע"י האויב. להכנת מוצבים באגפי צירי התקפה אפ־
שריים של האויב, תפישתם במקרה של התקפה וני־
צולם לשיבוש התקפה זו.

אחת יש לזכור שאסור לרזרבה הפועלת ביום
להתגושש עם שריון בקרב תנועה שלשריון יש בו
עדיפות.

נוסף לרזרבת חיל־הרגלים על המפקד לקיים גם
רזרבת תותחים נגד־טנקים או אמצעים נגד־טנקים
נוספים במידה והללו קיימים (כגון כוחות קטנים
של טנקים; מחלקה או פלוגה — בהתאם לאמצעים),
אשר תפקידם יהיה לקחת חלק בהתקפות הנגד ש־
וצענה, או בכל פעילות אחרת של העתודה. רצוי,
דרך כלל, שיהיה מפקד אחד לכל כוחות אלה, כולל
אגלים, תותחים נ"ט וכוחות טנקים או שריונים אחר־
יים המוקצים כעתודה, ושמפקד זה יוכל לנהל אף
פעולה התקפתית שתוטל על ידי המפקד הגבוה.

מובנת גישתם של מפקדים שיעדיפו לרוב לחלק
תותחים נגד טנקים למוצבים ולא להחזיקם כעתודה
בידיהם. הדיון בגישה זו דומה לדיון במקומה של
עודדת הרגלים. גם כאן חייב המפקד להחזיק את הע־
תודה — תותחים נגד־טנקים — בידו. תותחים אלה
יהיו אמנם, ממוקמים בעומק ויופעלו במקרה שתהיה
פריצה לאזורים — אולם המפקדים הגבוהים והנמו־
כים יזכרו, שעיקר יעודם הוא הפעלה חופשית בידי
המפקד ולא "התרת קוֹת" למקום אחד. יש לז־
כור: קשה בדרך כלל להוציא תותחים הממוקמים
במתחם כל שהוא בגלל סיבות שונות (ראויות שונות
של מפקדים שיבושים בדרכים וכיוצא בזה).

ד. מודיעין. דהינו: איסוף ידיעות מתמיד,
העברתן אל המפות המתאימות, רישומן וסימונן, עי־
בודן, הסקת מסקנות — והפצתן, אולם לא רק לדיווח
מודיעין לגבי אויב, אלא דיווח מודיעין הקשור בכז־

חותינו, ביכולת עמידתם, בתוצאות הקרב, במלאי
תחמושת הנ"ט במצבי שדות המוקשים וכיוצא בזה.
זאת לזכור — השריון פועל במהירות. כל כמה
שהידיעות מתאחרות ומתעכבות — תועלתן פוחתת
והולכת, יכולת ההפתעה של האויב גדלה ובטחון
המערך פוחת והולך. ידיעה שמתאחרת לא זו בלבד
שערכה עלול להיות אפסי — היא אף עלולה להטעות
ולתת מושג לא נכון על תנועת האויב. המהירות
מותנית בעיקר ביעילות יכולת העברת הידיעות של
היחידות הקדמיות: החל במוצבים הקדמיים ביותר
ובכוחות המהיים מסך סיור קדמי, וכלה במתחמים
קדמיים ועורפיים ואף ביחידות עורפיות. לצורך זה
יש להקדיש אמצעי קשר מיוחדים לתפקידי דיווח
המודיעין ודיווח מבצעי מהיר. יחד עם זאת יש לז־
כור כי בדרך כלל נוטים חיילים ומפקדים צעירים
להגזים ביחס לשריון: נראה להם כי יש צורך להעביר
לדרגים גבוהים יותר ידיעות על כל תנועת רכב של
אויב, כל ענן אבק או כל תנועת משורינים. אין
להסתפק בציון: נראו משורינים, נראו טנקים. חשי־
בות מרובה יש לפרטים, לציון המדויק כמה, איזה
סוג, היכן, לאן מועדים פניהם ומה נראה כמגמתם.
יש לשאוף לאיכון* צירי התנועה העיקריים של
השריון (אשר בדרך כלל לא ישאף לפזר את כוחותיו
ללא הכרח). לאחר שאוכנו אלה — לקים תצפית
מתמדת לגביהם ולעקוב באופן מתמיד ללא הרף אחר
תנועת השריון. ע"י איתור תנועתו אפשר יהיה:

1. ליצור כווננת מתאימה באותן הנקודות שעליו לת־
פוס כדי להבטיח את המשך התקדמותו.
2. לתכנן את הפעלת העתודה בהתאם לתנועתו.
לאחר שהאויב פרץ את המערך ועבר בין מתחמים
והוא ממשיך להתקדם בכוחות המחץ שלו, נודע ערך
רב לדיווח מתמיד מן המוצבים, המתחמים והכוחות
(קטנים או גדולים, מנותקים או לא מנותקים) שש־
ארו בעורף האויב: על תנועת כוחותינו — בעיקר
תנועות של שיירות מנהלתיות דרג א' ורב'. בשיטה
זו של ארגון מתחמים — בהנחה, שכוח המחץ של
האויב עלול לפרוץ קדימה במגמת כיבוש שטחים
חיוניים — ערך רב לאיפון דרכי ההספקה והפינוי,
לאיכון הרזרבות המנהלתיות ודרגים א' ורב'. ברגע
שאלה אוכנו קיימת חשיבות מכרעת לפעולה מידית
כלפיהם. במידה ויחידות שלנו, אשר כוחות המחץ
של האויב עברו אותן, יחשבו שהן עשו את שלהן
ולא ייחסו ערך לתנועה של 10—20—30 כלי רכב
מנהלתיים לסדנא שעוברת, מכונית דלק וכז' ולא

* איכון — גילוי מקום הימצאו המדויק של גורם
בשטח Location לאפן, אופן. נגזר מהמלה "היכון".

קשים הרבה יותר, ותוקפנות תוכל להיות מבוצעת רק בתנאי קרקע טרשית או סלעית, מעברי הרים או מצירים וכיוצא בזה. תוקפנות ע"י זריעת שדות מ"י קוש בלילה בצירי תנועה אפשריים של האויב, ופעור לת הטרדה באותן גורות בשעות היום.

אולם עיקר הפעילות התוקפנית של המערך ההגנתי תהיה בלילה, ובשתי מגמות:

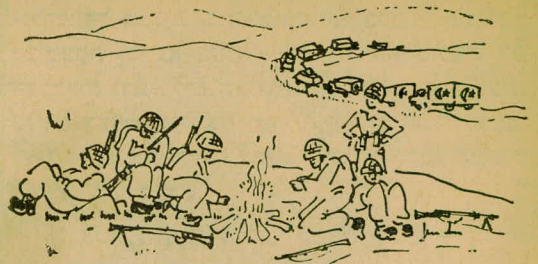
1. תוקפנות במגמת השגת עדיפויות או הכרעות גדולות: ריכוז כוחות בעצמה של פלוגות או גדודים לתפיסת יעדים חיוניים השולטים על צומתי כבישים, מקורות הספקה, דרכי פינוי, או אף שטחים העלולים להגביל את התפתחות פעולתו של האויב.

במידה והאויב פרץ ב"מסדרון" הרי יכולה פעילות תוקפנית זו להיות מכוונת לקיצוץ המסדרון וניתוק הכוח הפורץ עצמו. פשיטות גדולות לעורף האויב, אל תניוני השריון, סדנאותיו, דרג א' שלו, מפקדותיו וכיוצא בזה -- אף הן מהוות תוקפנות כזו.

כמובן שפעילות לילה תוקפנית זו שמגמתה קשר רה בהכרעה הסופית, צריכה להתבסס על מודיעין מדויק, שאיסופו מתמיד עד התחלת שעות בין הערבים ואף השעות הראשונות של חשיכה ממש (יש לזכור שהאויב לא יחנה בשטח בו פעל ביום. הוא יחמוק וישנה את מערכו עם השעות הראשונות של החשיכה). פעילות מודיעין של כוחותינו עם שעות החשיכה הראשונות אפשר לקיים ע"י הוצאת חוליות לשטח, במטרה לעקוב אחר תנועת האויב להתארגנות לקראת הלילה. כמו כן יש לדאוג לכך שתצפיותינו כולן תבאנה ידיעות על תנועת האויב להתארגנות לילית.

2. תוקפנות במגמות מצומצמות ביותר, מעין דקירות סיכה המדלדלות את כוחו של האויב, מתישות את מרצו, ויוצרות בסיכומו של דבר, את הנתונים להשגת העדיפות עליו.

מיקוש דרכי הספקה ופינוי; פעולות פשיטה מצומצמות במגמות הטרדה והוצאת טנקים או משורינים בודדים משימוש; הגבלת חופש התנועה של האויב בלילה הן בחזית עצמה והן בשטחי העורף, וכיוצא בזה, פעילות מסוג זה מחזיקה את האויב במתח מתמיד, מונעת שינה מעיניו, מאלצת אותו להפריש כוחות ניכרים לאבטחה, משבשת את תכנוניו ומכינה -- אמנם לאט, אבל בעקביות -- את הנתונים להשמדת האויב. בשטחים מישוריים, בהם עדיפות בשעות היום היא לשריוני האויב, ובפרט שעה שהאויב מקים בידו עדיפות אורית -- יש לראות את הלילה "כתקופת החיים" של הכוחות המגיבים. הלילה מאפשר לנו להעביר כוחות לעורף האויב,

עשו את שלהם ולא ייחסו ערך לתנועה של 10-20-30 מכוניות.

ידווחו עליהן -- הרי הן נותנות לאויב במו ידיהן את האפשרות לבצר את הבסיס המוצק שלו, להרחיב את פרודור פריצתו ולפתח ממנו תוקפנות הטומנת בחובה סכנות רבות למערך ההגנתי. בהגעתן של ידיעות אלה אל המפקדים שמתפקידם לנקוט בפעולה המתאימה -- יתכן וטמון סוד הצלחתה של תכנית שיטת הגנה זו.

ה. יכולת העמידה של כוחותינו בתנאי ניתוק.

שיטה זו של הגנה מניחה מראש שכוחות מחץ של אויב יכולים לחדור למערך ולנתק מוצבים ולערים אף מתחמים, שיחידות קטנות שלנו, אשר פעלו במגמה תוקפנית של חסימה, הטרדה, הטעיה או העברת ידיעות תשארנה בעורף האויב בתנאי ניתוק. לכן יש להקנות למכסימום כוחות ובעיקר למוצבים ומתחמים מוגנים, את היכולת לעמוד בתנאי ניתוק מבחינת מלאי הספקה, התחמושת וכל אמצעי הלחימה הדרושים ליחידה. אין להחזיק רזרבות אפסניה גדולות בעורף. רזרבות אלה (מזון, תחמושת, דלק וכיוצא בזה) יש לפזר בין המתחמים עצמם כדי שיוכלו לעמוד עצמאית. כמו כן יש להכין את הלוחמים לכך שאפשרות של ניתוק ושל פעולה כמתחם בודד -- אינה אפשרות הנוצרת עקב תנאים גרועים (בסיגה בפני אופנסיבת אויב וכו') אלא שדבר זה קרה בהכרה ברורה: שזו השיטה שנבחרה ובה טמונים יכולת עמית דתנו ונצחוננו. אין לראות את "קץ כל הקיצים" בעובדה, שהאויב דלג על המתחם ונמצא כבר בעורפו; אין להסיק מכך שיש לסגת ולחזור אל עיקר הכוח בעורף.

ו. תוקפנות. יש לפתח בהתמדה תוקפנות כנגד כוחות השריון התוקפים. בסיסה יהיה במתחמים המוגנים שהם עיקר המערך. התוקפנות תוכל למצוא את ביטויה בצורות שונות הן ביום והן בלילה. בשעות היום נודע ערך רב לתוקפנות אש: כוחאש המעז להתקדם ולהתקרב לאויב קרבה רבה (לרוב מנסה השריון לעשות זאת). ברור הוא שתנאי הפעולה ביום

(ולחסתפק במנות מזון מוגבלות, בכמות תחמושת מצומצמת וכיוצא בזה) — כדי שיהיו מוכנים עם האמצעים המוגבלים שבידיהם נגד אויב, אשר יעלה עליהם בעצמה של אש ושריון. עליהם לזכור כי הם עלולים לעמוד בפני התקפת שריון, מבלי שיהיו מוכנים לכך מראש.

כל אשר צוין לעיל לגבי המערך הנ"ט — הריהו תוספת לשיטה הכללית של ניהול קרב נגד השריון, שבה לא אגע הפעם. אולם, רק אם ישימורלב מראש להקנייתם של נושאי הכרת-השריון ויוכלתו לכל הדרגות — היינו: לודא שכל חייל, מ"מ, מ"מ, וכ"י רכש ידיעות אלה בהתאם לרמתו — רק אז תהווה ידיעות אלה חלק שאינו נפרד מכלל תורת הלחימה.

שלך בידידות.

דוד

אל מתחמים מנותקים שמהם קימת אפשרות לפתוח בפעילות נגד; לפנות נפגעים ממתחמים אלה; להעז ביר כוחות לקראת ההכרעה; להחדיר חוליות מודיעין לנקודות תצפית, או חוליות חבלה לקראת קרב ביום. הלילה מאפשר לרגלים פעילות תוקפנית נמרצת; הערכות מחדש; יצירת הרקע והיכולת שלו לעמוד שוב, למחרת היום, בפני התקפות חוזרות של האויב.

ז. מוראל היהודות הלוחמות. כבר צינת בתחילה את הקשור ליכולת העמידה של הפרט והאיימון שיש לתת לו בלחימה נגד שריון. יש להחדיר לכל אחד מהלוחמים, לפיקוד הנמוך והגבוה, את השיטה שבה עומדים כנגד שריון. על הסיורים המהירים את מסכי המודיעין הקדמי (שינותקו ללא ספק מהמתחמים המאורגנים) על השירותים בעורף ועל כל שאר הכוחות לדעת שהם עתידים לעמוד בפני ניתוק

„על ההגנה להיות עמוקה ונגד־טנקית, ולהיות מסוגלת להדיפתן הן של התקפת

טנקים, והן של התקפת חייל־רגלים המונית, בסיוע ארטילריה וחיל אוויר...”

מ,תקנון־הקרב לחיל־הרגלים של הצבא הסובייטי (חלק שני: „בטליון, רגימנט“).

הכנת השיעור

לתקופה מסוימת, בדרך כלל לשנה, כדי לבצע את מגמות האימונים של הצבא. תכניות אימונים והנחיות אלו נלמדות ומעובדות על ידי המפקדות המתאימות, ולחטיבה מגיעה תכנית אימונים מפורטת. כאן מעריך המפקד את מידת האימונים החסרה, את הזמן הדרוש להשלמה לפי רמתם הנוכחית של האימונים, ואת הדרגה שאליה יש להגיע. הוא מכין את תכנית האימונים המיוחדים שלו, העונה על בעיות יחידתו.

2. תכנית אימונים של יחידה. מפקד הפלוגה, בהסתמכו על תכנית האימונים של הגדוד, מכין את תכנית האימונים לפלוגתו. תכנית זו מראה בצורה טבלאית את תכנית האימונים שעל היחידה לבצעה.

3. דו"חות.

לשם בקורת על תכנית האימונים, פיקוח על דרך כי הביצוע, והשגחה על מספר החיילים המשתתפים בפועל באימונים, הונהגו ביחידה טופסי השגרה הבאים*:

א) תכנית אימונים. ב) תכנית אימון שבועית. ג) דו"ח ביצוע אימונים. ד) דו"ח משתתפים באימון נים/עבודות.

א. תכנית אימונים — מכילה רישום המקצוע, שעות האימון יום ולילה, ומראה את הסה"כ של שעות האימון, באותן פרק הזמן שתכנית האימון נים הנדונה מקיפתה. תכנית האימונים מקיפה, בדרך כלל, משך אימונים אחד, הנושא בחובו אחדות מבחינת מקצוע וזמן. כרגיל זוהי סדרת אימונים בשדה של 2—3 שבועות. דו"ח זה מוגש לאישורו של המפקד, זמן מה לפני צאת הפלוגה לסדרת אימוניה.

ב. תכנית אימון שבועית — פירוט שבועי, נוסף, לתכנית האימונים הכללית. מגמתו משולשת: א. להראות ביתר בהירות את מגמתו של מפקד הפלוגה לגבי יחידות המשנה שלו. ב. לאפשר למג"ד לערוך ביקורת בכל עת. ג. מתן הנחיות ברורות למפקדי המשנה לגבי מקצוע האימון בכל עת. ג. מתן הנחיות ברורות למפקדי המשנה לגבי מקצוע האימון, מקורות מנהלה וכו'. דו"ח זה מוגש מראש, מדי שבוע בשבוע, ומראה את אימוני הפלוגה בשבוע שלאחר כך.

ג. דו"ח ביצוע אימונים — הנו דו"ח

* ראה נספח א' למאמר זה — טפס"דו"חות.

כל קצין וכל מש"ק הוא מנהיג ומורה. הוא חייב לדעת את מלאכתו ולהיות מוכשר לאמן את האחרים. אנשים ילכו אחרי מנהיג, היודע את פרוקו, והמשכיל לפתור בעיות בהתעוררן.

כדי שיהיה יעיל בהדרכתו חייב המדריך עצמו ללמוד ברציפות. הוא חייב לסגל לעצמו תוך זמן קצר את השיטות החדשות המונהגות בצבא, ולעייין בהתפתחויות החדשות בכללן. הכרח הוא להשתמש בשיטות הטובות ביותר, כי אחריות כבדה רובצת על המפקד. אין בצבא מקום לאימונים מרושלים.

נוסף לכך צריך האימון להיות פרוגרסיבי, ודבר זה יושג רק כשיהיה הוא מתואם ומווסת כהלכה, מתוך שימוש בשיטות ההדרכה הנכונות. ההצלחה בקרב תלויה באימון יעיל, רצוף ומתקדם.

ההוראה היא התהליך, אשר באמצעותו מתפתחים אצל התלמיד הידיעה, האידיאות, העקרונות, הכשרות גות והנשיות.

המדריך בצבא, ככל שאר המדריכים, צריך לדעת את יסודות ההדרכה. עליו להכיר את תלמידיו ולדעת את החסר. הוא צריך להיות מוכשר להעריך את הידיעות שקנה לו התלמיד ולקבוע את הצלחת עצמו כמדריך. התלמיד לומד בעיקר על ידי מחשבה ופעור לה, ולא על ידי כך שמרצים לפניו.

חמישה שלבים בתהליך הדרכתו של נושא מסוים. על המדריך להבינם ולשלוט בהם. שלבים אלה יפים להעברת סעיפי השיעור, להעברת השיעור כולו וכן להעברת הנושא בשלמותו. ואלה הם: א. הכנה; ב. מסירה: (1 פתיחה, 2 הסברה והצגה; ג. תשומה; ד. מבחן; ה. דיון ובקורת (סיכום).

במאמר זה בכונתנו לדון בשלב ההכנה בלבד. המדריך חייב ללמוד ולדעת את הנושא על בוריו, ולהיות מעוניין בהוראה. הוא צריך להכין את החומר למסירה בצורה שתעורר בחניכים את הרצון ללמוד. כל שיעור יתוכנן בקפדנות לשם תכלית מסוימת. ההתקדמות תעשה מן הידוע אל הבלתי ידוע. מן הקל אל הכבד. הכרת החניכים, שיקול זהיר של הטעון לימוד, ביקורת מתמדת של החומר, חזרות ושינון — כל אלה הכרחיים להדרכה.

תכנון האימונים

1. הנחיות לאימונים. מחלקת ההדרכה מכינה את ההנחיות ואת תכנית האימונים הכללית

שבועי, המורה על מידת ביצוע של תכנית האימונים בשבוע החולף. הוא חופף לתכנית אימון שבועית. הנושאים, "הסברה והשכלה", "מסעות" ו"מבחנים", הובלטו על מנת להמשישם ע"י רישום מיוחד.

ד. דו"ח משתתפים באימונים / עבודות — מוגש מדי יום ביומו, וצמוד לדו"ח המצבה היומי של הפלוגה. חשיבותו הוא בזה שהוא מצין את מספר האנשים המשתתף בפועל באימוני הפלוגה, העסוקים במנהלה והחסרים. דו"חות אלו מעובדים ע"י קצין המבצעים, וסיכור מם מובא לידיעת המג"ד.

תכנית אימונים לפלוגה

בהכנת תכנית אימונים שבועית לפלוגה, יש להשתמש בכשרון וידיעה כדי ליצור רציפות ההדרכה בנושאים השונים מיום ליום. בנקודות דלקמן ניתנות הנחיות מספר:

(1) הזמן הטוב ביותר לאימון גופני הן שעות הבוקר — כאשר מזג האוויר מרשה. התוצאות הטובות ביותר תושגנה בפרקי זמן של 15—30 דקות. (2) הדרכה הדורשת פעילות פיזית צריכה להיות מעורבת בהדרכה פחות מאומצת, לשם גיוון ולשם שמירה על ההתענינות.

(3) תכנית האימונים תחולק לשלבים, בכל שלב ושלב יבוא (תוך גיוון) נושא הסברה ולימוד השפה העברית, אימון גופני, מסעות, שדאות, אנ"ק, תרגי" לים מסכמים ומבחנים.

(4) הזמן הטוב ביותר להרצאה הוא זמן הבוקר, כש"המוחות ערים". פרק הזמן הבא מיד לאחר הצהריים הוא הגרוע ביותר. אין להאריך בהרצאות ודיונים מעל לחמישים דקות.

(5) בדרך כלל עולה ערכן של שעות ההדרכה בבוקר על אלו של אחר הצהריים. נושאים הדורשים הקשבה ומאמץ-לריכוז מצד התלמידים, יש ללמד בשעות הבוקר.

(6) תרגול הסדר, אפילו בשלבי האימון הראשון נים לא יעלה על שעה אחת ברציפות.

(7) נושאים שלהכנתם דרוש זמן — לריכוז חרי מרים וציוד, או הנעת יחידות למרחק ידוע — יהא תכנונם חסכוני יותר, אם יאורגנו בפרקי זמן של 3—5 שעות, חצאי ימי אימונים, או ימי אימונים שלמים.

(8) יעילות האימונים הגבוהה ביותר מושגת בסדרות-שדה של 2—3 שבועות.

(9) למסלולי הסתערות, לאימון קרב, למסעות ולמטוחים — נודעת חשיבות מיוחדת.

(10) אימוני לילה יחושבו למטרת תכנית אימונים, ביחידות של 4 או 8 שעות.

(11) פרקי זמן ידועים יוקצבו בתכנית האימונים לצרכיו של מפקד הפלוגה, שיוכל להשתמש בהם כראות עיניו. זמן זה ישמש להדרכה נוספת באותם מקצועות אשר הסגל הפיקודי, המדריך-למעשה, לא השיג בהם את הרמה הדרושה.

השיעור

אין השאלה שאנו באים לדון בה, "פרט חשוב" או "ענין טכני" בלבד. השאלה היא יותר מפרט, יותר מענין טכני. אורך השיעור, למשל — אם ימשך 50 דקות או למעלה מזה — מוגדר באינציקלופדיה חינוכית מודרנית כנובע בראש וראשונה "מן הפילוסוף פיה של החינוך, שבה בית-הספר מאמין". אם הענין של אורך השיעור כך, השיעור עצמו — לא כל שכן. השיעור הוא, איפוא, ענין של אמונות ודעות, ומשום כך הוא דורש מהבא לעיין בו בכובד ראש ושיקול דעת מרובה. "אכן, במאה וחמישים השנים האחרונות הקדישה הפדגוגיה המעשית את מיטב יכולתה לענין זה של השיעור; לשאלה: כיצד? באיזו דרך גלך כדי להקנות לחניך את אשר אנו רוצים להקנות לו? — הורו שיש לשים גבולות לחומר ע"י חלוקתו למנות מנות מעוגלות הקשורות זו לזו. וכך נוצרה "היחידה המתודית".

תכונתה העיקרית של היחידה המתודית בהיותה מאפשרת למדריך לצקת את החומר לתוך דפוס ידוע, וזהו מה שקראו: "עיצוב דידקטי". ולא זו בלבד, אף זו: עם היות היחידה המתודית יחידה מעוגלת בפני עצמה, הרי היא קשורה באלו שבאו לפניו ובאלו שתבואנה לאחריה. אתה יכול איפוא, לומר: מנה של חומר שאפשר לעצבה עיצוב דידקטי, שקשר לה עם מה שנלמד לפני כן, שקשר לה עם מה שילמד אחרי כן. יחידה מתודית זו נקראת בלשוננו "שיעור".

מתכונותיו של השיעור הטוב

- (1) אחדות: כל שיעור צריך להיות חטיבה אחת של הדרכה, לטפל בענין אחד. כל חומר הלימוד והנהלים נבחרים בהתאם למגמה הזאת.
- (2) ענין: כל שיעור צריך להכיל חומר חדש, המתאם לחומר שכבר נלמד. חזרה על חומר, ללא חידוש, הריהי חסרת עניין.
- (3) מסגרת: מסגרתו של כל שיעור צריכה להעות בעלת "גודל" הגיוני. אנשים יכולים לקלוט בבת אחת אך מספר מועט של התמחויות ועקרונות.

2. תשומה.
3. מבחן.
4. ציון ובקורת.
5. סיכום.

מערך השיעור

מערך השיעור הנו מרשם תמציתי של החומר אשר ינתן בשיעור. הוא מכיל את החומר שינתן, את סדר מסירתו, והנהלים שישתמשו בהם. מטרתו היא לודא שכל שיעור ינתן בצורה טובה ומושלמת. מערך שיעור המוכן היטב, צריך לענות על הדרישות הבאות:

- (א) לשמש כאמצעי לקשור את השיעור לקורס בכללותו.
 - (ב) להורות על בחירה נכונה של החומר.
 - (ג) לצין את הרציפות הנכונה שיש להשתמש בה במסירה.
 - (ד) לודא שתינתן הדגשה נכונה ושייך קול מתאים לכל חלק מהשיעור.
 - (ה) לתת מסגרת של נהלי ההוראה הבאים בשימוש.
- להלן נתונות דוגמאות של מערכי שיעור הנהוגים בשלושה צבאות: הצרפתי, הרוסי והאמריקאי.

מעריך שיעור הנהוג בצבא הצרפתי

גליון 1

כללי

בקרב תופס החייל עמדה כל אימת שהוא נעצר. עליו לחפש עמדה המתאימה לדרישות התפקיד המוטל עליו. החייל תופס עמדה מול הכיוון שניתן לו. הכיוון הזה הוא הכיוון בו נמצא האויב או ממנו עלול הוא להופיע. תפיסת עמדה מול כיוון נתון, מחייבת חיפוש ובחירת עמדה מתאימה, והתקנתה לקראת השימוש הנכון בה.

עמדה מותקנת ומשופרת, פחות או יותר, בהתאם לזמן ולמשך השימוש בה. תפקידי החייל בקרב (בהיעצרות או בזמן החלפת עמדות), הם לצפות, לירות ולמסור דו"ח. לכן נחוץ שיהיו לו אפשרויות ראייה, שמיעה, שימוש בנשק וטיפול בו, ואפשרות קשר עם מפקדו.

אם הפעילות קודמת לבטחון, לא פחות נכון יהיה לומר שבשביל למלא את התפקיד על החייל להשאר בחיים, ומשום כך להשמר מפגיעה באמצעות מסתור ומחסה.

עמדה אידיאלית כמעט ולעולם אינה קיימת, לפיכך חשוב תמיד לתקן ולשפר:

- את שדה הראייה שלה
- את מסתורה מתצפית האויב
- את אפשרות היריה
- שמירה בפני פגיעות

(4) הפעלת החושים: יש להפעיל במשך השיעור יותר מאשר חוש אחד. האדם הבינוני זוכר בעיקר את אשר הוא עושה, פחות מכך את אשר הוא רואה והרבה פחות — את אשר הוא שומע. בהביאו את זאת בחשבון, ישתדל המדריך למוג את הראייה ואת השמיעה.

(5) הרכב השיעור: אמת-המידה העיקרית לעריכת החומר בסדרה לימודית, היא „הגיוניות“ הסדר מנקודת מבטו של התלמיד. השיעור צריך להתקדם צעד אחר צעד, כאשר הוא מושתת על ידי עותיו הקודמות של התלמיד.

(6) מעשיות: כל שיעור צריך להיות מתוכנן בתחומי התנאים של האימון. האימון במחנה או מחוצה לו ועזרי-האימון המצויים יקבעו בחלקם את השיטה בה ינתן השיעור הנידון.

(7) היחס לקורס בכללותו: כל שיעור צריך להיות מתוכנן וניתן בצורה כזו, שיחסו לקורס בכללותו יהיה ברור לחלוטין לכל תלמיד.

(8) שלבי ההדרכה: הכנה מדוקדקת צריכה להקדים כל שיעור. חמשה השלבים בהדרכת קורס, נושא, או פרק — יפים גם להדרכתו של כל שיעור ושיעור ואלה הם:

1. מסירה. א. פתיחה.
- ב. הסברה והצגה.

בית ספר צבאי מיוחד לכל החילות

תרגילי סינטזה

1. תפיסת עמדה מול כיוון נתון
גליון 1

כללי

גליון 2 (א)

- 1 מגמת התרגיל
- 2 עקרונות ללימוד
- 3 עקרונות להדגשה

גליון 2 (ב)

מבנה התרגיל:

- 1 שטח
- 2 נושא
- 3 יחידת האימון
- 4 „אויב“

גליון 3

מהלך התרגיל:

- 1 פתיחה
- 2 התפתחות
- 3 סיכום

גליון 4

הנחיות למדריך

מגמות התרגיל

תפיסת עמדה מול כיוון נתון

עקרונות ללימוד

1. ראייה
2. מסתור מראיה
3. יכולת השימוש בנשק
4. קשר עם המפקד
5. מחסה מפגיעה.

עקרונות להרגשה

1. תצפית
2. שימוש בנשק
3. בטחון

לקויה, הסואה רעה, אפשרויות לא נוחות ליריה, מחסה גרוע, חוסר אפשרות של קשר עם המפקד. האחרים יתפסו עמדות אשר נבחרו היטב ושופרו. הכיתה מתקדמת לאט לעבר האויב המבויים, היא צריכה לחפש ולגלות את העמדות השונות ולציין את השגיאות. המדריך נותן אות, וכל אנשי ה"אויב" פותחים באש מטוח קצר. המדריך מוביל את הכיתה לכל עמדה, מראה אותה, וע"י השואה מבליט את השגיאות. לפי התשובות מוציאים לקח על תכניתה הנכונה של העמדה.

ב. ביצוע

1. המדריך קובע את השטח בו כל אחד מהחניכים מחפש עמדה, האנשים תופשים עמדות.
2. ה"אויב" מציין את השגיאות ומסבירן באמצעות אלחוט.
3. המדריך עובר ליד כל חניך, מבקר, מציין את הנכון והבלתי נכון, ומתקן.

1. שטח

השטח צריך להיראות — בגבולות מצומצמים — מחסות וכו' אשר ינוצלו ע"י התלמידים (תלים, עצים, שיחים, שוחות וכו'). אל תהסס להכין את השטח נכונה, להשלימו ולהשביחו, כדי שיהיו בו כל האמצעים הנחוצים להדרכה.

2. נושא

המצב: האויב תופס את הקו הזה.
במצב כזה נעצרת הקבוצה ופניה כלפי הנקודה ההיא.
התפקיד: השגח על השטח מנקודה זו לנקודה זו, ופגע בכל אויב שיתגלה.

מבנה

תרגיל זה בא לאחר לימודים טכניים, על הסואה, תצפית, אמצעי קשר ראשוניים — והנו מרכב משני חלקים:

א. הצגה

המדריך מציג בשטח "אויב" של 7-8 חניכים. 5 מהם מוצבים רע, כדי להראות את השגיאות העקרות: ראייה

מנהלה

יחידת האימון

תלבושת	נשק	תחמושת	זיקוקין	אמצעי קשר	כלי-רכב	שונות
(1)						

אויב

מס' האנשים	המגמה	כלי-נשק	תחמושת	זיקוקין	כלי-רכב	שונות
------------	-------	---------	--------	---------	---------	-------

עים פשוטים אלה הינם לעתים אמצעים יעילים יותר בגלל היותם פטורים מתקלות טכניות.

(1) אין לשכוח את השימוש המכסימלי באמצעי הקשר בין ה"אויב" לבין המדריך. כמו כן, אין להמנע משימוש באמצעי קשר פשוטים כמו דגל וכו'. דוקא אמצעי

מחזיק התרגיל

1. פתיחה
2. עיין גליון 1 — כללי
- א. הצגה
- ב. תסומה

נושאים ללימוד	פעולת "האויב"	פעולת המדריך	תסורות
העמדה צריכה לאפשר את הריאה	1. מציין את השגיאות שנעשו ע"י האנשים שתפס את העמדה. 2. מופיע לאיתות המדריך.	מורה להניח לציין את כל המופיע בשטח הנתון.	כדי שהייל יבצע את משימתו עליו לקבוע את מקום המצוא של האויב, זאת אומרת לראות. עליך לציין תמיד אפילו בזמן העבודה.
אל תראה לעיני האויב	ציין את השגיאות ע"י מתן אש, השתמש באזהרות כדי להסביר במדויק את השגיאה שנעשתה.	חוקר, בקר, תקן, סכם.	כדי למלא את המשימה היה תמיד מוסתר מעיני האויב, אל תתגלה לא ע"י תנועת ענפים, ולא ע"י שינוי פני הגוף.
אשורות מתן אש	לאות מהמדריך שוכב אחד מאנשי ה"אויב" כשהוא גלוי בשטח.	פוקד על החניך לירות למטרה. במקרה שהעמדה אינה מאפשרת יריה, המדריך מבקר, חוקר, מתקן.	החיייל יורה, כדי להרוג, צריך שתהיה לו האפשרות לירות לכל אורך הקטע שנכבש (אשנב יריה רחב), ובתנאים נוחים (נחיות לגוף, משענת למרפקים וליריבה).
לא להפגע: א. מפעולת נשק חי"ר	מציין את השגיאות	מורה לבצע את כללי הבטחון נגד קלעים שונים.	א. כלל הבטחון הראשון הוא המסור.
ב. מפעולת תותחים ומטוסים	מציג אש, ע"י זריקת רימונים	מורה על השימוש במקלעים הקיימים והתקנתם המודגת	ב. מחסה: חפש או הקם מחסה שאינו חדיר לקליעים. המקלט הטוב ביותר הוא הפירה צרה ועמוקה.
קשר עם המפקד	אין	קובע את מקומו של המפקד. מורה על שגרה בה תועבר הידיעה במהירות	הישרא בקשר עין. המתרחש אצל האויב מענין את המפקד שאינו מסוגל לצפות לכל הכיוונים בבתאחת. מסור את הידיעה מיד בלי להפסיק לצפות.
העמדה צריכה להיות כוסיית	מציין את השגיאות	מציין את הסכנות המרכזות בהסוואה לקיפה.	על ההסוואה להיות אמצעי מוגיע בזה שהיא לא תשנה את פני הגוף. העמדות צריכות להתמוז עם הקרקע.
תקן את העמדה בכלי הפיזה. בהתחשב עם זמן הפיסחה.	אין	מציין כי התקנת עמדה זו פעולה הדרגתית, מתמדת, שאף פעם אינה מסתיימת.	כלי החפירה כמו הנשק ינוצל מיד עם תפיסת העמדה. יש לעבוד תוך מסור מואיב ותצפית עליו. עקרונות מהיבטים: — שפר את כושר הראיה — שדה יריה טוב — הגדל את הבטחון. — הגבר את הנחיות.

3. סיכום

כל חייל חייב לדעת בע"פ ולשנן לעצמו: בעת הקרב כאשר רחיציל נעצר, הוא תופס עמדה. העמדה הנתפסת צריכה לאפשר:

כושר ראייה

כושר ירייה

קשר עם המפקד

וכדי להחזיק מעמד על החייל לבוא במחסה מצפית האויב ופגיעותיו. החייל משפר ומתקן את העמדה בעזרת כלי החפירה, בהתחשב עם זמן התפילה.

תפיסת עמדה מול כיוון נתון

צמחיה: הצמחיה תשאר אנכית כמו במציאות. אל תזרוק את הענפים התלושים על תל החזה, או על רשת ההסוואה.

אל תשנה את צורתו ואת אופיו של הנוף. סלק את השיירים.

הימנע מצורות גאומטריות המטילות צל. תקן את האדמה בהתאם לצורות הקימות. טפל בהסוואה (עשבים ונטיעות אשר קמלו).

גליון 4

הנחיות למדריך

מחסות העומדים נגד הדירת קלעים

אדמה שפוכה — 100*80 ס"מ; חול — 60 ס"מ; עץ — 100*60 ס"מ.

המנע מאבנים הגורמות לנחירת הקלעים, ומתיות רסיסים.

המנע מקרקע הדוקה החדירה ביתר קלות לקלעים.

הסוואה

מונעת: זו שנעשתה לפני שינוי פני הקרקע.

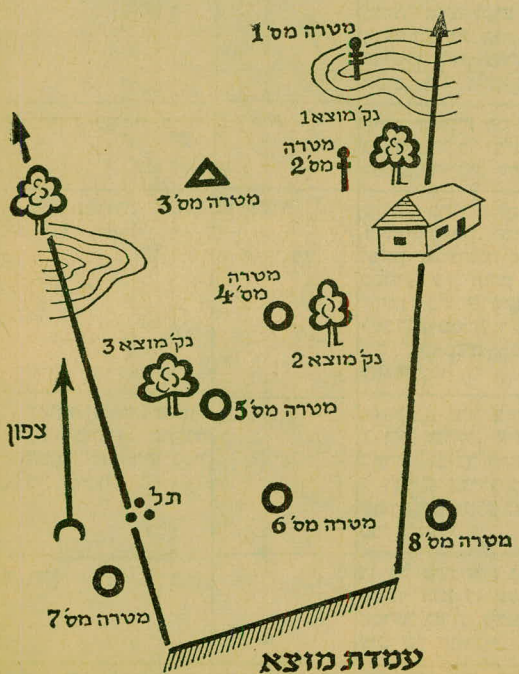
מערך השיעור הנהוג בצבא הרוסי

החייל בהגנה

מפקד המחלקה מראה לסגני מפקדי הכיתות ולחיילים את מקום קביעת המטרות.

(מטרות דמות, חייל השוכב מאחורי מק"ב)

מטרה מס' 1 — מק"ב (מטרה מס' 21 — מרחק 500 מ' (מטרת דמות, מקלע בתוך חפירה)

מערך שיעור מס' 1 — ההכנה להגנה

כללי: החייל בהגנה חייב לתפוס עמדה כזאת שממנה תהיה לו האפשרות להלחם בצורה יעילה נגד האויב ממרחק מתאים לטוח נשקו, בהיותו באותו זמן מוגן מראיה ואש האויב.

תרגיל מס' 1

הנושא: ההכנה להגנה.

המטרה: ללמד את החייל לבחור עמדת-אש בהגנה, התחפף לוח והסוואה, תצפית שדה-הקרב, והעברת דו"ח.

התוכן: 1. בחירת עמדת-אש, השואת השוחה.

2. הבניה.

3. אומדנת מרחקים מנקודות מוצא.

4. תצפית השטח הקרוב.

5. אומדנת מרחקים למטרות שהתגלו, והעברת דו"ח.

6. הערכת ובחירת מטרה, התקנת הכונת, ובחירת נקודת המיכון.

השיטה: אימון חד-צדדי עם אויב מבוזים.

שטח: מרשם מס' 1.

זמן: 2 שעות.

ציוד: 4*3 רעשנים, מלאים של כדורי-סרק לכל חייל, אתרי חפירה, מטרות כמפורט מטה, דגלים.

ארגון התרגיל:

מפקד המחלקה, מפקדי הכיתות עם סגניהם והחיילים שנקבעו לשחק את תפקיד האויב יוצאים לשטח יום לפני התרגיל. בוחרים מקום בעל שדה-ראיה ושדה-אש טובים לכל הכיוונים. בוחרים 3*4 נקודות מוצא, ומתקנים 2*3 שיחים מלאכותיים.

מטרה מס' 7 — נעה (3 מטרות מס' 14) — מרחק 40—30 מ'
מטרה מס' 8 — נעה (מטרה מס' 14) מרחק 30 מ'
מפקד המחלקה קובע את האותות ואת סדר הופעת
המטרות. ולאחר זה מוצא את יעילות התפעול שלהם. הוא
נותן את ההוראות הנהוצות למפקדי הכיתות אשר יעבירו
את התרגיל עם כיתותיהם. בינתיים מכינים החיילים,
המביימים את האויב, שוחותיריה ומסוים אותן.

מטרה מס' 2 — מקלע (מטרה מס' 19) — מרחק 450 מ'
(כובע פלדה)
מטרה מס' 3 תצפית (מטרה מס' 20) — מרחק 400 מ'
(מטרת דמות של חייל בעמידה)
מטרה מס' 4 — רובאית (מטרה מס' 13) — מרחק 300 מ'
(כנ"ל)
מטרה מס' 5 — רובאית (מטרה מס' 13) — מרחק 350 מ'
מטרה מס' 6 — נעה (מטרה מס' 14) — מרחק 100 מ'

מהלך התרגיל

מס' סידורי	הזמן	פעולות המפקד	הביצוע ע"י המתאמים
1. בחירת עמדות	10 דקות	מסביר את מטרת התרגיל, ומראה את הכיוון ממנו מצפים להופעת האויב. מורה לבחור עמדות אשר בשטח שנקבע להגנה. מתקן את השגיאות. דורש שהמתאמים ידעו בעצמם היכן לתפוס עמדות. מורה לתפוס עמדות חדשות במקרה ואלו שנתפסו אינן מתאימות.	החיילים תופסים עמדות הגנה, בעלי שדה־ראיה ויריה טובים.
2. בנית והסאת שוחות.	50 דקות	מורה לנקות את השטח שלפני השוחה, קובע את זמן החפירה, מפנה תשומת לב להחזקת האת, למצב הרגלים, הראש והגוף. מוצא אישיות שוחה שתהיה טובה. לוקח את כל הכיתה 50 מ' קדימה ודן על השגיאות בהסאה.	החיילים חופרים את השוחות, תוך נכונות קרבית מתמדת לפי הוראות המפקד.
3. אומדת מרחקים מנקודות מוצא	10 דקות	מורה, "לנהל" תצפית ואש בגבולות: מימין — אבן, בית בעל גג אפור; שמאל — תל, שיח בודד כאן נוסף — חורבה. נקודות מוצא: מס' 1 הפינה השמאלית של הבוסתן הקטן, מס' 2 עץ בודד. מס' 3 טחנה. מוצא שהחיילים זוכרים את הנתונים. מורה לאמוד את המרחקים ולרשםם. הזמן: 3 דקות.	החיילים זוכרים את הנתונים. אומדים את המרחקים מנקודות המוצא. מחזירים את הרשימות.
4. אומדת מרחקים ממטרות היות	10 דקות	קורא לאש האויב ע"י דגל אדום. מורה למצוא את האויב, לאמוד את המרחק ולהודיע. מוצא את התענינות החיילים בנעשה מאחורי קו התצפית הקבוע. ע"י הרמת הדגל למעלה, הוא מורה לאויב לקום (מלבד מס' 7 ו־8 ע"י הושטת הדגל הצידה, הוא מורה לאויב לכרוע ברך. תוך כדי כך הוא מורה לחיילים לאמוד את המרחקים. הוא נותן את המרחק הנכון.	החיילים צופים על השטח מימין לשמאל, פסי־פסים בהתחילים מהקרוב לאמצעי ולרחוק. אומדים את המרחקים ומוסרים את הפתקאות. בקיצור ובבחיירות מוסרים את הערותיהם.
5. נתינת דוגמת דו"ח	5 דקות	קורא למטרה מס' 5 ונותן דוגמת דו"ח, נקודת מוצא מס' 3, ימינה 2 אצבעות — רץ". מורה למספר חיילים לחזור.	החיילים זוכרים את דוגמת הדו"ח.
6. מסירת דו"ח	10 דקות	קורא בתור למטרות, ומוצא שהמתאמים מדווחים נכון, מורה לחיילים לפנות אחורה ובזמן זה משנה את עמדות האויב (שיח אחד מסולק, ע"י האבן נקבעים מטרה וצופה). נותן שהות של 3 דקות להבחין בשינויים. קורא למטרות מס' 7 ו־8, אשר יורים כלפי המתאמים נים מהאגפים (מדגיש שיש צורך להשגיח לאגפים).	החיילים צופים את התנועות ומדווחים.
7. בחירת מטרה, אומדת מרחק, התקנת הכונת ובחירת נקודת מיכון.	10 דקות	(א) קורא ע"י 2 דגלים אדומים למטרות מס' 1 ו־6. שואל, איזו מטרה חשובה יותר, מהו המרחק וכיצד להתקין את הכונת. (ב) קורא ע"י 2 דגלים מצולבים את המטרות מס' 2, 4, 5, כמובנים אש מקלע בעזרת רעשן וחוזר על השאלה כמו בסעיף א'.	החיילים אומדים את המרחק, בוחרים את המטרה החשובה ביותר, מתקינים את הכונות.
8. דיון		דן על השגיאות ומבהיר את הספקות, כתרגיל משפר הוא דן על העקרונות של היריה לתוך מטרות נעות. מדגיש את הצדדים הטובים והרעים של התרגיל.	

מעריך שיעור הנהוג בצבא האמריקאי

מעריך שיעור

הערות:
רישום השיעור ושלבי ההדרכה

1. מבוא, שאלות על השיעור הקודם (4 דקות)
2. שיטות אומדנת טוחים לרובאי (12 דקות)
- א) השימוש בכדורים נותבים: ירה וקרא את הטוה על הכונת בפגוע כדור במטרה;
- ב) תצפית האש: כנ"ל, ראה את האבק המיתמר מאחורי המטרה וכו';
- ג) אמוד בעזרת העין (כולל יחס העצמים):
1. יחידת המידה 100 ירד עד 500. מעל 500—קח $\frac{1}{2}$;
3. שיטות הנהוגות בצות של מקלע כבד (12 דקות)
- א) אומדנה בעזרת העין
- ב) ע"י ירית כלי הנשק.
- ג) מדידה ממפה או מתצלום אויר
- ד) קבלת פרטים מיחידות אחרות.

שיעור מס' 4

הנושא: אומדנת הטוחים וכרטיס טוחים.
זגמת השיעור: שיטות אומדנת טוחים ושינון.
שערי אימון: לוח וגיר

כרטיסי טוחים (ריקים)

3 תמונות, דיאגרמות, פנס קסם.

- מקורות: למדריך: 162—167 סעיף 23—55, 183 סעיף 124—120 וסעיף 5—23;
- לתלמיד: 162—167 סעיף 23—55, 183 סעיף 124—120 וסעיף 5—23.

דברי הסבר למעריך השיעור האמריקאי

3. האם העובדות הנלמדות מתאימות לתלמידים בשלב זה של האימון?
4. האם בנוי השיעור על נסיונותיהם הקודמים של התלמידים והכשרתם?
5. האם הובהרה לחלוטין תכלית השיעור והוסבר בר יחסה למגמת הקורס?
6. האם השיעור מגיש רעיונות חדשים?
7. האם הוכנה תכנית כלשהי, כדי להשיג את ההתענינות והתחלתית של התלמיד?
8. האם הובלטו חשיבות השיעור וסיבות נתינתו בדוגמאות מן הפעילות הצבאית בשדה?
9. האם נשקלו כראוי הנקודות הקשות יחסית בדרך ההדרכה הנדונה?
10. האם נערכו שלבי השיעור מן הידוע אל הבלתי ידוע — מן הקל אל הכבד?
11. האם שיטת המסירה היא המתאימה ביותר?
12. האם הודגשו הנקודות החשובות?
13. האם נעשו כל התכניות לשימוש הנכון בעזרי האימון?
14. האם הוכן השטח או הדר הלימודים כראוי?
15. האם הוכנו תכניות לשיתופם של התלמידים בשיעור?
16. האם הוכנו ראשי הפרקים לדיון ולבקורת?

ג. השימוש במעריך השיעור.

1. מעריך השיעור הוא מורה-דרך — ראשי פרקים שקובע לעצמו המדריך לניהול יחידתו. המעריך מציג בפניו את החומר הנדרש ומבטיח סדר ואחידות במסירה.
2. המעריך איננו תחליף למחשבה. הוא יהא רק

כאן ניתן הסבר לנהוג הכנתו של המעריך האמריקאי והשימוש בו, דברים אלו אינם נוגעים למערכים הצרפתי והרוסי.

א. הכנת מעריך השיעור: כדי להכין מעריך שיעור, על המדריך לדעת את הדברים הבאים:

1. הנושא ומסגרת ההדרכה כולה. המגמה שיש להשיגה.
2. מידת הידיעה של התלמידים.
3. המקום, גודל היחידה, זמן השיעור, משך השיעורים.
4. התכנית או תכנית האימונים, אשר השעור מהווה חלק ממנה.
5. מקורות, חוברות ועזרי אימון שיש להכיןם מראש. אין דרך טובה יותר להצלחה משיעור שהוכן כראוי. על המדריך להכיר את תלמידי דיו, לדעת אימונם הקודם. הוא צריך לדעת כיצד לעורר ולקיים את התענינותם, כיצד לעורר בהם את המחשבה ואת המעש. הוא חייב לדאוג לסיכומים בהירים תוך כדי מתן השיעור, ולעורר שאלות לענין.

ב. בקורת מעריך השיעור: הכרחית בקורת נבונה וקפדנית של המעריך קודם שינתן השיעור לחניכים. מכאן שמעריך שיעור הטוב לקבוצה אחת של אנשים יכול שלא להתאים לקבוצה אחרת. והרי נקודות בקורת מצוינות למעריך השיעור.

1. האם השיעור דן בענין ראשי אחד בלבד?
2. האם מספר הרעיונות והנהלים ששיעור זה מחדשם הוא קטן כדי להקלט על ידי התלמידים בזמן הקצוב?

5. נוחיות פיזית היא עזר גדול להדרכה. יש להמנע מתנאים הפוגעים בהתענינות כמו חום רב מדי, קור, אויר חפשי במדה מועטה, אורות חזקים מדי או חלשים מדי, כסאות בלתי נוחים וכו'. הפסקות קלות הן הכרחיות כדי שהאנשים יינפשו. מחובתו של המדריך לדאוג לכך, שישתמשו בכל אמצעי שהוא, כדי לודא שהתלמידים יש להם תנאים הדרר שים ללמידה מהירה.

חזרות-שינון.

1. החזרה על כל שיעור, לפני העברתו, או על שיעור שנתן מכבר, תשמש כבדיקה סופית של תכנית המדריך למסירת השיעור. לחזרות נודעת חשיבות גדולה.
2. החזרה צריכה להיות מושלמת מכל הבחינות.
3. החזרה נותנת בקורת לשמה על תועלת העזרים ועל סידורם, ותמיד תאפשר שיפור בסדר ההצגה.
4. הכרחי הוא שכל חזרה להצגה תשונן כראוי, עד שכל שלב בה יבוצע נכון והזמן יתואם במדויק.

ראינו במה עדיפה שיטת הנושא על-פני „שיטת ההיקש“. נוכחנו שיש להעמיד את מקצועות הלימוד רק על ההכרחי לפעולה מעשית בשעת הקרב. מאידך גיסא, אותו נושא אשר מלמדים יש לבססו ולתתו בשלמות וביסודיות.

הכנה יסודית של השיעור ע"י המדריך, לפני נתינתו לחניכיו — עקרון מהראשונים במעלה בהדרכה. השיעור שהוכן היטב — יקלט היטב.

לשלב האימון הראשון, לפחות עד אימון הכיתה ועד בכלל, יתאימו מערכי-השיעור כפי שהם נהוגים בצבאות הצרפתי והרוסי. לשלבי האימון המתקדם יותר יתאימו מערכי השיעור כפי שהם נהוגים בצבא האמריקאי.

עיקרים אלו יש בהם להשביח את האימון, להעמידו על דרישות שדה-הקרב וליצור את האחידות, שהיא הכרח ואמת-מידה להתקדמות ושיפור.

לעתים גלוי בפני התלמידים. אין זה דבר שיש לקראו לפניהם. ברם, הוא צריך להיות תמיד לנגד עיני המפקד לצורך עיון מהיר, כדי שיוודא לעצמו שהוא מתקדם צעד בצעד כפי שתוכנן.

3. כל מדריך יכין את מערך השיעור שלו. מערך של מדריך אחד, אפשר שלא יתאים למדריך אחר.
4. מערך השיעור והחומרים יבוקרו על ידי המדריך לפני שהוא בא ליחידתו.
5. המערך צריך להיות גמיש — מוכן בצורה כזו שיתאים בכל עת לצרכי הכיתה. כשהמערך נעשה יש להביא בחשבון גם אפשרות של שינויים.
6. כל מערך צריך שיהא נתון לבקורת מתמדת. אין שתי כיתות-לימוד או שני מצבי-הוראה שהם שוים.
7. יש לשמור את מערכי השיעור לשימוש בעתיד לשם ביקורת ושיפור ההדרכה.

קשב ונוחיות

1. החניכים לא יקשיבו פרק זמן ממושך אם המדריך לא דאג להבטיח נוחיות פיזית. עזרים פיזיים להגברת ההתענינות הם הכרחיים, כיון שהם גורמים תמידיים, הקיימים כל שעות ההדרכה.
2. המדריך צריך להמצא במצב שיוכל לראות כל אדם בקבוצתו. כל חניך צריך לראות את המדריך ולשמוע אותו. זה יוצר את המגע הישיר ההכרחי בין המדריך לבין החניך. המדריך יכול להשגיח על החניכים; והם, מצדם, יכולים לחזות בהבעת פניו ובתנור עותיו — דבר המסיע לשמירה על ההתענינות במידה שלא תושג בכל דרך אחרת.
3. יש להשתמש לעתים קרובות ביותר בתמונות ובדיאגרמות המושכות את העין.
4. יש לסלק גורמים ההורסים את ההתענינות. המדריך ידאג לכך שלא תהינה הפרעות מן החוץ וירחיק את קבוצתו משאון. דיאגרמות וכיוצא בזה יוצגו רק לעת השימוש בהם.

מחשבות על איזון

שבנמצא משפיעים על ביצוע מאמצי-המשנה, אלא גם אורח הפעלתם ישפיע על מידת האיזון; למשל, מציאת האיזון בין היסודות (האלמנטים) המופעלים מידית, ואלה המופעלים באיחור — כל אחד בהתאם לתכונותיו, יתרונותיו ומגבלותיו — באופן שהסה"כ המאמץ המאוזן יהיה מוכן לפעולה שלימה, מוקדם — מוקדם, ומאוחר — מאוחר.

פעולה המוליכה לקראת מאמץ-מאוזן נעשית, איפוא, כשהיסוד הראשון — מופעל ראשון, והיסוד המאוחר — מופעל מאוחר, אם כי אפשר והוא הוא עלול להיות החשוב ביותר, כי אין לערוב, בשעת קביעת אורח האיזון בין דבר אשר יש לעשותו ראשונה, ובין דבר שהוא החשוב ביותר, במידה שהאמצעים מוגבלים, קיימת גם שאלת כדאיותו של מאמץ-משנה זה או אחר; "כדאי", כאן — פירושו כדאי לעומת מאמץ-משנה אחר, רצוי גם הוא. שאלה זו נשאלת גם כאשר אין מאמץ אחד מבטל את השני, כי בסופר-שלידבר חייב איזון מאמצי-המשנה להביא למאמץ אחד, אשר מגבילותיו צומצמו במידה כזאת שיהיו בו יתרונות מכסימליים על פני האויב, אף אורח הפעולה נכנס לכאן, כי הוא שצריך לאפשר ניצול מגבלות האויב, והזירה — והיתרונות הנוחים בשבילנו. נמצא, שאורח הפעולה, המשפיע כאמור על האיזון, צריך להביא בחשבון גם את האויב והזירה. להשתמש במונח "איזון" במקום "צמצום" — אין זה מעשה נכון; ובדיוק כמו שגישת "חלק כחלק" אינה נכונה: — בהיות ובשני המקרים נוקטים בגישות כאלו מן ההכרח שהאיזון יהלום את דרישות הכדאיות, והאפשרות מבחינת אמצעים, זמן, ושיטה. כשהשיטה היא תוצאה של הערכה מעמיקה ומקפת של דרכי התמודדות אפשריים, כדי להשיג את המטרה ע"י חשיפת היתרונות שבמאמץ המאוזן, ותנאי הזירה, מול מגבלות האויב — כי אז ניתן להביא להשגת המטרה על אף ההפרעות הירדעות-מראש והבלתי-ידועות. כל גישה אחרת לענין האיזון דומה לחיוב הגיון האויב ואולי דומה אותו חיוב יותר לנסיין לבנות את תוכניתנו על ההנחה שהנה כפינו על האויב מפלה בהסכמתו, כביכול — היות ונוח בצורה זאת להתעלם ממציאות ההולכת ומשתנה במהירות.

אלף

המונח "איזון" — נפוץ בתוך חוגים צבאיים ימים; ואילו היה מביא בעקבותיו גם מחשבה חדשה, היה זה מן הנכון לברך עליו. אולם באה המציאות הופכת את המונח ל"מלה"; והמלה — למין "בסיס מוצק", אשר אליו נמלט כל הירא ורך-הלבב. חשוב על כן לעשות נסיון ולגדיר את המונח, כדי למנוע הסתברות מאחריו של תופעות מסוג "אין נוח ללדת", או סתם אי-בהירות המחשבה.

איזון, כשלעצמו, הריהו חסר כל משמעות; כי מושג זה צריך שיהא קשור למטרה מסוימת, שהרי בהעדר מטרה, או כאשר אין זו מטרה אחת, או כאשר אינה ברורה — עשוי ה"איזון" ליהפך לחוסר איזון, תוך נקיטת אותו מאמץ — ותוך אותה מידת הגיון. נמצאנו, איפוא, למדים שעל מושג האיזון להיות קשור למטרה; והיא היא נקודת-המוצא להגדרת תוכנו של המונח. ונוכל לגשת אל הגדרת המונח בצורה ברורה יותר באם נשאל עצמנו את השאלה: — כיצד להשיג את המטרה? וה"כיצד" הזה כולל בתוכו את ה"מתי", "מי", "איך", "מה" ו"מדוע"; כל אלה ניתנים לתרגום למעשה, לצורך מאמץ. כי דרוש בכל מקרה מאמץ מרוכז וחסכוני, שיהא מספיק כדי לודא את השגת המטרה למרות התנגדות אויב. כל מאמץ מורכב, כמובן, מאמצעי-משנה, השונים בטיבם, אופיים, טבעם, גודלם, איכותם, זמן-הפעלתם, משך-הכנתם והסיוע המנהלתי, הטכני, המבצעי והדרכתי הנדרש בשבילם כדי שיהיו כשירי-פעולה, בצורה הרמונית ומעולה להשגת המטרה. תהליך הכנת מאמץ המשתנה מבחינת הזמן והסיוע הנחוץ צים בשבילו — אף הוא שונה לגבי כל אחד מאלה; ויש לבצעו כך, שכל מאמצי-המשנה ישלימו זה את זה תוך התאמה, ויהיו מאמץ אחד-ואחד, בידוק כמעשה תזמורת מוצלחת. בדרך כלל נמצא, שאין האמצעים מספיקים כדי לפתח כל מאמץ-משנה רצוי; ואז יש לקבוע עדיפויות מתוכננות, באופן שהמאמץ "התוצאתי" יביא בכל זאת, להשגת המטרה; ובדרך כלל נעשה דבר זה ע"י בחירת אורח הפעלתו של המאמץ.

איזון, על כן משמעותו: — הניצול היעיל ביותר של אמצעים קיימים באורח המתאים ביותר להשגת המטרה. מכאן, שכל גישה אל הוראת מש"מעות האיזון לפי הנוסחה של "חלק כחלק" — מחטיאה את המטרה כי הרי לא רק האמצעים —

השליטה במרחב

מטרה כזו (והכשלוֹן אף נגרם בהרבה ע"י ריכוז בלתי מספיק נגדה); ואילו הפעולה „בכיוון ההפוך” מאמץ הבריטים, ואח"כ — גם האמריקאים, לערער כוחו של חיל-האוויר הגרמני — הצליחה. לעומת זאת במערכת התנופה הגרמנית נגד רוי סיה (***) — ובהתקפת-הנגד של רוסיה נגד גרמניה — היה עיקר תפקידם של חילות-האוויר קרב אווירי יבשה.

ניתן, אפוא, לדעת להפיק מן הלקח את המסקנה שתעודתו של ח.א. כוללת בתוכה את שני התפקידים: — השמדת האוויריה העוינת, ושיתוף-פעולה עם כוחות-הקרב היבשתיים והימיים. איזה תפקיד יבוצע לראשונה — תלוי במידת הסכנה הצפויה מחיל-האוויר האויב, ובכך האם השפעתו נראית כעלולה להיות מכרעת. באם חיל-האוויר אויב מהוה איום אקטיבי מכריע במלחמה — יש לכוון את המאמץ בראש-וראשונה נגדו; ורק ככל שאינו מהוה איום כזה למהלך המלחמה בכללו — רק אז יהיה זה נכון לכוון את המאמץ האווירי העיקרי לקרב אווירי-יבשה; ודוגמה טובה לכלל זה משמשת קוריאה והודו-סין. חבל, שלא העמיק „משלט” בנייתו — כי הרי מדבריו אפשר לראות, שבעצם לקח זה הוא אשר משמש הבסיס למכתביו.

לוחם

בהתענינות רבה עקבתי אחרי חילופי הדעות שבין „משלט” ורועג בחוברות האחרונות של „מער-כות” (*). שמחתי, שנושא כה חשוב זכה לתשומת-לב, ברצוני להוסיף על אותו בירור עוד דעה אחת אשר אולי תסייע להבהיר את הענין לכותבים — ואף לאלה המהססים להביע דעה, והמתפלפלים בחדרי חדרים והמנסחים ניסוחים פרדוקסליים.

למעשה, הויכוח אינו על כך האם הקרב האווירי רייהיב שתי הוא חשוב יותר, או פחות, מהקרב אוויר-אוויר ולפי זה מה הנה תעודתו של חיל-האוויר; כי הרי שניהם מתפקידיו של חיל-האוויר. אכן, השאלה הנה מה קודם, מה ראשון — ומהו המאוחר.

מניתוח המערכה האווירית בין אנגליה וגרמניה ובנות-הברית נגד גרמניה ניתן ללמוד שהגרמנים, בשביל להצליח ולהתגבר על הצי הבריטי, ולעלות בחופי אנגליה — צריכים היו לתקוף תחילה את חיל-האוויר הבריטי; העובדה, שלא הצליחו בכך — אין בה כדי לפגוע בנכונותה של בחירת

(*) „מוטת כנפיו מלא רחב ארצך”. „מערכות” חוב' ע"ה עמ' 51. חיל האוויר — „שותף-שוח” או „מסייע”, „מערכות” חוב' ע"ה עמ' 83.

(**) אכן, לאחר השלב הקצר הראשון: קיעקוע כוחו של חיל-האוויר הסוביטי ע"י התנפלות-פתע — הגם שדבר זה בוצע אף הוא, בחלקו המכריע, בעיד המטוסים הסוביטיים חוגים על הקרקע. — המער.

על המרחב (בעקבות מכתבים טקטיים — סוף מעמ' 59)

שעורים לא-נכונים נלמדים מנסיונם של אחרים. ותחת מחסה שקוף של מלים מושאלות — כמו „עצ-מאות”, „נשק מסייע”, „ניהול מלחמה” — מוסיפים להתעלם משינויים מכריעים אשר נראה כי יקרו ב-זירות-הקרב בעתיד.

משתתף חיל-האוויר בקרב-היבשה, אלא גם מתי-יכן — באשר למאמץ הבטחוני של מדינה קיים גבול פמותי — לאן לכונו, כדי שיהיה כדאי ביותר מבחינת השגת המטרה.

טכניקה של שיתוף-פעולה, כפיפת חלק מהמאמץ-האווירי לכוחות-היבשה, או בנין מטוס מיוחד-לכך מטיפוס מתאים — עדיין אינם התשובה. חבל, ש-

הַדָּגֵשׁ עַל הַיְסוּדוֹת!

מעולות, וכן גדודים, רגימנטים, דיביזיות. כי בכל התקפה — חוד המחץ אינו אלא יחידה זעירה. רצוני להדגיש כאן מחדש, ולהחדיר עמוק להכרתם את העקרונות הפשוטים העומדים מאחרי מושגינו בענין הארגון וההתקפה, ואת הקשר המהודק שבין השגות אלו לבין ניתוח-השטח. אני מקוה שאצליח כאן לקשור דברים אלה אהדדי, באמצעות חוט-מחבר, כדי לעשותם מובנים-בנקל יותר.

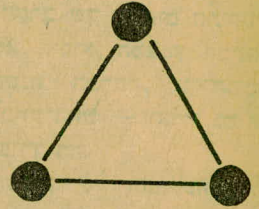
הסיבות והשיקולים עליהם מושתתת הלכת ההתקפה שלנו ידועים היטב לותיקי הנסיון שבחיל-הצבא. שמענום וחקרנום זה פעמים רבות. אולם, רצוני — בראש וראשונה לטובת הצעירים שבין אנשים אלה — לחזור ולהעלות עקרונות אלה.

בבואנו לנתח איזו התקפה שהיא, ניתקל בדברים מסויימים אשר בדרך כלל חייבים להיעשות — יהא גודלה של היחידה כאשר יהא.

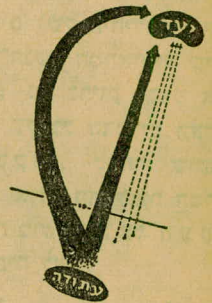
מעשים הכרחיים אלה מתחלקים מאליהם לארבעה שלבים, אשר לעתים קרובות מכנים אותם "ארבע ה"האים": "הקדם וגיליתם", "הצמידם", "הילחם בס", ו"הדברים". כי הדבר הראשון אשר עלינו לעשותו, אם אין לנו נתונים במגע ישיר עם האויב, הוא לגלותו ולהצמידו למקום באמצעות עצמת-האש שלנו — דהינו, מוטל עלינו "למצאם ולרתקם". בעצם, סבורני כי לאמיתו של דבר זוהי פעולה אחת, ולא דוקא שתיים. חייבים אנו לדעת מיהו יריבנו והיכן הוא באם רוצים אנו לרתקו במקום ולהחזיקו במצב "מועסק" — באופן שיהיה ביכולתנו להגשים את שארית תכנית ההתקפה שלנו. פעולות ה"חיפוש" וה"ריתוק" הללו מצריכות כרגיל גוף-משנה אחד, אחת משלושת יחידות-היסוד של הכוח-הלוחם שלרשות אותו מפקד. משאיתרנו את האויב והצמדנוהו אל המקום, יהא עלינו לתמרן נגד אגף זה או אחר שלו, או במקרה וכוחות האויב מפורזים למדי, אפשר ויהיה זה מעשה תכליתי יותר להלום בו במרכזו. אולם ברוב המקרים יהיה זה תמרון ללפיתת אגף זה או אחר; ועל כן דרוש לנו גוף-משנה שני בתוך הגוף-הלוחם שלנו — גוף-משנה מתמרן — לצורך שלב זה שלב של "הילחם בהם".

ואילו בשלב המסיים מוטל עלינו להתקדם ולתקוף את האויב ישירות, — תוך ניצול הלפיתה שבוצעה, או הרחבתה — כדי "להדבירם". שלב אחרון זה

את תורת ההתקפה הכללית הזאת גיבשנו ב"תפיסה המשולשת" — גוף-לוחם הבנוי שלושה גופי-משנה, ש"הרכבם זהה".

"ההסתערות הסופית" — הריהי המאמץ המתואם וה"משולב של הכוח המרתק, הכוח המתמרן, הכוח לסיוע האש; ואם יידרש — ה"עתודה".

"ניתוח השטח" חשוב במיוחד כדי לקבוע היכן יעשה המאמץ העיקרי; ודעתי היא, כי צריך שיעשה תמיד ב"אמצעות תמרון".

השנה יפסיד הצבא האמריקאי בערך כמחצית אנשיו המאומנים. פירושו של דבר, שיתנספו לנו שלושת רבעי מיליון אנשים חדשים. רוצה אני להיות בטוח בכך, כי אנשים חדשים אלה, כבר מראשית צעדיהם, יסגלו לעצמם את עקרונות הלחימה והאר"גון שלנו, וביחוד בכל מה שנוגע ליחידות הקטנות. דברייסוד אלה — בהם המפתח להצלחה. עלינו לדעתם ידיעה שלמה ולהדגישם בכל עת; ולא רק לפני טירונינו אלא אף לפני הקצינים-הזוטרים והס"מלים שלנו. כי לא יוסיף להיות לנו צבא רב-מעש אלא במידה שנוסיף ליצר יחידות-זעירות מעולות. כיתות מעולות, משמעותן — מחלקות ופלוגות

„תפישת־היסוד שלנו בענין התקפה הינה פשוטה; אולם עלינו להוסיף ולהדגיש בכל אימונו את פשטותה ונכונותה“.

משהגיע כבר גוף־המשנה המתמרון שלו אל העמדה ממנה יערוך את הסתערותו, בא תור גילוייה וגי' לומה של מלוא עצמת־הקרב של הגופים התוקפים. ההסתערות הסופית היא, איפוא, המאמץ המתואם והמשולב של גוף־המשנה המרתק, גוף־המשנה המתמרון וגוף־המשנה לסיוע־האש — ואולי גם של העתודה, במקרה ויהיה צורך בה.

כזוהי תמצית משמעותה של ההתקפה שלנו בכללה, כשהיא מנוסחת בפשטות — ואלה הם העקרונות מהם משתלשלים אורחותיה ואמצעיה של התקפתנו. מה הם המבנים הנכונים (של היחידות) שיש להשתמש בהם; מה הם כלי־הנשק המתאימים שיש להשתמש בהם לסיוע האש; מי בדיוק יבצע את ההסתערות הסופית ומתי — על כל הדברים האלה מוכרחים להחליט ב־ב־מקום, לאחר שיקול הגורמים שיש להתחשב בהם. אולם ההחלטות המתקבלות או חייבות תמיד להיות מושתתות על העקרונות — אלה, אשר ציינתים לעיל.

* *

את תורת־ההתקפה הכללית הזאת גילמנו בארגוןנו של צבאנו. אנו מכנים ארגון זה בשם „ארגון משרלש“ — בן שלושה גופי־משנה זהים. כל יחידת רגלים מכילה:

- כוח מוצא ומצמיד
- כוח מתמרון
- כוח עתודה

וכל אחד מאלה — בן־חליפין הוא לאחרים. שלוש כיתות רובאיות מצויות במחלקה; שלוש מחלקות רובאיות — בפלוגה; שלוש פלוגות רובאיות מצויות בגדוד; וכן שלושה גדודים — ברגימנט; ושלושה רגימנטים — בדיביזיה. ונוסף על שלושה גופי־משנה אלה, הוזהים זהות גומלין, מצוי גוף־המשנה האחר, השונה מהם — גוף־המשנה לסיוע האש — שהוא האמצעי שבידי המפקד להעתקת עצמת־אש, בלא להעתיק ממקום למקום אנשים רבים. במחלקה — הרי זוהי „כיתת הנשק“. בפלוגה — זוהי „מחלקת הנשק“; ובגדוד — פלוגת־הנשק־הכבד. וכך — הלוח ועלה, הלוח וחזור — עד לאר־טילריה־הדיביזיונית שבדיביזיה. וכמעט כל רמה בגודל־יחידה — ובדאי, החל מן הגדוד ומעלה — אפשרי, כי על אותו גוף־משנה מיוחד יתוספו גם

אפשר ויצריך את השימוש בגוף־המשנה השלישי שלנו — העתודה, אף כי לעתים יש ביכולתנו לחסל את האויב בלי שנטיל את העתודה לקרב. (ואם ישאל השואל: היכן הוא גוף־המשנה הרביעי, זה השונה בהרכבו מן השאר והמגלם את סיוע־האש? — הרי מופעל הלו, לרוב, עוד בשלב „ההצמדה“, כפי שצוין לעיל. — המ ע ר.)

* *

שלושת גופי־משנה אלה שבגוף־לוחם חייבים להיות דומים זה לזה בארגונם ובמבנם. כי פעם אחת נשתמש באחד מהם בשביל למצוא את האויב ולהצימדו למקום, ואילו בפעם השניה אפשר ונשתמש באותו גוף־משנה עצמו כביסוד המתמרון — ובפעם השלישית אפשר ויהיה את העתודה. שלושת גופי־המשנה — צריך שיהיה ניתן להחליפם־אחד־ב־אחד, ובדרך הטבע צריך שארגונם יהיה זהה.

ונוסף על שלושת גופי־משנה אלה שבכל גוף־תוקף, כגדול כקטן, כפי שכבר ציינתי אותם, הרינו זקוקים לגוף־משנה משלים אחד — וזוהי עצמת־האש: עצמת־אש כבדה, אשר ניתן לנו להעתיקה ממקום למקום בלא שנעתיק מספרים גדולים של אנשים וכלי־נשק. זקוקים אנו לגוף־משנה של סיוע־אש, כפי שמחשב הנני לכנותו, כדי שיתן לנו אותה ועדיפות־האש אשר תאפשר לנו להגיע לידי קרב־במהודק עם האויב, ולהביסו.

אין גודלה של היחידה משנה את התפישת הכללית. אותם העקרונות יפים לגבי מחלקה, פלוגה, גדוד, רגימנט או דיביזיה. כמעט בכל התקפה מבצע מפקד גייסות, בדרך כלל, אותם הדברים שתיארתם:

- עליו למצוא את האויב ולהצמידו, באמצעות גוף־משנה הנע ראשונה להתקפה.
- עליו לתמרון נגדו.
- עליו להחזיר עד לאויב גופו את ההתקפה הישירה; אפשר — על ידי שימוש בעתודתו.
- עליו לשמור על עצמו במשך כל הזמן הזה ע"י אבטחה אגפית ועורפית מתאימה.

„עדיפות־אש נרכשת ע"י שימוש מושכל באותו גוף־משנה שנועד לאש־הסיוע, וכן במקורות־הסיוע המצויים והמתאימים האחרים — של התותחנות, של השריון, האויריה — תוך שילוב באשם של גופי־המשנה המצמידים או המתמרנים. ודאי, הארטילריה שלנו, או סיוע־האויר, או אפילו שניהם ביחד, אין ביכולתם לבצע את המלאכה כשהם לעצמם. אולם דבר זה — כוחו יפה אף לגבי רובאינו“.

אל להם לעולם, לקצינו הבכירים של
חיל-הצבא המפקדים על גופי גייסות גדולים
יותר, להעלים עינם מעיקרי-היסוד של טק-
טיקת היחידות הקטנות.

השריון, גם יחידות ארטילריה נוספות, וגם סיוע-
אוויר טקטי.

זהו ארגון-היסוד של חיל-הרגלים — ארגון, אשר
טופח בשביל שימלא את צרכיה של הלכתי-ההתקפה
שלנו.

יתרון כביר גלום בארגון זה. לא רק משום שעק-
רון-הקרב שבו נכון, אלא גם משום שכל מפקד-לוחם,
חדש וצעיר, יכול להבינו בנקל.

משהבין קצין חדש, או סמל, כיצד בדיוק עליו
לנהוג מחלקה בקרב — ממילא הבין את עקרונות-
הפיקוד על פלוגה, על גדוד, על רגימנט, על דיביזיה;
באשר לגבי הלכתי-היסוד אין כל שינוי, בין שאתה
עולה במדרגות המבנה ובין שאתה יורד בהם. ההבדל
האחד הוא פשוט זה, שהמרחקים גדולים יותר; ודבר
זה משנה את טיב הבעיה הלוגיסטית. אולם הבעיה
הטקטית נשארת אותה-עצמה וזהה, היא גודלה של
היחידה כאשר היא.

* *

תיארתי את תפישת-היסוד של התקפה: כיצד
גוף-משנה אחד נע ראשונה להתקפה ומרתק; כיצד
גוף-משנה אחר מתמרן ומגיע לידי קרב-במהודק;
וכיצד באה מהלומת משנה באמצעות העתודה. כל
זה הנו פשוט למדי. עלינו להתמיד ולהדגיש, בכל
חלק ושלב של אימונו, את פשטותם ונכונותם של
דברים אלה.

עלינו להציג דברים אלה באופן כזה שלא תהיה
כלל אפשרות שלא יבינם איזה חייל שהוא, כקצין,
כסמל וכטוראי.

* *

ועתה הייתי רוצה לומר-דברי, לרגע קט, ישירות
אל כל מפקד ומפקד:

תפישת-היסוד שלנו בסוגיית התקפה פותחת בפני
כל אחד מכם את ההזדמנות הגדולה להיות גמיש:
בתכנונכם, בשימושכם במבני-גייסות, במתן הפקודות
שלכם.

לעולם אל תכבלו עצמכם אל נקיטה דרך-קבע
במבנים שגרתיים.

תחת זה החזיקו עצמכם במצב של נכונות לקראת
כל דבר: נכונים לתפוש את האויב באמצעות אפתעה
ע"י תמרון; נכונים להפגין מעשה-התקפה מדומה
ומתעה; נכונים לפגוש מבקע אויב ולסכלו; נכונים

להלום מהלומה-מוחצת ברגע-הכושר. אל תקשור
את רוב כוחותיך מוקדם מדי, סגל עצמך למצב המת-
פתח לנגד עיניך.
וזאת תעשה:

ע"י שתפעל פעולת-בוחן נגד האויב, בזהירות,
בגוף-משנה אחד בלבד, ע"י שתמנע מהתקפות
חזיתיות יקרות-המחיר — ע"י שתשתדל להיבנות
מאפתעת-מכסימום, באמצעות תמרון — ע"י שתחזיק
את עתודתך, כשהיא נהנית מאבטחה וממחפה עד
בא רגע הכושר, הרחק מהתגלות בלתי-הכרחית
לאש האויב.

על ידי שתנהג לפי סדר מעשים זה — יכול
הנך להמנע מלהעמיד את אנשיך בפני סכנת אבידות
ללא צורך.

קיצורו של דבר, רוצה אני מכל מפקד, בכל דרגה
שהיא כי ימנע מכל נוסח התקפה שהפך-שגרה. רב
רצוני לראותכם נוהגים לפי כלל החסכון-בכוח בכל
שעה שהדבר אפשרי — בשלבי המוצא של התקפת-
כס, ובאורח בו תפתחו את התמרון. רוצה אני מכם
כי בהתקפותיכם תצמצמו ותקטינו את האחוז-הצפוי
של חישוף אנשיכם לסיכויי פגיעה.

רוצה אני מכם כי אכן תשתמשו בארגונו
הגמיש, להפקת כל יתרון אפשרי ממנו, בכל התקפה
שתערכו.

וכן רוצה אני כי יובטח הדבר שכל איש ואיש,
מבין 750.000 של פנים-החדשות הבאות אל צבאנו
השנה, הבן יבין עקרונות אלה. הורו אותם, בשלמות
ובבהירות, לכל כיתה וחוליה. חשוב וחיוני הוא לכל
איש-לוחם בארגונו הטקטי בכללותו, לכל חייל וקצין
כאחד, כי ילמדו ויבינו מראשית צעדיהם מה הם
עקרונות ההתקפה שלנו וכיצד קשורים ומשולבים
הם בארגונו הקיים של הצבא. כל אחד מהם זקוק
לכך כי ידע מהי הפעלתם התקינה של גופי-המשנה;
שבארגון זה; ואילו המפקדים המנוסים-ביותר שלנו,
אלה שביחידות הגדולות ואלה שבקטנות, צריך שיר-
סיפו לעמוך על חשיבותם הרבה של עקרונות טקטיים
אלה, אשר תיארתי כאן, על חיוניותם הרבה להצל-
חה בקרב. עליהם לנהוג לפי הללו בכל האימון המנו-
הל על ידם — כבכל שעה של קרב.

לא יוסיף להיות לנו צבא רב-מעש אלא
במידה שנוסיף ליצר יחידות זעירות מעולות.
כיתות מעולות, משמעותן — מחלקות
ופלוגות מעולות וכן גדודים, רגימנטים, די-
ביזיות. כי בכל התקפה — חוד המחץ אינו
אלא יחידה זעירה.

זה יש בדרך כלל לערוך לארכם של קווי הרכס, המשתרעים עד אל קרקע-חולשת זו — ולא במעלה הואדיות והערוצים המוליכים לעבר אר תה עמדה. בהתקיפו לאורך קו-הרכס, זוכה התוקף בזה-אחר-זה בחלקות-שטח נישאות יותר ויותר — דהיינו במקומות בעלי תצפית טובה יותר וכן טובים יותר ויותר להצבת גוף-המשנה שלו שנועד לסיוע האש.

אשר לאזורי-הפעולה שבביל יחידות קטנות יותר, או גורות, המסומנים ע"י תחומים שבין יחידות ועוצבות העומדות זר-בצד-זו בחזית — את אלה יש לקבוע באופן כזה אשר יהיה נוח להתפתחותו של תמרון שתוכל לבצע כל אחת מהן, ובאופן שיבטיח כי כל גוף של שטח-חולש, וכל תואי-מפתח, כגון כפר, יימצאו באופן ברור בתוך תחומי אזוריה של יחידה אחת.

אם ישמש, למשל, כקו-התחום שבין שני גדודים, קו-רכס — שהוא עצמו הגו שטח-חולש — כי אז ברור הדבר כי האחריות להנהלת הפעולה באותו רכס כולו תהיה נתונה בספק.

העובדה, שלא תמיד תופשים את משמעות עיקר רי-היסוד אשר ציינתי כאן — היא המקור, לדעתי אני, לשורת שגיאות נפוצות בהן נתקלתי. ראשית כל, הרי מושג מוטעה הוא שעדיפות-האש נרכשת ע"י הרובאים בלבד. מושג זה צומח מתוך הבנה בלתי מספקת של יסודות ארגוננו. אכן, אש רובים סייע מסייעת להשגת עדיפות-האש, וביחוד בטנחים של מעבר לקרב-במהודק, אולם בדרך כלל נרכשת עדיפות-האש ע"י שימוש מושכל באותו גוף-המשנה, שגור עד לאש-הסיוע, וכמקורות הסיוע המצויים והי מתאימים האחרים — של התותחנים, של השריון והאוויריה — תוך שילוב באש של גופי-המשנה המצויים מידים או המתמרנים. דאי, הארטילריה שלנו, או סיוע-האוויר, או אפילו שניהם ביחד, אין בכונתם לבצע את המלאכה כשהם לעצמם. אולם דבר זה — כוחו יפה אף לגבי רובאינו.

כמלכודת גוספת — הנובעת מן העובדה שאחדים מהמפקדים-הזוטרים אינם מבינים בשלמות את עקר רונות ההתקפה שלנו ואת חשיבותו החיונית של השטח — משמשת הנטייה לסמוך, פעם-לאחר-פעם, על ההתקפה החזיתית, תחת לתמרון מסביב לאגפיה של עמדה אויבת. לאמיתו של דבר, מהתקפות חזיתיות יש להימנע ככל שיהיה הדבר אפשרי. הן עולות ביקור, ואין הן משתמשות שימוש מלא באותם מכשירים העומדים לרשותו של מפקד.

ההערה-רבתי הבאה, לענין שרוצה אני להדגישו באזני כל אנשינו החדשים — ובמידה לא-פחותה, להדגישו מתדש באזניהם של הותיקים המנוסים — באה להזכיר עד כמה חשוב הוא לנתח ניתוח מדוקדק ביותר את מבנה השטח, ולהשתמש בו שימוש מדוקדק ביותר.

ברוב מצבי התקפה על המפקד לתפוש את השטח החולש, כדי שיוכל להטיל את רצונו על האויב. באמר די "שטח חולש" מתכוון אני לשטח נישא — ולא לשקעים; לקררכסים — ולא לערוצים; לשר-שראות הרים — ולא לאזורי-ביצה. כמובן, מצא תימצאנה גם מסיבות יוצאות מן הכלל בהן הגורם הלוגיסטי, או הצורך במרכזי תחבורה, או ההכרח במרחב לתמרון, גוברים על עקרון-מנחה כללי זה. אולם ברוב ההתקפות, האיש השם את ידו הראשון

הוא גמיש בתכנונו, בשימושך במבנה קרב ובמתן פקודותיך.

לעולם אל תכבול עצמך אל נקיטת דרך קבע במבנים שגרתיים.

הוא נכון לקראת כל דבר:

נכון לתפוש את האויב באמצעות אפתעה ע"י תמרון;

נכון להפגין מעשה-התקפה מדומה ומתעה; נכון לפגוש מבקע אויב ולסכלו;

נכון להלוט מהלומה מוחצת ברגע-הכושר.

אל תקשור את רוב כוחותיך מוקדם מדי. סגל עצמך למצב המתפתח לנגד עיניך.

ערוך פעולות-יבוח נגד האויב, בהירות, בגוף-משנה אחד בלבד.

הימנע מהתקפות חזיתיות העולות-ביוקר.

החזק עת עתודתך, כשהיא נהנית מאבט"ח ומנוחפה — עד לבוא רגע-הכושר.

על השטח הנישא — הוא האיש הזוכה בנצחון במחיר הזול ביותר של אנשים וציוד. מלאכת ניתוח-השטח היא החשובה במיוחד שעה שבאים לקבוע היכן יש לעשות את המאמץ-הראשי, וסבורני, כי מאמץ זה צריך שיעשה תמיד באמצעות תמרון.

משערך המפקד את ניתוח-השטח המדוקדק, עליו להשתמש בתכניתו הטקטית ובאפשרויותיו של שטח זה שבביל לקדם ולהעמיק את מבצעו. עלינו לתפוש שטח נישא וכל תנאי-קרקע אחרים, העשויים לשמש נקודת-מפתח, בטרם נוכל לקוות להצלחה.

את התקפותינו שנועדו ללכוד שטח-חולש מעיקר

בימים אלה, כשאני יוצא לשדה בשביל לבחון גייסות — רוצה אני במיוחד לראות מה עושים, בש"טח הטקטיקה, המחלקות, הפלוגות והגדודים. אם אין קצין יודע כיצד לפקד על גדוד — לעולם לא יוכל לפקד על רגימנט, על דיבזיה או על ארמיה.

אולם אם יש ביכולתו לפקד היטב על גדוד, הרי שיהיה מסוגל לפקד על כל גוף-צבאי. כי מבחינה מהותית נתונים לפיקודו של מפקד גדוד כל אותם היסודות הנתונים לפיקודו של מפקד-על-ארמיה. על כן, אם תכשירו מפקדי מחלקות טובים, ומפקדי פלוגות וגדודים טובים, אערוב לכם בכך,

כי תהיינה לנו גם דיבזיות טובות וחיל-צבא משובח. כן מצוי עוד צד נוסף למטבע זה. כשם שאנו מחד כים מן הלויטננטים שלנו שיהיו מוכנים לפקד על גדודים, ומן הקולונלים שלנו שיהיו נכונים לפקד על דיבזיות — כן חייבים אנו, קציניו הבכירים של חיל-הצבא, המפקדים על גופים גדולים יותר — שלא להעלים לעולם את עינינו מעיקרי-היסוד של טקטיקת היחידות הקטנות. או אז תרבה במאוד משמעות תן של נסיעות הפיקוח שלנו בשדה, מבחינת הגייסות — לגבי החיילים, לגבי חיל-הצבא, ולגבי בטחון המדינה.

האמנם פס „צבא-הרגלים" המודרני האחרון? (סוף מעמוד 62)

מהם רבים מאוד וכבדים ביותר. כידוע, לא הצליחה התקפה זו. יש לציין, כי לא היתה כאן עדיפות אויר ברורה אף לאחד מן הצדדים.

לאור דוגמאות אלה נצטרך לראות את השביצרים תמימים ביותר, אם נחשוב שבאמת האמינו, כי ב־500—600 טנקים בינוניים יהיו מוכשרים לנהל מלחמת תנופה של שריון מרוכז נגד מעצמה צבאית אדירה איזו. שהיא. ברור הוא, כי כלל לא התכוונו לכך, וכי אבדן היכולת לרכו את שריונם בגזרת המאמץ העיקרי, לא רק שאינו פגם בתכנונם, אלא אולי היפוכו; הוא עשוי להצילם משימוש בהזדמנות מצוינת, אשר תקנה להם נצחון גדול, שיהיה בהכרח זמני ומקומי לפי טיבו, אך יעלה להם ללא תמורה בכל נשקם הכבד (דוגמה לנצחונות פירווס כאלה במלחמת אומה קטנה בגדולה תשמש מלחמת רוסיה—פינלנד, בשנת 1939/40).

מאחר שהמלחמה הצפויה לצה"ל שונה תכלית שינוי מוז שלה מתכוננים השביצרים, אין למצוא אצלם בנקודה זו כל סמוכין לנחוצות אצלנו. בכל אופן — אל כלימה, עוד נותר לפחות צבא הדיש אחד, מחוץ לצה"ל, שהוא „צבא-רגלים" טהור, אף אם נשקו הנ"ס כולל את הסנק.

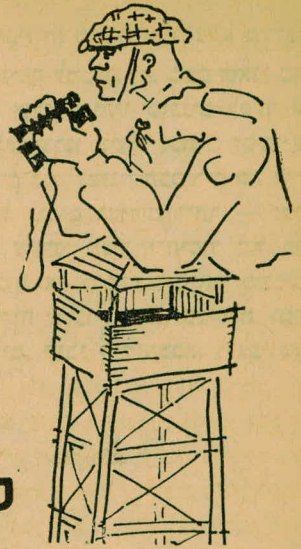
„תמוה"

ההתקפה היו לגרמנים המנצחים רק 125 טנקים הראויים לשימוש, מהם רק 50 גרמניים והיתר — איטלקיים. זאת למרות הישאר כל שדות הקרב בידיהם, ועל אף שירותי התיקון המצוינים שלהם.

דוגמה זו מובאת מזירה צדדית בהחלט במלחמה היא. ויש לזכור כי השביצרים מצפים לכך שיכוון נגדם המאמץ העיקרי (אמנם תוך כונה, שלא יימשך זמן רב) של מעצמה צבאית גדולה, אשר תהנה גם מעדיפות מוחלטת באויר, דוגמת ההתקפה הגרמנית על ארצות השפלה ב־1940, לערך. הבה נראה מהי „תצריכת השריון" של כל מתקיף-יריב שכזה:

ב־5 יולי 1943 ריכזו הגרמנים כוח שריון ניכר מאוד ופתחו, בסביבות קורסק, בהתקפה על פי כל כללי לחמת השריון ההדישה, שפותחה על ידיהם. פולר (עמ' 227) אינו מפרט את אבדות הגרמנים ורק מציין שהן היו כבדות במידה כזו, שהכריחתם לחדול מהתקפתם כעבור ימים מעטים, והחלישה את כוח השריון הגרמני עד כי לא התאושש עוד ממכה זו — וזאת על אף בסיס הייצור האדיר שלו! לפי מקורות רוסיים איבדו הגרמנים בשלושת הימים הראשונים של התקפה זו 40 אחוז מהשריון שהשתתף בה, ובשבוע הראשון שלה — בס"ה כ־1000 טנקים,

ממצפה מה'ד

(מגמות, הערות, שכלולים, תפקידים על הפרק)

בכדי שאימון גייסות למלחמה יהא תמיד מכוון לתכליתו, ומשיגה, יש לקיים שני תנאים:

לראות את התמורות ואפיקי ההתפתחות, באורחי המלחמה ובאמצעיה. להטות בהתמדה דרכים ודפוסים לאימון אשר יהלמו את ממשות הקרב ויעלו תשובות לתביעותיו.

קליעה: „תרניל מיון” או „ספורט”?

במטרתו בטוח של 400 מ' אלא בתנאי מטח טובים ביותר. אולם בתנאים של שירות פעיל (כגון: טוח שאינו מדוד, רוח, ראיות לקויה, מטרה נעה, העובדה שהקלעי עצמו משמש מטרה לאויב וההכרח לפתות באם מהירה) לא נגזים אם נאמר שבמרחק של 300 מ' הסיכוי לפגוע קטן מהסיכוי להחטיא. ואף על פי כן נחשבת רמה זו לגבוהה למדי במספר צבאות. ישנם גם צבאות בהם חייל המגיע למקבץ של 30 ס"מ ב-100 מ' יוצא ידי חובתו ונחשב קלעי לא רע. אם כי חייל כזה אין בטחון שיפגע במטרתו במרחק של 200 מ' בתנאי מטוח טובים; ואילו בתנאי שירות פעיל ספק אם יפגע אפילו בטנח של 50 מ'. מובן שרמה כזו אין לראות בה — אף תוך מאמץ של דמיון — את קיום הדרישה „כדור אחד, גופה אחת”.

כמה צבאות שבדקו את סיבותיה של הרמה הנ"ל מוכה בקליעה קבעו שהאשמה — בגישה לאימון בנושא זה; גישה שלפיה מעבירים את החיילים במטוחי מיון יבשים (אשר גם אותם מקיימים לעתים רחוקות מדי) ובחוסר הכנה ואימון מספיקים; לפיה חוזרים בכל פעם על אותם תרגילים; לפי הזמן המוקצב לאימון בקליעה משך שירותו של החייל לא מספיק כדי להפכו לקלעי, אף בינוני. המסקנה היא: אל הקליעה יש להתחסס כאל ספורט מעניין ולא כאל תפקיד מיגע. אילו, למשל, היה משחק הכדורגל מקבל אותו טיפול שמקבל מקצוע הקליעה — אף פעם לא היה עומד על רמתו הנוכחית בעולם. אולם, כיון שמשחק זה איננו תרגיל חובה בלבד, מנצלים חובבי הכדורגל — אזרחים וחיילים — כל רגע מזמנם החפשי כדי לשחק ולהתאמן; כי ההנאה

„היחס המספרי בינינו לבין אויבנו מסביב מחייב אותנו למאמץ מתמיד לשם השגת עליונות איכותית מכרעת שתסייע לנו לנצח על-אף עליונותם המספרית המחולטת של אויבנו”.

משפט זה הפך לשגרה ששוב אינה מביאה למעשים של ממש. משום כך מענינת ביותר העובדה שאותו משפט עצמו הוזה יסוד לויכוח בין קציני צבא גבוהים בצבא הבריטי שהדיו וחלק מהדעות שהובעו בו פורסמו בעתון צבאי אנגלי.

ברשימה זו בכוונתנו להציע מסקנות שיש להגיע אליהן לאור המשפט הנ"ל בענין אימון הקליעה ורמת הקליעה של חיילים (במדים ושלא במדים) במדינתנו.

באותו ויכוח שבין הקצינים הבריטיים (שהחזר לעיל) אמר לויט-קול' טריג'יר: „כדור אחד, גופה אחת”.

הקצין הנ"ל השתמש בסיסמה זו כדי לחזק את טענתו שרק בתנאים כאלה ניתן להתגבר על ההתקפות ההמוניות של הסינים בקוריאה.

שם — וכן אצלנו — תהיה כל הגנה מוצלחת נגד כוח אדם בלתי מוגבל תלויה בהשגת תוצאה מכסימלית מכל כדור תחמושת שיירה. אם נסכים להנחה זו ונקח בחשבון את הטוח האפקטיבי של הרובה, יתברר לנו שעוד נשאר נושאים לשיפור הקליעה למטרה בצבאנו.

נניח שרוחבו הממוצע של גבר מגיע ל-45 ס"מ בערך. מכאן, שקלעי המגיע באש אטית למקבץ של 10 ס"מ בטנח של 100 מ' — אין ודאות שיפגע

Royal United Service Institution Journal.
נובמבר 1951

העיקרית של החופש הוא השינוי מעבודת חובת. היחס לקליעה ברוב הצבאות ושיטות התרגול והאימון — על אף הכוונות הטובות שיש בהם, — אינם אלא מרחיקים מהמטרה.

האימון הראשוני ברובה צריך להיות יסודי. מטוח מיון ראשון — יש לקיים. אולם, אחר-ההם, יתכן וצריך לשנות את השיטה תכלית השינוי. ללכת בדרך המפורטת להלן: להעסיק את מחשבור-מיהם של החיילים על תחרויות: כל מטוח — תחרות קליעה. וזאת — בכל רמה: בין כיתות, מחלקות או בין הפלוגות. הכיתה הזוכה תצוין לשבח בפקודות יום ותשאר הכיתה הטובה ביותר בקליעה עד שאחרת תעבור אותה ברכזה יותר נקודות. החייל אשר השיג מכסיוס נקודות יזכה במספר ימי חופש נוספים (או כל פרס אחר אשר ימשוך לבם של החיילים). חטיבה אשר תתפרסם כחטיבת קלעים טובה, תעורר קנאה מקצועית בחטיבה השניה, אשר ברצותה להשיג את רמת הראשונה ואף לעבור אותה — תגלה עניין והתלהבות למקצוע. עד מהרה אפשר יהיה לראות כיצד זוגות של חיילים מתאמנים בזמנם החפשי, בקרן זוית של צריפי מגורים (במקבצים יבשים על גבי ניר או בדיסקיות כיוון); בפניה אחרת תשב קבוצה ותתנכח על הדרכים המיוחדות של כל איש בלחיצה על ההדק, בכיוון ובאלפי פרטים אחרים של הקליעה הטובה. אפשר לארגן תחרויות חפשיות קטנות בזמן האימונים או לאחריהם, שהשתתפות בהן חפשית. ביזמת כמה קצינים אפשר לארגן חוגים של קלעים שיתחרו ביניהם. במטוחי החובה יש לחדול מן הנוהג להעמיד את החיילים בשורות חזיתיות (בהן הם ממתנינים לפעמים שעה עד שמגיע תורם לירות); יש לחדול מהחלפת המקצים בתרגול-סדר-חמוש; את מתן הפקודות רצוי להפחית עד למינימום ואופן הדיבור האופיני לתרגול-סדר צריך להעלם.

במקומות שהמטוחים קרובים למחנה, יש להעמידם — בשעות שלאחר העבודה — לרשות החיילים שיקלעו כאות נפשם (בפיקוחו של קצין מהיחידה). הניתן לעיל הריהו רק מעט ממה שאפשר לבצע בשטח הקליעה; השאר נשאר ליזמת המפקד. אולם, אין ספק ששיטה זו תהפוך את המטוח למגרש ספורט שהבילוי בו נעים. שיטה זו מקדמת את רמת הקליעה ימצאו טוענים כי טיפול כזה לא יתקן אותם קלעים רעים הנמצאים בכל יחידה — אשר אחדים מהם ישארו לעולם קלעים רעים. אכן, אין בכך פתרון לקלעים הרעים; אבל, אם כל המאמצים להליהיב אותם למקצוע זה יעלו בתוהו — קרוב

לודאי שלא יצליחו באיזו שיטה אחרת שהיא. מכל מקום, חטיבה הזוכה באופן מתמיד בתחרויות, לא יסבול שמה הטוב בשטח הקליעה מכמה קלעים רעים בשורותיה (בתנאי שמספרם ישאר קטן). אך גם את אלה אסור להזניח ויש לרכוזם לחוד ולתת להם טיפול אינדיבידואלי. בשום פנים אין לעכב את הרוב המתקדם ולהפוך את הקליעה לעול על כתפיהם כדי להשיג שיפור מה בקרב המיעוט.

נבקדה שיטה למיון שקבעה בקליעה דרישה מעין זו: „תזכה במספר מסוים של נקודות ומילאת את אשר דרשו ממך. תזכה בנקודה מעל לרמה של קלעים מצטיינים ולא עזרת לאיש“. נתגלה שבשיטה זו היה מספר החיילים השואפים לזכות במספר נקודות גדול מהמקובל, מועט ביותר. אולם, מאידך גיסא, קליעה בהתחרות משמעותה: „אין טוב אלא הטוב ביותר“. איזה הבדל עצום בגישה! מסיבה זו מצטיינות התחרויות באופן מתמיד בשיאים חדשים והרמה של הקליעה בתחרות עולה ללא הפסק.

בדיוק אותה הבעיה של קליעה גרוועה עמדה בפני המלך האנגלי הנרי השמיני. הוא מצא פתרון לבעיה ע"י קביעת הקשות כספורט בצבא (במקום ספורט אחר). התוצאה היתה תחית הקליעה באנגליה. לויט-קול' טריג'יר אומר: „המגמה היא שהחייל ייעשה למומחה לכל, בלי לשים את הדגש על בסיס יסודי איזשהו. כשהמדובר בתפקיד מיוחד, מקובל להטילו על המומחה או השירותים הטכניים; אולם בסופו של דבר כל עבודתם עולה בתוהו אם הרובאי אינו שולט במלאכתו“. ואמנם מה ערך במכונית כשהנהג אינו שולט בהגה? מה ערך ברכב-שריון כשהצות אינו יודע לקלוע למטרה? מה ערך ביכולת הפיזית של החיילים להגיע אל יעד האויב כשאין ביכולתם להשמיד את האויב בנשקם?

במסגרת ספורטיבית אפשר לצפות שרמת הקליעה תעלה וכי הסיסמה „כדור אחד, גופה אחת“ תקבל משמעות מציאותית. אכן, יש להתיחס אל הקליעה כאל ספורט לכל דבר: יש לטעת עצים על גבול שדה-המטוחים — כשם שנוטעים עצים מסביב למגרש ספורט; יש להזמין אזרחים לתחרויות בקליעה כדי שתהפוכה לספורט עממי.

„כדור אחד, גופה אחת“, בטוח של 400 מ' — מחייב מקבץ של 10 ס"מ ב-100 מ' ומקבץ של 20 ס"מ בטוח של 200, ללא משען (כולל אש מהירה). לרוב החיילים ישנו הכשרון הטבעי להגיע לרמה מעין זו או קרוב מאוד אליה, אם הקליעה תהפוך לספורט בעינם. המחבב את הקליעה על הסירון — יוצר קלעים לצבא.

אימון הקצין בשירות חובה בבריטניה

כיום מהוים משרתי-שירות-חובה את חלקו העיקרי של כוח-האדם אשר בצבאות העולם ואפילו בבריטניה ואמריקה. תוך שירות קצרי-יחסית חייב הצבא להביאם לרמה מקצועית המתאימה לדרישותיו הגבוהות של מקצוע הלחימה בזמננו — כדי שיוכלו לבצע את תפקידם ביעילות. זמן שירות-החובה מתחלק בין הכנתו של חייל למילוי תפקידו לבין שירותו-למעשה באותו תפקיד. כל צבא שואף לקצר את תקופת ההכנה כדי ששארית-הזמן של שירות-החובה יהיה ארוך יותר. ככל שמקצועו של חייל-מסויים דורש התמחות-יותר — כך תגדל תקופת ההכנה ותקטן תקופת השירות-למעשה.

אימון הקצין, מהוה, מבחינה זו, אחת הבעיות הקשות-לפתרון בכל צבא. כיצד מכשיר בית-הספר לקצינים ב„איטור-הול“ את קציני שירות-החובה מתאר מ'ור ו' ק' ב' קרופורד ברשימה הניתנת כאן. יציין כי בעיה זו, של הכשרת חבר קצינים „קצרי-השירות“ מהוה סוגיה מיוחדת במינה בצבא הבריטי — משני טעמים: ראשית — צבא זה היה בנוי, מזה דורות, על חבר קצינים שמקצועם היונה את תוכן מרבית שנות-חיייהם. על עובדה זו (על כמה מחזיונות-הלואי הסוציאליים והפסיכולוגית שלה) הושגתה, בעצם, כל שיטת ארגונו, ותפקידו של הצבא הבריטי בכל שיטת הכשרת הגייסות והנהגתם (כמובן שבת-לילה לכך שימשה גם העובדה שחבר החיילים והסמלים היה אף הוא כולו אנשי שירות ארוך). התאמת תנאי השירות והפיקוד, והסגלת טיפוס-הקצין למצבים וליחסים המשתנים, לטיבם האחר של הסמלים והחיילים — ועם זאת גם לתביעות הרבות המוצגות בפני הצבא הבריטי — הם בגדר מאמץ מיוחד ודרוך, של הכשרת קצינים. ומי עוד כצבאנו-אנו יכול להבין לתביעותיו המיוחדות. ושנית — המדובר כאן בצבא בעל „אחריות עולמית“ על-אף ממדיו המצומצמים-יחסית. עצם עובדת המרחקים העצומים עד למקומות השירות-בפועל היא המצמצמת את תחומי הזמן העומד במציאות לרשות מתכנני העסקתם של אנשי שירות חובה. נמצאנו למדים, איפוא, כי צבא כצבאנו נתון בתנאים נוחים למדי. כי הרי במסגרת שירות של שנתיים וחצי ופחות זמני הטלטלה הלך וחזור (לונדון — סינגפור, או לונדון — הונג-קונג), ניתן אצלנו בודאי להוסיף קרוב לשנה על משך ההעסקה המועילה, בתפקיד קצין, של חניכי הקורסים לקצינות. אמנם, זמן השירות בבריטניה אינו יודע את ההעסקה בגבולות; אלא שגם כאן ישנו, אולי, „מתוק“ היוצא „מעד“ — התמצאות בפועל בפיקוד ובפעילות, אך, קשה אולי להעריך את ההבדל-לקולא העצום המצוי אצל הבריטים מבחינת גיבוש-דורות-קידום של „חומר האדם“ ושכבת המועמדים לקצינות, על-אף התמורות הסוציאליים הרבות שתלו בתוך זו. ואילו עלינו מוטל עדיין לחשל גיבוש מעין-זה של דמות אומה וטיפוס-אדם.

נמצא, שההבדלים רבים — אך שיש ויש גם מה ללמוד, להשוות — ואולי אף לסגל לצרכינו אנו.

המקצועיים המקבלים את אימונם הבסיסי ב„איטון הול“ נופלת על שכם „בתי-הספר החיליים“ המתאיי-מים. אף על פי שהם נשארים על מצבת „איטון הול“ ושם הם מקבלים את דרגתם. על-כן עוסקים „איטון הול“ — וגם מאמר זה — באימון קצינים בסגרת צרכי חיל-הרגלים.

בטרם נעיין במה ש„איטון הול“ מבצע, יש להבין מה מקומו בתקופת האימון של איש שירות-החובה. לאחר הקריאה אל הדגל מקבל איש שירות החובה מינימום של עשרה שבועות של אימון בסיסי ב- „יחידה לאימון בסיסי חילי“. משם הוא ממשיך, אם נבחר לכך ואם ישנם מקומות פנויים — ל„איטון הול“. שם הוא עובר את „בית הספר לאימון פרחי קצינים“, כולו או חלק ממנו. אחר-כך הוא מוצב ליחידה של „כוחות הקבע“ כקצין שירות-חובה, לשרת את יתרת תקופת שירותו בת השנתיים. אחר-

אף על פי שהמיון של קצינים-בכח ואימונם הבסיסי, והנסיון שהם רוכשים אחר-כך ביחידות, הנם חשובים כולם ליצירת מפקדים לשעת חירום בעתיד בשביל האומה, טעון כל אחד מאלו בפני עצמו עיון מעמיק. יש לשים-לב לעובדה, כי קציני קבע צעירים הם בוגרי „האקדמיה הצבאית המלכודתית, סנדרהסט“, בעוד שקציני שירות חובה מקבלים את אימוניהם בשני בתי ספר עיקריים לפרחי קצינים — „איטון הול“ ו„מונס“ — בסיועם של שורת „בתי-ספר חיליים“ המבצעים את שלבי האימון הסר-פיים למען החילות המקצועיים. ב„איטון הול“ מת-אמנים קציני שירות חובה לחי"ר (כולל „בריגדת הגארדס“) לחיל הטכנאים המלכותי (*), למשטרה הצבאית המלכותית, לחיל מודיעין, ומעת לעת, לפי הדרישה, לחיילי הצי המלכותי. כמו-כן נותן הוא אמון-קצין בסיסי למועמדים של חיל הקשר המלכותי ושל חיל התרבות המלכותי. הספקת קציני שירות חובה לשאר חילות הצבא הוא תפקידו של „בית-הספר מונס לפרחי-קצינים“. השלמת האימון לאנשי החילות

* קרופוס המהנדסים החשמליים המכניים. היה בעבר ענף בחיל-ההנדסה ונתפצל ממנו במלחמת העולם השנייה. — המערכת.

כך מחכה לו תקופה נוספת בת שלוש שנים ומרצה* המוטלת על קצין בשירות חובה בצבא הטריטוריאלי, ושעליו להשלימה בטרם יסתיים הסך הכל של חמש וחצי שנות התחייבותו.

ביה"ס חייב, אם כן, לנהל שרשרת של קורסים, שכיום נמשכים ששה עשר שבועות, במטרה למלא את תפקידו כחוליה בשרשרת זו. כל קורס מתחלק לשני שלבים: שלב ראשון ושלב מתקדם.

השלב הראשון מיועד לתת לקצינים-בכח של חילות ושירותים את האימון היסודי בנושאים צבאיים בסיסיים. המשותפים לכל החילות ולקבוע את כושרם להתקדם לאימון מקצועי יותר כדי שיקבלו את דרגותיהם, כל אחד בחיל של.

שלב זה נמשך ששה שבועות, אשר בסופם יוצאים המועמדים לחיל הקשר המלכותי, לחיל התרבות המלכותי ל"בתי הספר החיליים" המיוחדים להם. מועמדים לחי"ר, לחיל הצי המלכותי, לחיל הטכנאים המלכותי, למטרה הצבאית המלכותית ולחיל המר-דיעין ממשכים בשלב המתקדם וכולם גומרים את קורס החי"ר המלא.

השלב המתקדם ממשיך את האימון הניתן בשלב הראשון במטרה להוציא סגן-משנה איש חי"ר המ' בוסס דיו בכל הצדדים השונים של אימון המחלקה והכיתה, במנהלת פלוגה ובהשכלה צבאית כללית, עד כי לאחר רכשו נסיון מעשי נוסף ביחידה קרבית מסוגל הוא לקיים פיקוד יעיל כקצין מחלקה.

בעוד ערכו של רקע "רגלי" מובהק זה למועמדי המשטרה הצבאית המלכותית ולחיל המודיעין מובן מאליו, יתכן שיתעוררו ספקות בצורך שמועמדי חיל הטכנאים המלכותי יעברו את כל הקורס. שתי סבות לזה: בהמשך שירותו של קצין חיל הטכנאים המלכותי בצבא הסדיר היהו משתתף כל העת כחניך בקורסים טכניים מסוגים שונים, או עוסק בפיקוד למעשה על עבודות טכניות. אין לו, איפוא, הזדמנות נוספות לעבור אימון-בסיסי של קצין והדעה היא שקורס החי"ר המלא יענה על צורך זה. חיל הטכנאים המלכותי משולב, יותר מכל חיל אחר, בחילות הלור חמים ממש, ולקציניו חייבת להיות ידיעה יסודית בדרכי פעולתה של מכוונת הקרב, — ידיעה אשר, כפי שנוטים לחשוב, תוקנה להם בצורה הטובה

תכנית הלימודים

בשלב הראשון מוקדש למעלה משליש זמן הדרכה ללימודים טקטיים, העוסקים בהקניית עיקרי לפי הסידור שלאחר מלחמה השניה, לפיו מתחייבים אנשי שירות-חובה לשרת בצבא הטריטוריאלי (שהושגת עד אז על טהרת ההתנדבות) במסגרת חובת המילואים שלהם.

ביותר באמצעות אימון עבודת חי"ר.

היסוד החיוני, החל מעקרונות המלחמה וכלה בכיתה ומחלקה בהתקפה ובהגנה. במקום השני, מבחינת הקצבת הזמן, באים תרגול-סדר ואימון גופני. אחריהם בסמוך: קריאת-מפה, תורת ההדרכה, אנ"ק, החוק הצבאי ומנהלה (בעיקר עניני תשלום). במידה קטנה עוברים גם יסודות ארגון-הצבא, הגיינה, קשר, מודיעין והשכלה-הסברה (בעיקר דיון בעניני השעה השוטפים*).

בשלב המתקדם מדגשת שוב הטקטיקה, לימוד האנ"ק מזורז ומגיע לשיאו בשבוע האחרון, שבו על החניך להוכיח את כושרו בתפעול כלי הנשק המחלקתיים ע"י הפעלת כל אחד מהם. תרגול-סדר, מנהלה, כוח-הגייסות, אימון-גופני, קשר, חוק צבאי, השכלה והסברה (גם הפעם בעיקר דיון בעניני השעה השוטפים) ותובלה וכללים בו. תורת-ההדרכה ובי-צוריי-שדה נלמדים אף הם, במידה קטנה, מוקדש להם כמעט אותו משך זמן. ובתמיכה אוירית, בהגיינה ובארגון הצבא נוגעים אף בסוף ונגיעה קלה בלבד. בשני השלבים מוקדש החלק החמישה עשר של ההדרכה לספורט ומשחקים. כל אלה בצירוף שעות אחדות למבחנים מסתכמים בסך-הכל של שש מאות ותשעים שעות-לימוד בנות ארבעים רגע כל-אחת.

היקף הנושאים

למען השג את מטרות הקורס בשלמותו, מדגש כל העת אימון המחלקה, וכל הנלמד בכל מקצוע מכוון ליצור קצין צעיר שיהיו לו ידיעות לפחות, בכל השטחים הנוגעים לתפעול יחידת משנה זו. בטקטיקה, לדוגמה, לומד החניך את חלקה של המלחמה במבצעי-הלחימה העיקריים, כשהיא בעצמה וכשהיא במסגרת הפלוגה. הוא לומד לדעת איזה סיוע יקבל בשדה, וכיצד ניתן לו סיוע זה. זמן רב הוא מקדיש ללימוד תכנונם וביצועם של כל סוגי הסיורים. באימונים אלה, יוצאים מנקודת-ראות של פעולה בשטחים הדומים לשטחי צפון-מערב אירופה.

באימון הנשק הקל הוא לומד את השימוש בכל כלי-הנשק הפלוגתיים בצורה מעשית ויעילה, וכן לומד הוא לפקח על הדרכה ורוכש את היכולת לבקר ולכוון את המש"קים שלו במקצוע זה. אין הכוונה שיצא את "איטון הול" כמדריך מוסמך לאנ"ק הגם שהוא רוכש ניסיון בהדרכת גומליו*.

האימון הגופני מכוון לשמור על כושרו הגופני ולהגדיל את חסינותו למבחן-השיא במחנה-לאימון הקרב. נוסף על כך, מלמדים אותו לארגן ולנהל

(* מעין פרקיה-הסברה. — המער.

ע"י "קצין השיטה". בהם מתמזגים החידושים האחרון-
נים במקצועות הלימוד עם ניסיונו האישי של חוב.
קצינים רחב.

חלק גדול של הדרכה עובדתית רבת-ערך, במיוחד
בחוק הצבאי, ניתן בצורת מחזות קצרים. הענין
מוגבר על ידי החניכים עצמם המשתתפים בכמה
מן הביצועים. הקולנוע, פנס-הקסם, ו"מודלים" מנוד-
צלים עד קצה גבול האפשרות.

הגורם המעורר שבהתחרות מושג על ידי "תחרות-
לאליפות הפלוגות", הנערכת ארבעה פעמים בשנה.
או לעיתים תכופות יותר, והמאפשרת לכל חניכי
קורס-מתקדם לקחת חלק בתחרות אחת לפחות במשך
שהותם במקום.

המדריך

המדריכים המחלקתיים ב"איטון הול" באים
מרגימנטים קרביים וברובם הנם קפיטנים-של-קבע.
בעלי ותק מוצע של תשע או עשר שנות שירות.
ונסיון-לחימה ונסיון כללי רבים. כל אחד מהם מפקח
באורח ישיר על אימוניהם של כשלושים חניכים.
מעריך את התקדמותם בכל פרק זמן, מגיש למפקד
הפלוגה המלצות באשר ליכולתם ובסופו של דבר
מדווח על אודותיהם. סבורים, כי לקורס שמשכו
כה קצר-יחסית, טובה שיטה זו מזו שבה כל מדריך
מתמחה במקצוע מסוים, כמורה בית-ספר. מובן, כי
מקצועות אחדים הנם מחוץ למסגרת ידיעתו המקי-
צועית-היסודית של קצין חי"ר ועל כן מצויים תמיד
במצבת בית-הספר קצין שריון, קצין תותחנים וקצין
טכנאים.

נוסף על תפקידם כמדריכים, פועלים קציני החי"ר
כנציגי הרגימנטים של הבריגדות שלהם, ומיעצים
לקולונלים מפקדי-רגימנטים באשר להתאמתם של
מועמדיהם. הם מסייעים לחניכים ב"מפגן הסיום"
באשר לפרטי הלבוש, מסורות הרגימנט ובידיעות
כלליות על בטליונים.

משחקים והופעות ספורטיביות יחידתיות, כגון תחרו-
יות באתלטיקה ותחרויות בוקס. הוא לוקח חלק
בצורות שונות של הדרכה באימון גופני וכך הוא
לומדן. אין מצפים ממנו שיוכל לנהל אישית את
האימון הגופני של מחלקתו, לפי "לוחות האימון".
בחוק הצבאי הנו מודרך בסמכויותיהם של מ"פ
ושל מג"ד. הוא מתאמן בניהול השיפוט במסגרת
הפלוגה. בקיום כלליים הוא לומד את החוקה והנהגה
בטיפול בנאשם החל בזמן מעצרו ועד הבאתו בפני
בית דין צבאי.

הת"ס והתס"ח שלו חייבים לעמוד על רמה אישית
גבוהה. עליו לדעת לתרגל מחלקה בבטחון ולפקד
עליה במסדר פלוגתי.

הדגשת המנהיגות

בכל הלימודים שלטת הדגשה מתמדת על מנהי-
גות. למטרה זו מוטל על שכמם של החניכים,
מתחילת הקורס, חלק רב מהמנהלה העצמית שלהם.
אייכולתו של בית-הספר לתת להם נסיון מעשי
כלשהו בטיפול באנשים מוצאת כזה את תיקונה
החלקי. בעלי המזל שביניהם הם אלה שנתמנו תת-
קצינים בשיטה הדומה לזו הנהוגה באקדמיה ה-
צבאית המלכותית בסנדהרסט.*

שיטת ההדרכה

קיומן של התענינות ושל קליטה מתמדת של
חומר הלימוד הנה בעיה העומדת בפני כל מוסד
שעליו ללמד חומר רב בפרק זמן קצר-יחסית. במובן
זה אין "איטון הול" שונה מכל מוסד אחר שכמותו.
הוקמה מחלקת-משנה מיוחדת שכל כוח-ההמצאה
שלה מוקדש להתגבר עליה. כדי להבטיח אחידות
במגמה ודיוק בדוקטרינה נותנים כל המדריכים את
הרצאותיהם ומנהלים את תרגיליהם לפי מערכי-
שיעור היוצאים ממרכז אחד. את מערכי-שיעור אלה
מוציא, משנה ומתקן כל סגל המדריכים, מתואם

* מינויו של חניך ל"מפקד המחלקה" למשך הקורס.
מעין "חניך תורן" של קבע. — המער.

על המרחב

ובים. וחשוב שכותב התשובה לדברי הקודמים בסור
גיה זו*) לא יבלבל בין הדברים העיקריים — ובין
סדר ביצוע פעולות, מבחינת מה בא ראשונה,
ומה בא אחרונה.

בעצם, צדק א. רועג בדבריה, מבחינה זו שיתכן
ולא הספיק בשבילו ההסבר; או, נכון, יותר קשה
לאדם לקבל את ההסבר — כמו שקשה לותר
על גדלות מסורתית כאשר היא אינה קיימת עוד.
כי אי אפשר עוד לדבר על צבא היבשה בכל זוהרו
ולהניח שבמלחמה הבאה ישא באותו תפקיד. הכותב
מחלק בקלות את חיל-האוויר לשנים: — ח"א המנהל
מלחמה אווירית — וח"א המסייע לכוחות היבשה.
האם לא נכון יהיה, מבחינת לוחמת-אוויר, לחלק אף
את כוח היבשה לשנים או יותר? למשל: —
לאותו חלק אשר מאבטח את שדות התעופה, החלק
אשר תפקידו לתפוש שדות תעופה ולכבוש יעדים
אחרים, וכיו"ב. והאם אינה נוצרת אפשרות כזאת
ברגע שהכותב מסכים להנחה שעליונות באוויר היא
תנאי לכל פעולות יבשתיות וימיות?

אי-הבהירות בנקודה האמורה אינה תוצאה ממהות
תעודתו של חיל-האוויר אלא, כנראה, מאי-הבהירות
באשר לתעודת כוחות היבשה, לתומי חשבת, שהש-
מדת מכונות-יריה הוא ענין לרובאי מסתנן. השאלה,
שעל רועג לענות עליה לעצמו, היא על-כן, מה
תפקידם של כוחות היבשה.

נראה לי שתפקיד כוחות היבשה הוא שליטה
בשטח-ההפקר שבין הכוחות היריבים — ולא רק על
זה, שבין המתחמים-הקדמיים שלהם, אלא אף
על זה המשתרע סביב עורפיהם — כדי לאבטח
מצד אחד את הבסיס-המוצק ומהצד השני — לנ-
טרל את רצונו וכושרו של היריב להלחם. אך שליטה
בשטח-ההפקר, — שמושגו ומרחבו מתרחבים והול-
כים היות ושטח ההתמודדות משנה את דמותו, —
אפשרית רק לאחר שהושג, ומקוים, מצב-
אווירי נוח באותו אזור-לחימה. האם ניתן להשיג
עליונות בקרב-האש על היבשה ללא חופש תנועה
ותמרון? האם אפשר להשיג ידיעות מהירות ועדכ-
ניות, וחוש תמרון, ללא עליונות באוויר? חשוב שיר-
א רועג לא רק את המצב הטכני, ביחס לכך כיצד

(סוף בעמוד 59)

הדרישה והכמיהה לסיוע-אווירי, המובעת לעתים
קרובות במכתבים — ואפילו במקרים בהם הפעלתם
של צלפים, תותחים נ"מ, מרגמות וארטילריה יכלה
להיות יעילה יותר — מקורה איננו, כנראה, בכך שלא
נתן, או אינו נתן, חיל-האוויר סיוע-אווירי לכוחות
יבשה; יתכן והוא טמון בחוסר-בטחון, או חוסר-
העזה — המסתתר מאחורי מכתבים אלה — לדרוש
שהפיקוד על חיל-האוויר יהיה בידי המפקד
היבשתי, או שיועמד חיל זה תחת פיקודו. מה שאיש
כוחות היבשה אינו מעלה על דעתו בעניני שריון
וארטילריה — נראה לו פתאום כבר-ביצוע בעניני
אווירית. ומתחת לדברים אלה מוסתרת דרישה לאו
דוקא לסיוע-אווירי, כי אם לכך שהפיקוד על הכוח-
האווירי יהיה בידי המפקד היבשתי. נגיה, שיימצא
אותו מפקד יבשתי אשר יקדיש את הזמן הדרוש
כדי ללמוד את סוגית הפעלתו של נשק מהיר וגמיש
זה. אולם גם אז הרי הסיבה אשר בגללה אסור
לכפוף כוח-אווירי למפקד יבשתי היא בכך, שכושר-
פעולתו של כוח-אווירי, מבחינת גמישות, מהירות
וטנח, חורג אל מעבר לתחומי פעולתו של המפקד
היבשתי; ונמצא, שכוח יקר זה אינו מנוצל ביעילות,
ואף לא בצורה כדאית, כדי לתרום תרומה מכסימלית
להשגת המשימה.

זירת-היבשה — בגלל מציאות מכשולים ותנאי-
קרקע — מתחלקת לגזרות; ואילו מרחבי האוויר
מתחברים תמיד למרחב אווירי אחד, אשר גבולותיו
מסומנים ותחומים ע"י טוח-הטיסה של המטוס. באוויר
אין מכשולים ומחיצות. הוא מהווה נתיבים אינספור,
אשר לאורךם טסים מטוסים שונים. רק כוח-אווירי
אשר יוכל להשיג חופש הפעלת מטוסיו במרחב
פעולתם, תוך מניעת חופש זה ממטוסיו של
האויב, הוא הכוח-האווירי אשר ישיג עליונות
באוויר. עליונותו של כוח-לוחם תלויה בהיקף
דב-עומק; וההיקף של המרחב-האווירי בא להר-
סיף על היקף המרחב-היבשתי ולהשלימו. על-
יונות במרחב-אווירי משמעותה: — מניעת חופש
הפעולה של איזה כוח-לוחם אחר — באוויר, ביבשה
(*) א. רועג, ב"חיל-האוויר — שותף-שוה", או
"מסייע?" — ב"מערכות", חוב' ע"ו, עמ' 83 — בעקבות
רשימתי "מוטת כנפיו מלוא רוחב ארצו", ב"מערכות"
חוב' ע"ה, עמ' 51. — משל ט.

באת מערכות

אגרות קוראים

הכוח העברי העלום בהתהוותו נקוק להבהרת משפחות,
לגיבון הצעות, להקשת פרכים.
"באת-מערכות" נלעבה ענע מקום להבטת הרפורמ
והיפוליו של קהל הקוראים ואנשי = האגן. מעל באתו זו
יכל הקורא הער, החורף לבאות הכוח אמיתי משימותיו,
להגיב על אולטימטום אתהלכיס, לערער על הנחות מקובלות
והיות יוצא להצעות מהשלות ואתקלות.

לאופיו של החייל המקצועי הישראלי

גבון הלחימה, שואף אני שצה"ל יהיה פרוגרסיבי
בי עד למכסימום. יחד עם שכלול המי
כון והנשק, יחד עם החתירה לעדכניות
השיטות הטקטיות והמבנים האופרטיביים — שואף
אני לטיפוח מכסימאלי של יחסי הבנה וריעות בין
מפקדים לפיקודיהם, שואף אני לגישה של הבנה אנו
שית ולרצון כנה לעזור ולעודד כל כך, כושל או
מתקשה, רוצה אני לדרוש כל זאת מן המפקדים,
כתכונות אלמנטריות למצביאים טובים, של צבא
עממי לוחם. שואף אני לכך שתוצאות החינוך בצבא
יהיו כאלו, שפיקודיהם יכבדו את מפקדיהם משום
האחריות שהללו נושאים בה, משום התפקיד הרובץ
על שכמם ומשום שהם מבצעים תפקיד זה בהצלחה
ולשביעות רצון הכל. שואף אני לכך שהחיילים יש
רתו בצבא מתוך אהבה, ענין ורצון טוב, אפילו
מתוך הרגשת התנדבות, כולל את הטוראים המשרתים
מתוך חובתם כאזרחים ישראליים.

אולם, מצד שני, מפעם בי גם רצון אחר (שתמיד
חושש אני שאינו עשוי להתישב עם מה שאמרת
קודם), אוהב אני את השמרנות שבמסורת. יחד
עם טיפוח מסורת הלחימה המפוארת של יחידות
צה"ל במלחמת העצמאות, שואף אני גם לטפח את
מסורת הנוהג המקובל על רוב צבאות העולם. אוהב
אני את הצרמוניאליות, את הברק והצחצוח. נהנה
אני הנאה ללא שיעור, כשקהל האזרחים מריע לכך
כודי ולכבוד אנשי כשאני צועד בראש מחלקתי

אני — רמי, עמי, אורי או דני (היינוהך הדבר) —
מלאו לי זה עתה עשרים שנה. "כמעט" לכבוד
יום הולדתי הועליתי לדרגת סגן-משנה ונתמניתי
מפקד מחלקה רגלית בצה"ל. בביה"ס לקצינים לא
נתמניתי, לא עם ה"עלויים" ולא עם ה"גאונים"
הצבאיים. הייתי בינוני. עם התקרב תקופת שירות
החובה שלי בצה"ל לסיומה — הולך ומתחזק בי
הרצון להתנדב לשרת תקופה נוספת, מינימאלית,
קצין מקצועי בצבא ההגנה לישראל.

מובן הדבר, שעם התגברות הרצון למצוא משהו
הולכים ומתעוררים גם הספקות, הסייגים והשיקור
לים; הולך ומתעורר הצורך לעשות את חשבון
הנפש. כשמתחיל אני להעריך ולשקול תוקפת אותי
מבוכה, מעין פסיחה על שני הסעיפים. כשמצייר
אני לעיני רוחי את דמות הצבא מצד אחד ואת אופיי
אני ומקומי בתוך צבא זה מצד שני — מתעוררים
בקרבי שני רצונות הנראים בעיני (מתוך ראייה
ראשונה), כאילו הם כביכר
ול נוגדים אחד את השני.
דבר זה מעבירני כמעט על
דעתי ומעורר בי חשש
רציני שזה יכשיל אותי
קצין מקצועי בצה"ל.
רצוני הראשון הוא: בכל
הנוגע לחימה ולערכיה,
בכל הנוגע לטיפול במג

כראוי — יהיו זכאים גם להיעזר ע"י מפקדם או ע"י הממונים עליו בפתרון בעיותיהם האישיות. הם נוכחו גם במשך הזמן שבמקום נרגנות, זלזול ומש-טמה, מוטב להם לשרת את הצבא כראוי ובכבוד, כי אז יזכו גם ליחס הוגן ואנושי ולנכונות להקל את הנטל. הם נוכחו שאם הם „בסדר" הריהם זוכים לאו-תו יחס שלעגו לו בתחילה בסכלותם, אותו יחס שמפקדם כה התקשה להמנע ממנו.

אותו מפקד מחלקה סיפר לי שבשנה הראשונה לאחר תום הקרבות נתקל במקרים בהם זלזלו אזרחים בכבודם של חיילים. זמן רב הוא תהה על מקורה של תופעה שלילית זו, עד שנוכח לדעת שבאה מחמת כשלון באי-אילו הופעות צבאיות חגיגיות, בחוסר יחס נוקשה וקפדני מצד הצבא לאזרחים, ובהופעה בלתי מסודרת ומרושלת של החיילים בהמוניהם. „בתקופה ההיא", מספר ידיד, „קשה היה לשכנע את הבחורים, שאין לעממיות כל זיקה-שלה-כרח להופעה רשלנית. ואילו היום קיימת חוקת המשטר והנהוג שאינה נוטה כלל ללמד על עצמה את צידוק הדין, אלא אם כן ממלאים אחר תקנותיה בדייקנות ובקפד-נות. היום מדבר הצבא בעד עצמו בהופעותיו החגי-גיות המסודרות, בהופעתם הנאה של חייליו, כן שאין צורך עוד להכביד מילים".

אחרי מגעי עם ידידי הנ"ל ועם שאר מכרי שהצ" ליחו בעבודתם החינוכית, נוכחתי לדעת שאכן אין למעשה כל סתירה בשתי הדעות שייצגתי כאן, בת-נאי שלא תהיה המגמה בנקיטת אף אחת משתי השיטות. נוכחתי לדעת שלא רק שאין פסול בשתי הגישות כשהן באות במשולב אלא, שכדאי ורצוי שכל המפקדים בצה"ל יתייחסו אל שתי השיטות בה-בנה ובכבוד, כי זהו המיזוג הנכון והיאה.

וקיימים גורמים נוספים:

ישנה ההנאה מהמוצק והבטוח, מהמאסיבי והגמ"ר לוגי, הטבוע באביונים השונים המתלויים אל כל חייל וחייל בדרכו. החל מה„בוסתארים" המסומרים והקרוסוליות והגור אברזין החאקי הנאה והקסדות המרושתות. וכי מי לא נהנה למראה טייסת מטוסי קרב המתמרנת בעוזו מבני קרב בשחקים, או הצו"ר ללת ברעש מחריש אזניים על מטרה מסוימת וכותשת אותה לגזרים. ואניות המלחמה האפורות החוצות כבסכין את המים. וכי מי לא נהנה למראה שדרת „חצאי זחלים" או טנקים הרוקעים בזחיליליהם הכי-בדים ושועטים קדימה ואחריהם מחלקות, פלוגות, גדודים, רגלים בהמוניהם שפעם היו אבק אדם פורח

במצעד לקול צלילי התזמורת. אהב אני את נקיר שות הנשק ואת הרקיעות ה„מוציאות-עשן" ואת הפקודות הצרחניות, הכמעט „סרדיוטיות" בתס"ח, במסדרים השונים. נהנה אני להסתכל בשפמים הענ"קיים והמבהילים; נהנה אני מהבעת ה„רצח בעינים" בפניהם של רבי-הסמלים הראויים לשמם — והד „לכסיקון" שלהם, אלהים אדירים.

יש אומרים: „הברקה חיצונית, צחצוח שבשחצ" נות, בולשיט' — (סליחה)"; ואילו אני כשרואה אני מן „שמש" כזאת חוצה רחוב הומה, והקהל מסתכל בה כקפאו שד, במשהו מעין תדהמה, הער"צה ושמץ חיבה וגאווה, אז טוב לי.

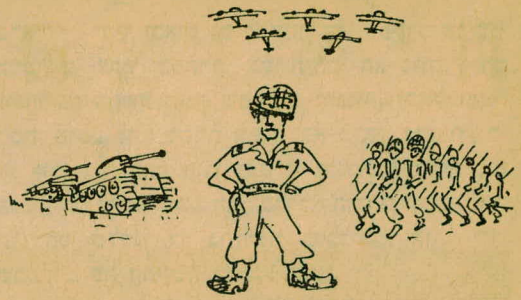
כן, ואומר גלויות: אשמח לגינוני צבאות העולם: לחוקת משטר ונהוג נוקשה ובלתי מתפשרת; לבתי-סוהר היודעים ללמד לקח לאלה הראויים לכך, לאלה הכופרים במדינה, בערכיה. מתפקידו של הצבא לחנ"כם להיות קודם כל בני אדם תרבותיים, בעלי גישה מסוימת לחיים, בעלי לשון משותפת, מנטאליות משותפת, כבוד עצמי והערכה לזולת ורק אחר כך, לחנכם להיות לחיילים נאורים, המשרתים בצבא עממי של מדינה דמוקראטית ומתקדמת.

זה לא מכבר הייתי עד ראייה להצלחתו של מפקד מחלקה מסוים — אחד מידידי — בחינוך מחלקתו, בעיצוב דמותה האנושית התרבותית, הישראלית הלוחמת. רוצה אני לספר לכם על ה„היסטוריה" של אותה מחלקה: בראשית היה זה עדר. ידידי, המ"מ הנ"ל, הוא פלמחניק ותיק. הוא האמין שיצליח ע"י גישה של רצון טוב וכו' — השיטה שזכתה להצלחה רבה בטובות שביחידות צה"ל בעת המלחמה עם החומר האנושי הספציפי להן. ידידי זה נכשל בנס"יונו הנ"ל כשלון חרוץ. האנשים היו רגילים לראות בצבא, מוסד שמתפקידו לדכא את האינדיבידואל, לרמוס את האישיות ולהתאכזר, מתוך רגשותיו הסא"דיסטיים של ה„שויש" או ה„זאבט". הם הופתעו. התייחסו בזלזול ובחשד ליחסו ה„בלתי רגיל" של מפקדם החדש וייחסוהו לפחדנות מצדו. מתוך-כך שפיקודו החלו „לצפצף" עליו נאלץ ידיד המ"מ להכביד את ידו. הוא החל לתבוע את פיקודו הממ"רים לדין. התוצאה: קנסות, ריתוקי מחנה ואפילו מאסר. נוסף לזאת הוא החל לערוך מדי יום-ביומו שיעורים בהבנת חוקת המשטר והנהוג ואילץ את הניכיו לשנן את החוקים החשובים ביותר בעל-פה. מתוך לימוד ושינון זה הבינו האנשים לא רק לכבד את החוק ולהישמע לו, אלא גם נוכחו שאם ימלאו את המוטל עליהם, אם ישאו בעול הפקודות והביצוע

— והנה היום... וכל זאת הודות לך ולמאמציך ולסב-
לנותך ללא רתיעה.

כן, סבורני שאחתום; הכל, נדמה לי, מדבר
בעד. אולם לשם כך עלי קודם כל להיפרד ממך
הקורא המעונין ולהפריד שוב בין אישיותי לבין
אשיותך. בהיפרדנו רציתי, על-כל-פנים, לבקש את
סליחתך אם נראה בעיניך השתלבי במחשבותיך —
כבלתי הוגן; אני, עכ"פ, עשיתי זאת רק מתוך רצון
כנה לעזור לך להבין את הדברים כהיותם.

רפאל עטרון

„וכל זאת הודות למאמציך וסבלנותך ללא-רתיעה“.

האומנם פס. צבא-הרגלים המודרני האחרון ?

טנקים בינוניים ו-200 תותח-סער נוספים. (למעשה
החליטו על הוצאת סכום מסוים לרכישת טנקים בינוניים.
רכישת 200 הטנקים הקלים הצרפתיים, המשמשים כתותח-
סער נעשתה במאוחר יותר, כפרי ההזדמנות, וכלל לא
ברור היה אם יכללו בתוך הסכום הנ"ל אם לאו).

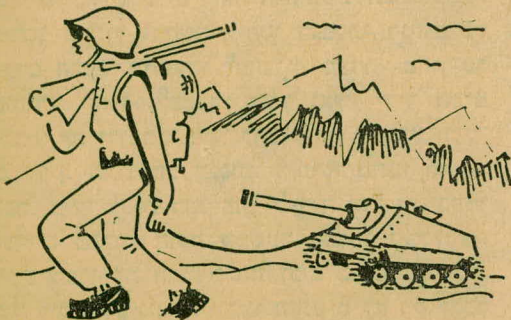
גם סגן-אלוף בר מדגיש, שאין ביכולת התעשייה השבי-
צרית ליצר טנקים אלה, וכי אין גם בכונתם להכין ייצור
כזה לעתיד. הסתבר, שהשביצרים מתכוננים לנהל את
מלחמתם באמצעות 500—600 טנקים בינוניים אלה, במקרה
הטוב ביותר; אם המלחמה לא תפרוץ לפני גמר אספקתם,
דבר העלול להמשך שנים מספר (בינתיים, בשנתיים מאז
ההחלטה לא הוחלט אפילו היכן לרכוש את השריון).
הבה נבדוק למה יועיל מספר כזה של טנקים במלחמת
שריון חדישה.

בפתיחת ההתקפה הגרמנית אשר הגיעה עד אל-עלמיין
וכבשה את טוברוק היו לגרמנים (פולר, מלחמת העולם
השנייה, עמ 168) כ-550 טנקים וכ-90 תותחים סער
עצמיים. לבריטים היו באותה השעה 651 טנקים. כעבור
שבועיים היו לבריטים (אשר בידיהם היתה השליטה
באיר) רק 170 טנקים. כחודש ימים אחרי תחילת

סגן-אלוף בר, במאמרו המאלף, ב„מערכות“ ע"ו, „עם
הקמת חיל-השריון בצבא השביצרי“, מותח בקורת על
בקורת על הרוב בועדת הקצינים השביצרית, אשר המליץ
לפצל את השריון בין כל העוצבות הקיימות; ואלה דבריו:
„ספק אם היתה החלטתם זו נבונה אפילו בתנאים הספצי-
פיים. ע"י הפיצול נוצרת, אמנם, הרגשה של עצמאות
העוצבה הטקטית ושל גידול כושר פעולתה. הרגשה זו
אינה אלא אשליה כיון שבפיצול השריון שלל הצבא
השביצרי מעצמו את הגמישות האופרטיבית, את היכולת
לרכז במהירות את הכוח בגזרת המאמץ העיקרי“.

אם נקבל, כי אכן גמר הצבא השביצרי אומר לנטוש
את אופיו האינפנטרי המובהק והחליט להיפך לצבא
„מאוזן“ בו מיוצג ההלם בעיקר על ידי גופי שריון גדולים
המפלסים דרך לחיל הרגלים הבא אחריהם, ועיקר תפקידו
תפישת השטח וטיאטואו, אין ספק שצדק סגן-אלוף בר
בביקורתו. לקח צרפת, 1940, ורוסיה, 1941, שעה שהשיגו
הגרמנים את אשר השיגו ללא עדיפות בשריון, למעשה,
ועל ידי ריכוז בלבד, זכור לכולנו. ואכן זו הנחת היסוד
של המאמר. כדברי פתיחתו: „צבא-הרגלים“ — טהור. מצב
המודרני האחרון אשר היה „צבא-רגלים“ — טהור. מצב
זה עומד להשתנות לחלוטין לאחר החלטת בית הנבחרים
השביצרי באביב 1951“.

אך האמנם החליט בית הנבחרים השביצרי ברוח זו?
דומני שכונתו היתה שונה בתכלת. הרי לא היתה לו
בהחלטתו כל מטרה אחרת אלא לתת בידי חיל-הרגלים
נשק נ"ט יותר יעיל, מאחר שנוכח לדעת, כי אין השפעת
נשק הנ"ט הקיים מספקת, ולאחר ששוכנע, כי הטנק
הוא הטוב שבכלי הנשק הנ"ט. אם נראה את ההחלטה
ברוח זו, הרי אין למעשה כל הגיון בארגון השריון
בצורה אשר לא תפצלו בין כל העוצבות. כי אכן זו היתה
כונת המחוקקים השביצריים, קל להוכיח על סמך בדיקת
החלטתם. לדברי סגן-אלוף בר החליטו „לרכוש 500—600

(סוף בעמ' 53)

מבצעי הלילה: הפתעה וניידות בהגנה

ירחון הצבא הבלגי, "הצבא, האומה" * ניסה בשלהי 1951 להציג בפני קוראיו את סיכום הלקח של המלחמות האחרונות באשר לתנאיהם של מבצעי הלילה ולכללים אשר יש לנקוט בהם. טבעי למדי כי הצגתו של נושא זה מחפש את המפתחות לאורח הפעולה הנאות בשני הגורמים אשר מאז ומעולם צבאות, אשר המספר איננו הצד החזק שבהם, ביקשו בהם את המשקל שכנגד לחולשתם היחסית: הלוא הן הפתעה והניידות. כן יונקת סקירתו של גנ. מיור ואנטין, לפי דברי הפתיחה שלו, מן ההנחה הנהיית ליותר ויותר מקובלת (ואשר גם תקנון הקרב החדש של חיל הרגלים הצרפתי, אשר שימש נושא לסקירה בחוברת קודמת ** מבלטי אותה כהנחת יסוד) כי: עם מבני ההגנה הנהוגים עתה אין עוד להניח את רציפותה של החזית. לעולם תהיינה מצויות בקר החזית פרצות בגודל שונה העלוות להצמיח סכנות של ממש בשעות החשכה. מול אויב אשר הורגל בקרב לילה — תהיה החשכה מלווה תמיד באפשרותה של התקפה. על כן, בשביל שתהיה אפשרות להתגבר על בעיה זו, הכרחי הוא כי אנשי הצבא כולם יוכשרו באמצעות אימון שיטתי — אשר רק בו בלבד יש כדי להקנות להם את הרגשת הבטחון העצמי ההכרחית.

הלואז. יש בחישובים כאלה כדי לספק מענה לכך. מה צריך לעשות בשביל לסכל את תכניות האויב — ע"י שנפעל בניגוד למה שהוא מצפה מאתנו — ולהשתמש בהן בכל מצבים טקטיים, בין בשעות היום ובין בחשכה.

התקפות לילה

התנאים הכלליים הנדרשים להתקפות לילה כול-

לים:

1. הקמת מגע קודם עם האויב.
2. תצפית כלפי עמדות האויב וקביעת תנוחתם

ניידות טקטית ובטחון לילה

למפקדים בחזית צריך שיהיה "חוש לפני הקרב" קע" — ושהיו מסוגלים להבין ולנתח את יתרונותיו ומגרעותיו של שטח נתון, לגבי מבצעי יום — או מבצעי לילה. גוסף על כך נחוץ שיהיה ביכולתם "להציג את עצמם במקומו של האויב"; דהיינו צריך שיהיו מסוגלים לתאר לעצמם מה עלול היה לעשות האויב באם אנו ננסה לתקוף את עמדתו המסוימת

L'Armée. La Nation

* "מערכות" ע"ד.

של הגורמים השונים בהקמתו.

3. תכנית פעולה מפורטת, כולל את נתיבי הגישה ואת כיווני ההתקפה.

4. תכנית אשר תהיה פשוטה לביצוע.

5. ההפתעה, אשר תוגבר ע"י שקט מוחלט בטרם תונחת ההתקפה — או ע"י הכשרה ארטילרית, מהירה ומדויקת, ממש בסמוך להתקפה.

מבחינה טקטית מסוכן לנסח כללים קבועים ומאובנים, באשר במלחמה כל דבר הנו בגדר האפשר. על כן, אי-אפשר להוציא מכלל חשבון גם את אלה:

1. הקמת-מגע לאחר רדת הלילה, ביחידות רגלים וטנקים.

2. הפעלתם של גייסות אשר אומנו בקרב לילה ואשר, על כן, יש ביכולתם לשתף עצמם בתנועות ותמרונים מסוג מורכב יותר.

3. השימוש בתאורת-השטח ובתחבולות שונות להבטחת כיוון תנועה מדויק.

לאחר שעמדנו על התנאים הכלליים לצורך התקפות לילה, נוכל עתה לדון בענין דרכי האיזון הטרובות ביותר כנגד גורמים אלה שבהתקפה וכיצד לקיים אורח-הגנה תכליתי.

בעצם, הרי התצפית — מזה, והקמת המגע — מזה, אינם למעשה אלא אותו הדבר עצמו. על כן, צריך שיהיה ביכולתנו למנוע, ולשבש את מאמצי האויב לקביעת תנוחתם של גורמי הגנתו.

ידוע למדי הצורך בפזיזות והעלמה בהגנה. על אף זאת — למרות כל אמצעי הזהירות אשר ינקטו בהם — יצליח ודאי האויב לרכוש לעצמו את הידיעה, האם נקודות ובלטות מסוימות שבשטח הנן תפוסות בידינו ואם לאו. ועוד: אם בשלב זה, יאול-צו גורמים שונים שבהגנה לפתוח באש — הרי יוכל האויב לקבוע ביתר יעילות את תנוחתם של כוחות אלה.

על יסוד ידיעות אלה יכין האויב תכניות לעריכת פטרולים, לפשיטות, להתקפות-פתע — או למבצע-תנופה בעל מטרה מגבלת, כדי להשיג לעצמו „ראש-גשר“ קטן. כיוון התקפתו של האויב, נתיבי הגישה שלו ותכניות האש הארטילריות שלו — יהיו כולם תלויים אך ורק בידיעותיו אלו.

אם נהיה מסוגלים להכניס „גורם חדש“ בתכנון תיו של האויב, אפשר ונוכל לשבש — או, לפחות, להאיט את קצב פעולותיו. „גורם חדש“ מעין זה, ניתן להכניסו ע"י שניטול אנו את היוזמה באשר להפתעה — דבר אשר לעתים קרובות (ובטעות) שול-לים את אפשרותו לגבי ההגנה.

כלל הוא כי האויב יהלום בנקודה אשר סבור הוא כי הינה תפושה בידי הצד שכ"נ גד. על כך חייבים אנו להקדימו — ולשנות, בהתאם לכך, את מערכנו וסידורינו. בשביל להדגים כיצד אפשרי הדבר להקדים, מראש, את תנועת האויב — הבה ונדון כאן בשתי דוגמאות, אשר בשתיהן נניח כי גייסותינו אנו תופשים עמדות-הגנה.

הדוגמה הראשונה

אחת ממחלקותינו תפשה כפר ומשתמשת בו ככ"מוצב-מוגן. לאויב הגישה בשני צירי-גישה שונים, המאפשרים התקפת לילה נגד מוצב-מוגן זה, וכן יכול הוא להתקדם גם בין שני צירים אלה. נוסף על כך איפן האויב את מחלקתנו והוא מנחית עליה אש מרוכזת ומדויקת. אם נקים בלילה את מבנה ההגנה התקין שלו — פירושו של דבר שנקבל על עצמנו סיכון של 50%. אולם, ע"י שנפצל את כוחנו זה, ונבצע תנועה „לאט-אראלית“ (דהיינו, בכיוון לאורכה או לרחבה של החזית — ולא ממנה או אליה) משני צדיה של עמדת-המגן ההתחלית שלנו — יהיה בייכולתנו לזכות באש-אלכסונית מצדנו כלפי שני נתיבי הגישה — וליצור מבוכה בשדרות התוקפות בעזרת הטלת „גורם-ההפתעה“ לתוך תכניות ההתקפה של האויב.

הדוגמה השנייה

אחת מיחידותינו מגינה על מיצר (המקום בו נכנסת הדרך לתוך עמק מסוים) — וזוהי נקודת מיצר אשר נקל לאפנה ולערוד נגדה אח"כ התקפות לילה מן החזית ומן האגפים. אולם, ע"י שנוסיג את עמדות המגן שלנו למרחק של כ-400 מטר, נוכל לרכז משם אש מדויקת כלפי עמדתנו הקודמת — ולבלבל את האויב שעה שינסה לתקפה.

אפשר ואפשר היה לספק עוד דוגמאות שונות אחרות; ע"י שנבצע התקדמות בהסתר תחת נסיגה-עלומה, או שנגביר את מידת הסיעוף של הגנתו לעומק, ע"י הקטנת מספר האנשים שנציב בעמדות הקדמיות. כמה וכמה צירופים אפשריים כאן, הכל לפי פני הקרקע. אולם תכלית כולם הינה להטעות את האויב — ולכולם חייבת להיות תכונת-היסוד של ניידות.

ההכרה בניידות

לפי הנהוג עד ל-1940, היה על יחידה להשאר „מוברגת“ ממש במקום אשר נקבע לה כעמדת-התגוננות. נכון אמנם, שדובר גם אז על עמדות תל-פין בשביל כלי נשק מסוימים, אולם מעבר לתחום

בשדה הקרב — אינם כל מעבר לתחומו של האפ-
ש"י**.

יסוד ההפתעה

יעילותה של התקפת לילה מושגת, מעל לכל,
על יסוד ההפתעה. אם נתגלתה מוקדם מדי — צפויה
הסכנה כי ההתקפה תבלם כליל או שקצבה יופחת.
על כן חייבת תנועת ההתקדמות של היחידות התוק-
פות להיות מהירה ככל האפשר. אין סיכויים רבים
לכך כי הכוחות התוקפים יוכלו להשתמש בנשקם
בטרם יגיעו לידי מגע עם הכוחות המגינים. עצמת
ההלם היא אשר קובעת כאן.

מרבית התקפות — מרבית סיכוי
ההתקיף בנקודה אחת בלבד — פירושו להרבות
סיכון, היות ודבר זה מאפשר למגן לרכז את כל אש
כלפי האזור האחד. נוסף על כך, ניתן לשער כי
חדירה בודדת לא תספיק ודאי לגרום להתמוטטות
מערך המגן של האויב. על כן, כמה שדרות, אשר
הרנחים ביניהן יהיו די צרים בשביל שיהיה בכך
משום ריכוזו של מאמץ, אולם די רחבים בשביל
לאפשר את גמישות הפעולה, הן הן העצה היעוצה
לצורך התקפת לילה.

התקפות ישירות

כדי להבטיח כי הכוח התוקף יהיה מסוגל לשמור
על כיוון התקדמותו — עקב כך שניתן יהיה לו להת-
קדם בקו ישר — עורכים בדרך כלל את ההתקפה
מצד מוצא הנמצא ישירות למול היעד.

ביצוע נמרץ

משנתמלאו כל התנאים שצוינו לעיל, תהיה ההצ-
לחה תלויה בביצועה הנמרץ של ההתקפה. אין כאן
שום הזדמנות ליעדי-ביניים או להתחלות מחדש; כל
שדרה חייבת להמשיך בהתקדמות מבלי להעצר. הש-
תהות בדרך — אפשר ופירושה יהיה כשלון. במקרה
שהיחידה מגיעה אל יעד ואין באפשרותה להגיע
לידי מגע עם היחידה שכנתה — מארגנת היא מיד
הגנה הקפידת ומציבה את כלי נשקה כדי שתוכל
להכנס לפעולה עם האיר האור הראשון.
התמונה הכללית של התקפת לילה מראה לך כי
פרק הזמן רב הסיכוי והמכריע ביותר לגבי התוקף,
הנה השעה ממש לפני המגע עם האויב. אם ההתקפה

זה לא חרג אז הנוהג. השגה זו, המושגת על הגנה
קבועה במקום, רוככה כל-שהוא מאז; אולם עדיין
אין מפקדים משתמשים שימוש הולם בניידות הטק-
טית, בחילופי עמדות-המגן שלהם, כדי להוליך שולל
את האויב.

"טכניקה" הנוהג בהתקפת-לילה

השמירה על כיוון התנועה

השמירה על כיוונה של התקפה ריהי בעיה-רב-
ת בהתקפת לילה — וזאת בעיקר בשל העובדה
שחסרים לך עצמים נראים לעין לצורך התמצאות
לפיהם, ובשל הקושי בשמירת כיוונה של תנועה
באמצעותו של המצפן בלבד. משום כך אי-אפשר,
כמעט, להחליט על שינוי בכיוון ההתקפה, קשה
להשתמש בעתודות, אי-אפשר, לרוב, לערוך את
ההתקפה שתהיה במבנה עמוק; ובגלל כל אלה נגזר
על התקפות לילה להיות מבצעים בעלי מט-
ר-ה-מוגבלת.

אולם מצויות דוגמאות טקטיות בהן עשויות הת-
קפות לילה — אפילו שהן מוגבלות בטבען — להיות
בעלות השפעה מכרעת על המבצע הכולל. ננסה לה-
ציג כאן דוגמה משוערת: תארו לעצמכם כי במשך
הלילה עלה בידינו לבצע חדירה עמוקה למדי אל
תוך עמדות המגן של האויב — מבלי שהיה ביי-
כולתנו להגשים הבקעה גמורה דרך מערכו. אנו יו-
דעים כי החשכה תאפשר לאויב להביא קדימה את
עתודותיו, לתקן את הפירצה שבחזיתו, ויתכן —
להכין התקפת נגד. בשביל שנוכל לנצל את הצלחת
המוצא שלנו, ולמען סכל את אמצעי-הנגד אשר האויב
עלול לנקוט בהם, חייבים אנו להביא עתה קדימה
יחידות מיוחדות שאומנו בקרב-לילה, ולהטיל עליהן
פעולה בעלת מטרה מוגבלת. פעולה זו תאפשר לנו
לבצע את ההבקעה, להגיע אל האזורים שחיל-התות-
חנים האויב ערוך בהם ולהשתלט על נקודות מכריעות
שבשטח. נוסף על כך תבטיח פעולה זו, אשר תבוצע
בלילה, את רציפותו של הקרב ותאפשר את הנקיטה
בטקטיקה של ניצול-ההישג, משיוחל-מחדש במבצעי-
יום. ולא זו בלבד, אלא שהשכלול המתקדם וגובר
בטכניקה שימושית אפשר ויטלק את אחד הק-
שיים העיקריים שבקרב לילה: את קשי השמירה על
כיוון ההתקפה. תאורת שדה הקרב, המבוצעת ע"י
הטלת קרני זרקורים כלפי עננים מנמיכים, הנה ידועה
למדי. הטלתם של זיקוקי תאורה בעלי עצמת-הארה
גדולה מאוד — או אפילו מערכת של הנחית-אלחוט

** לאמיתו של דבר, דברים אלה ברובם — וכן התחלות
של אי-כונן היריב בחשכה באמצעים ראדאריים —
לא זו בלבד שהם בתחומו של האפשרי, אלא שהנם כבר,
בצבאות מסוימים, בתחום המעשה. — המער.

מצליחה, ואפילו חלקית, לחדור ולהיאחז בתוך עמ' דות-המגן, הרי היא יוצרת מצב המסוכן לאויב. בין שהיא מביאה לידי הבקעה, לידי חדירה מוגבלת, או לידי הסתננות גרידא — מציגה התקפת הלילה בפני הכוחות המגנים, איום של ממש.

הדרכים לבלום התקפת לילה

את האמצעים העומדים לרשות הכוחות המגינים לצורך עצירת התקפה לילה, ניתן לסכם במלים אחדות: אזהרה-מראש ומכשולים — אקטיביים ופסיביים.

הזהרה מראש

כמה שנוגע להזהרה-מראש — דהיינו, ביחס לכך שתהיה לך ידיעה אודות התקפת לילה צפויה — אפשר לאמר רק מעט: „הנה הגייסות התוקפים ינסו להעלים את פעולותיהם כדי, לעשות הן' בכוחו של גורם ההפתעה; אולם, אם יש ביכולתך להבחין בהתקרבות האויב, או לגלות את כונותיו — מוטב שתניח לו להתקדם עד לנקודה בה תהיה לכוחותיך יכולת רבה יותר לפעול נגדו באשם, ואולי אף לשרבב יסוד מה של הפתעה אל תוך תכניות ההתקפה שלו“.

מכשולים פסיביים ואקטיביים

שדות מוקשים שהונחו באורח שיטתי לפני עמ' דות המגן, הנם מכשולות-רבתי בהתקפת לילה. אולם הכרחי כי „יכוסו“ באש, להפריע לאויב בנסיונותיו ליטול מנה מוקשים את עוקצם. במקרה שהאויב מגלה יכולת לבצע פרצה בשדות המוקשים מוסיפים הללו בכל זאת להוות מכשולים: כי הם מפוררים את מבני ההתקפה. ובאם מתפוצצים אחדים מן המוקשים — מזהירים הם ע"י כך את המגינים בפני ההתקפה. נוסף על כך נודע ערך מסוים גם למתרסים, לסבכיתיל דוקרני, למילה-קונצרטניה ולמכשולים אחרים — אולם רק אם יש בהם משום הפתעה לגבי האויב. הכרחי כי יכוננו הפתעה זו במלוא המהירות האפשרית, באופן שלא תהיה לאויב שהות להבחין במכשור לים בטרם יתקל בהם בפועל תוך כדי ההתקפה.

תאורה

השימוש בזרקורים, בזיקוקים ובשאר תחבולות תאורה — אין להמליץ עליו בשביל כוחות ההגנה.

השימוש בכל אלה — ערכו רב יותר בשביל הכוחות התוקפים מאשר בשביל המגינים. כי לכוחות התוקפים ישנו הזמן בשביל להיצמד אל הקרקע בטרם יכול זיקוק לספק את מידת התאורה הנחוצה לגילויים; ואילו השימוש בזיקוקין וזרקורים ע"י המגן, מאפשר לאויב לאפץ את היסודות השונים שבהגנה, אם יש להגנה הבטחון בארגונה לצורך עצירת התוקף, ולגיי לוי התקדמותו והאטתה — מוטב לה להשאר עלומה אך ערה ולנסות להטעות את האויב או ל„תפוש“ אותו ברגע שאינו מוכן לכך. אמצעים אחרים אשר ניתן להשתמש בהם ולהפיק מהם תועלת בכדי לעצור התקפת לילה או להאיטה — הנם יצירת מצבים „אנפילדיים“ לגבי האויב וכיוון אש אלכסונית (או אוגפת) כלפיה „פרוזדורים“ הנראים כצפויים ביותר לשימוש בגישתו אל עמדות המגן. את הנקודות בעלות ערך המפתח שבשטח, או חיוניות לגבי מצבו של המגן, יש לאכזן מבעוד אור-היום ולהכין תכניות אש כלפיהן באופן שניתן להטיל אש רבת-תכלית על נקודות אלו במקרה של התקפת לילה. ע"י התאמה גמישה, לסרוגין, של צורות האש הן בזמן והן למקום, תוכל ההגנה להכין לעצמה מכשיר תכליתי מאוד כנגד התקפת לילה.

* *

ניתן לומר כי ההגנה חסרה בדרך כלל את האפשרות של נטילת הזימה בידיה. אם היא נשארת פסיבית או שומרת על התפישה על עמדות קבורות במקום, גם לאחר שאותרו ע"י האויב — הריהי מפקירה את עצמה בידי אותו אויב. אולם, אם תנסה ההגנה ליצור מצבי הפתעה ע"י שתכניסי שינויים בארגון מבנה ובמבצעה — יש ויש לה הסיכוי לעצור את ההתקפה או להאיטה — או אפילו, לעבור לפעולה תוקפנית.

בשביל להיות מוכן הכנה הולמת למבצעי לילה — אין לך דבר אשר ישוה לאימון מעשי. קיצו צורו של דבר: אימון-קרב לילי חייב להיות מעשי ודומה למציאות שבחיים. עליו לכלול את הדרכים השימושיות לנקיטה בזימה את „החוש לפני-הקרקע“ ואת תכונת המהירות בביצוע. משהושגו אלה — יהיה בכך כדי להוסיף הרבה על מידת יעילותם הן של הקצינים והן של החיילים, והדברים אמורים, באותה מידה עצמה, אפילו גם במבצעי-יום.

ההגנה בלילה

ישנו במצב זה צורך לבנות מחפורי-דיור נוספים, כי אין זה בר-ביצוע שעם הינתן אות האזעקה יחשו החיילים אל העמדות-הליליות מתוך מחפורי הדיור המרוחקים שלהם, שליד העמדות „היומיות“. האויב ישים, עד מהרה, לב לכל נקודות התורפה האלו — וינצלן לטובתו.

להלן — נסיון של הצעות — המיוסדות על לקח שנים במלחמת-העולם השניה — לאמצעים אשר יאפשרו הדיפת התקפת-לילה פתאומית, גם כשזו מתוכננת-מראש ומבוצעת היטב.

יתרון פשיטת-הפתע מתבטא בגורם הפתע, על כל תוצאותיו. לפשיטה כזו על מערך מגן שבוצר כדבעי צפויה הצלחה רק באם תוכננה על סמך ידיעה יסודית של המערך (המושגת ע"י סיורים ותצפיות) ובאם הנה מבוצעת במפתיע, ותוך פעולה מתואמת וללא-חיכוך של פלגות, שלכל אחת מהן הוקצו תפקידים מפורשים ומוגדרים.

גם כשהמגן נוקט בהתנהגות הנכונה והראויה למצבי-מלחמה (הסוואה; כלי-אש מעטים בלבד המר פעלים אף בטרם תותקף העמדה — וכלי-אש רבים השומרים לע"ע על „שתיקתם“, כשהם מוסתרים במוצביהם; טיווח-מראש למטרות-עזר בלבד; וכו') — לא יוכל בכ"ז אותו מגן למנוע את כלולו את הסיר והתצפיות השונות של היריב באמצעי הסתכלות; אך יש ויש בידו לסכל את פעילות הסויר הקצר באמצעות פטרולים וסיירים, הנחוצים כ"כ להשלמת התמונה. את „שטח-ההפקר“ (מונה, שהנו מטעה ביותר) כולו, ממש עד לגדרות-התיל של היריב — יש לראות כחלק ממערך המתגונן, ויש לקיים שליטה עליו באמצעות פטרולים, תשמועים וכו'. פעילות זו של פטרולים ומשרות-קדמיים מנדאת גם את האזעקה המידית, בבוא התקפה, כן מספקת היא את האפשרות היחידה לקיים את כשירות-הנשק ואת הרוח-הלוחמת מגייסות גם בעת מלחמת-עמדות ממושכת. יש וזיקוקי-תאורה מעטים, אשר נורו ע"י תשמוע בודד לאזעקה בפני פשיטה, מספיקים להניע את האויב לחדול ממנה, ולהאיר לו את הדרך הביתה" — כי אבדה לו ההפתעה, שהיא חיונית להצלחת התקפת-פתע כפו (הגם שלא תמיד תוצאתם הנה כזאת). בכל אופן, נותנת אזעקה מוקדמת שהות למגן להשגת כוננות קרב מלאה.

כוחו של המגן בתוך מערך ערוך ומבוצר היטב הוא בעצמתה ההודפת של אש כל כלי הנשק. תכנית האש מנדאת את תאום פעולתם של כל כלי הזין ובזאת מבטיחה היא כי פעולתם זו תשיג את מיטב התוצאות. ע"י פעילות נמרצת מושגות: כוננות-קרב מוגברת בכל עת ואזעקה בעוד-זמן (אזעקה למועד) בתחילת התקפה. תפקיד החפירה הוא לאפשר את ניהול-קרב-האש ע"י כך שהיא מגינה על מפעילי הנשק, המכשולים (שלפני קו ההגנה) בולמים את הסתערות המתקיף ומשהים אותו בתחום אש-ההגנה.

בלילה יורדת עצמתה ההודפת של האש, כי המתקיף מתגלה מאוחר יותר ונתון, על כן, להשפעת אש ההגנה לפרק זמן קצר יותר. האש מתנהלת ללא בקרה של תצפית-האש; או שכיוונה גרוע, ומהיר-רותה — פחותה. הסכנה של התנפלויות פתע גדולה, כי תצפית הראיה כמעט ואינה קיימת.

גנרל-מיוון נבטי משתדל לסגל את ההגנה לתנאי לילה שונים אלה ע"י האמצעי של שידוד מערך ההגנה ותפישת מערך אחר, „מערך לילי“ מיוחד לכך ושונה מהמערך היומי. אך פירושו הדבר הנו כי עם רדת החשכה — ושוב, באפלולית השחר — עורכים „מוחרם“ גדול („נדידה רבתי מדירה לדירה“) במערך ההגנה. חלק מכלי-הזין (יש לשער כמחציתם, וזאת כדי לקצר את זמן „החלפת הדירות“ וע"י כך — גם את משכו של המשבר העלול להינצר) נמצא ודאי „בדרך“ — ואינו מוכן, על כן, למתראש; וזאת דוקא בשעה החביבה ביותר על המתקיף. ואין זו המגרעת היחידה: כוח העבודה והזמן העומדים לרשותו של המגן — וכן כלי-העבודה — לרוב מספיקים אך בקושי, בעתות-מלחמה, להכנת עמדה אחת בשביל כל כלי נשק. זאת ועוד: הצופה במשך היום מעמדתו על פני השטח שלפנים — „יתמצא“ בו גם בלילה; עמדת-הלילה, אליה הוא נכנס רק בחשכה, תשאר לו זרה ותיראה לו מאיימת; כמרכזן יש צורך בהנחת קוים וקביעת סידורי קשר חדשים, ויש צורך לתרגל את החיילים, בסידורים אלה. גם תפקיד העתודה מסתבך עתה ונהיה קשה יותר, וזאת בשל הצורך להכין מכת-נגד מתוכננת-מראש לתוך אזור העמדה החדשה; ולבסוף,

* עפ"י נסיונו של קצין גרמני — אשר העיר את ההערות דלהלן כתגובה על מאמרו של גנרל-מיוון נבטי.

המטרה השניה של המגן היא הפרעת התפתחות „החלקה” (לפי לוח הזמנים המסומן-מראש) של הפעולה האויבת. לכך משמשת זריעת השטח הקדמי במכשולות ופגעים מפגעים שונים: — חוטי מכשול ומלכודות-תיל שונות, שברי זכוכית, מוקשים-קופצים ומוקשי-נעל וכיובד. מעשה קל — ופורה — בשטח זה הוא להפעיל את רוח-האמצה של החיילים ואת יכולת האלתור וההתקנה שלהם. הפסד-זמן גוסף, בלתי-רצוי ביותר למתקיף, נגרם ע"י מכשולים בלתי-צפויים נוספים המקשים עליו אף את הזניקה המכרעת לתוך הפירות-ההגנה. מכשולים מסוג זה — שעמדו בניסיון — הם גדר-תיל שניה, שנמתחה ממש מעל לחפירה, ובראש ובראשונה — כיסוי (בלתי-חדיר לרסיסי פגזים ורימונים) לחפירה עצמה, העשוי עץ, פח ואדמה. השהות, הנרכשת באמצעים אלה, מספיקה בדרך כלל בשביל לאפשר למגן להפעיל את עתודתו; לעתים — אף כדי ספק להפעילה תוך-איגוף. לעתים קרובות אין באזעקה המוקדמת, ואף לא בכל אמצעי-ההשהיה, כדי לאפשר לו למגן שיספיק ל„תפוס” את המתקיף תפיסה-של-ממש באש-המגן של התותחים: — כי לרוב כבר יעבור את שטח-המוכה עוד בטרם תונחת, אפילו מכוונים התותחים מראש אל „מטרות-אש-הסכנה”, שסומנו להם בעוד-מועד. סיכויי ההצלחה טובים יותר אם תונחת האש על חפירות-ההגנה עצמן. המתקיף ימצא שם גלוי למטר הרסיסים, ללא מחסה — ברב-זמן שהמגינים מוגנים על ידי כיסוי החפירה הנ"ל.

בלילה פגיעתה של אש המגן במתקיף קצרה יותר במשכה, מדויקת פחות הן בשל פתיחת האש המאוחרת, והן בגלל הראות הגרועה. זאת ועוד: —

* ראה — ב„לילות במוצב-קדמי”, בקונטרס „שלושה קרבות לילה” — מצויה שם דוגמה טובה לכך.

בלילה יוצר המתקיף את „נקודת-הכובד” של התפתו בגזרות-שטח אחרות משביום. לשינויי-אלה יש להתאים, איפוא, את תכנית-האש הלילית — יש לכון את התותחים, ואת נשק-הרגלים הכבד, אל „מטרות-אש-סכנה”, שסומנו להם בסמוך-מאד לפני חפירת-המגן, או מוטב (כנ"ל) על-יו עצמה. נשק-הרגלים הקל מוגבל בלילה במיוחד ע"י הראות הרעה לירי. יש הכרח, על כן, להאיר את השטח שלפני המערך באופן מלאכותי, שיטה שבי-ניגוד לדעתו של הגנרל-מיוזר נטי הצליחה ביותר בצבא הגרמני. זיקוקי-המצנח שלו, שמשך בעירתם היה דקה אחת, לא זו בלבד שאיפשרו את הכיוון הנאות של כלי-היריה אלא גם „הציתו בלב החייל אור-בטחון, אשר כילה את האימה של עמידה חסרת-אונים למול סכנה בלתי-נראית”. בעטין של השפעות אלו זכו אותם זיקוקי-מצנח-מאירים לפופולריות רבה אצל הגייסות. אכן, אף כשמצויה תאורה כזו — אין ביכולת נשק-הרגלים הקל לנצל למעשה במילואו את טנח-להלכה. רצוי על כן להפעילו בירי-אוגף: — אמנם מעמדות-היום שלו, אך דרך אשנבי-לילה מיוחדים, המכוונים אלכסונית, למתן אש אוגפת אל השטחים הסמוכים שלפני החפירה. ואילו את אשנבי-היום יש לכסות בשקי חול, להסתרת להבת-הלוע.

תשומת לב יתרה מגיעה בתכנית האש הלילית לרימון היד, זה „תותח-הכיס” של הרגלי. הוא מוכן להפעלה במהירות, וכן מתאים הוא יפה להגנה-היקפית. בסיכום ניתן לומר: — הנחוץ לה-דיפת פשיטת-לילה, ואפילו היא מתוכננת היטב, הריהו: —

- (1) הפרעה לסיור ולצפית-קרקע של האויב, או מניעתם.
- (2) אזעקה מוקדמת.
- (3) השגת שהות לפעולות-הנגד שהוכנו מראש.

ר ש י מ ו ת ק צ ר ו ת

לחיוניות גורם התובלה במבצעים

„בשל מסמך-פרסה — אבדה ממלכה“ *

להורוקס, אלא שתי דיביזיות: זו של הגוארדיה (שר-יון), והדיביזיה האמריקאית המוטסת ה-82. מזג אוויר רע מנע עד אז בעד בואו של רגימנט-הרגלים המוטס בדאונים שבדיביזיה של גנ' גאווין (ה-82); ואילו שאר חלקיה של הדיביזיה ה-82, כשתומך בהם גם רגימנט קולדסטרים של הגוארדיה הבריטית,

מפה 1. התכנית לפריצת ה„פרודור“ אל ארנהים.

נמצאו שקועים עד ראשם בהגנה על השטח שבין הנהרות מאַס וואַל בפני התקפות-הנגד של הגרמנים מן המזרח, שהיו נערכות מתוך יערי „ריאכסוואלד“, על פני רצועת היבשה שבין שני נהרות אלה (ראה מפה 2). בראש-הגשר, אשר כבר הוקם סביב ניימאגאן, מצפון לואַל, היו להורוקס רגימנט צנחנים אחד ושתי „קבוצות“ של יחידות שריון של הגוארדיה („האירלנדיים“ מהרגימנטים של ה„גוארדיה“ וה„גוארדיה-גרנדריים“); אולם אלה האחרונים לא יכלו לחדש את מסע התנופה כל עוד לא הוחלפו ע״י חיל-הרגלים של הדיביזיה ה-34. ואילו הללו — עודם עוסקים בחציית המאָס.

על פני אותה דרך יחידה, בה צריך היה להמציא תגבורות ואספקה לקורפוס ה-30 ולשתי הדיביזיות האמריקאיות המוטסות (ה-101 וה-82) — נעה תנועת הרכב באיטיות. כי נתיב יחיד זה, שהשתרע על פני כ-90 קילומטר, הכיל בתוכו את

יש וגורמים „טכניים פעוטים“ קובעים את ההצלחה — או הכשלון — של מבצעי-מלחמה גורליים. סיפורי-העובדות שבאותו פרק, בספר ושל צ'סטר וילמוט, „ההאבקות על אירופה“, הוקדשה לתיאור של „הדרך אל אַרנהם“ — מבליט, כמאליה, כמה עובדות מאלפות בתחום זה, ומעלה מחשבות על לקחן.

ב-21 בספטמבר (1944), לאחר שהקורפוס הבריטי ה-30 כבש את העיר ניימאגאן ואת הגשר החיוני על פני הנהר וואַל המוליך צפונה, אל עבר הרהיין התחתית והעיר אַרנהם, החליט מפקדו של קורפוס זה, הגנרל הורוקס, לפתוח במסע נמרץ צפונה, כדי לחלץ את הדיביזיה המוטסת-הראשונה, אשר נחתה מצפון לרהיין ונמצאה מבודדת ומתקפת. הטל על דיביזיות-השריון של הגוארדיה הבריטית לפרוץ צפונה, „בכל ההקדם האפשרי ובמהירות-מכסימום“, לאורך כביש אַרנהם — או בעקיפין, ממערב לו, באם ימצא חסום. הכונה היתה שהרגלים הבריטיים יחצו את הרהיין בצליחת-סער; ומשיחזקו גייסות-הברית בשתי גדודי הנהר — יוקם גשר-חרום. „התכנית היתה ברורה; אולם האמצעים לביצועה לא היו מצויים מידי. מצפון לנהר מאַס — לא היו לו,

• הכונה כאן לשיר-פתגם אנגלי ישן ונדוד:

For the want of nail
the shoe was lost
For the loss of the shoe
the horse was lost
For the loss of the horse
the rider was lost
For the loss of the rider
the message was lost
For the loss of the message
the battle was lost
For the loss of the battle
the kingdom was lost
And all for the want
of a horse-shoe nail

ובתרגום:

בשל מסמך שחטר — אבדה הפרסה,
בשל אבדן הפרסה — אבד החוס,
בשל אבדן החוס — אבד הרוכב,
בשל אבדן הרוכב — אבדה האגרת,
בשל אבדן האגרת — אבדה המערכה,
בשל אבדן מערכה — אבדה ממלכה —
וכל זאת בשל מסמך-פרסה שחטר.

מ 9 ה 2. התיב אינדהובן-ניימגן.

הלשון: "אל-נא תניח לדבר כזה כי יק-
 רה לך! נוע על פני הכביש בלבד!
 הפאות לא טוהרו ממוקשים!"
 "האמת היתה, שלומן זה כבר סולקו כל המוקשים
 שליד מחסום הכביש; יהיה זה בלתי-מתקבל-על-
 הדעת ביותר שהיה ביכולת הגרמנים למקש את
 פאותיה של הדרך המשתרעת ממחסום-הכביש
 ואילך — בהיות והיה זה עורק-האספקה שלהם-
 עצמם עד לאחר הצהריים של היום הקודם. אולם האז-
 הרה, בין שהיתה הכרחית ובין לאו, נקבעה שם לעינך
 כל; והנהגים הבריטיים, שהגם זהירים מטבעם, החלו
 נוהגים לפיה כיאות. על פני חמשת המיל (כ-8 ק"מ)
 אשר משם עד ואלקאנסואארד הכפר (6-5 ק"מ מדרום
 לאינהובן) אין רוחבו של כביש-המלט אלא רק כדי
 תנועתם של שני כלירכב בלבד — ובדוחק. אמנם,
 לצדו היו מצויות פאות מכוסות-עשב רחבות למדי;
 אולם מדי העצר השיירות, על מנת לאפשר מעבר
 לשדרות בעלות יעוד דחוף יותר, היו הנהגים קר-
 גים לעצמם בעקשנות מאחו על פני רצועת המלט
 דוקא — והיו יוצרים ע"י כך סדרה שלמה של
 מחסומי-תנועה, אשר שעות נדרשו אח"כ בשביל
 לסלקם. הרי שהדרך, בין גבול בלגיה-הולנד (שלידו
 נמצא אותו מחסום-כביש גרמני בי-שמזל) ועד
 לואלקאנסואארד, הפכה למעין "צואר-בקבוק" אשר
 הוא שקבע — וחנק — את זרימת השיירות צפונה.
 (בעל הספר מעיר, כי בשעות אחר-צהריים של ה-18
 בספטמבר, בשוכו מ"ראש-החץ" של ההתקדמות

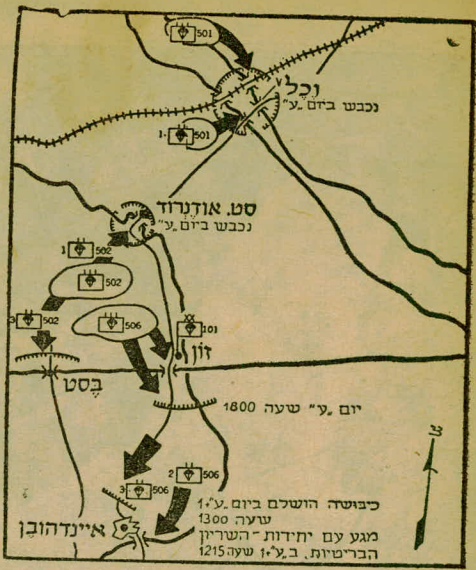
כברת-הדרך בת כ-75 ק"מ, שבין תעלת מאאס-
 שאלדה (דרומית לאינדהובן — ועליה נמצאה
 נקודת-המוצא של המסע) ועד לנהר מאאס
 (שכ-15 ק"מ לפני ניימאגן); ולאורך רובה של כב-
 רת-דרך זו היתה רצועת-הכביש צרה; ולא עוד, אלא
 שהכביש גם עבר דרך אינדהובאן העיר, וכחצי-תריסר
 כפרים, וכן על פני שני גשרים שנהרסו והוקמרו
 מחדש בחפזה (ראה מפות 2 ו-3). בשל כל אלה היתה
 אותה דרך יחידה פגיעה ביותר להתקפות-מהאוויר
 ולאש הארטילרית; והשדרות נצטוו לנוע תוך שמי-
 רת מרחקים הגונים בין כלירכב — ועל כן לא היו
 האחרים סבורים שיהיה ביכולתן של השדרות לנוע,
 במהירות שתעלה על עשרה מיל (16-17 ק"מ, לשעה,
 בממוצע). אכן, מהירות כזו אפשר והיתה נמצאת
 מספקת — אילו ניתן היה לקיים ברציפות זרם
 מתמיד של תנועה; אולם כבר בתחילתו של הפרו-
 דור הארוך החל פועל בלם שלא שיערוהו מראש.
 "בערב הראשון קרה, ושתי מכוניות-משא בנות
 3 טון, אשר נעו בעקבות השריון, הושמדו ע"י מוק-
 שים אשר הגרמנים שמום בפאותיו מכוסיה-עשב של
 הכביש, בסמיכות מקום מידית למחסום-הדרך שלהם.
 בעברן ליד מחסום זה, ירדו שתי המכוניות מעל
 למלט-הכביש, אל העשב — ונתפוצצו. למחרת-בבוקר
 נראו הריסותיהם של כלירכב אלה ע"י כל הנהגים
 הנעים צפונה; ובכדי שאזהרה אילמת זו תשאר
 ללא תשומת-לב ראויה, הציג שם איזה איש שקדן-
 מדי מחיל-החפרים (חיל המהנדסים) שלט בזו

פוס ה'8, ממזרח, וה'12 — ממערב), אשר נאלצו להתקדם, כמעט ללא מסלול-דרכים, על פני שטח שמם, של אחו וביצה — לא נעו קדימה אלא באיטיות. ב'21 בספטמבר הגיעו שניהם עד אל הקו המאפשר ל"ישר חזית" עם אינדהובאן; אולם כאן נבלמו. למשך 30 המיל (כ'50 ק"מ) הנוספים, עד לגשר גראבה שעל פני המאס — כמעט ולא עלה רוחבו של ה"פרוזדור" על זה של הכביש עצמו. וצוארי-הבקבוק, כגון הגשר של זון, ורחובותיה המתפתלות של סנט-אודאנרודא (שתיהן — ראה במפה 3) היו נתונים לעתים קרובות להפגזה. ב'19 וב'20 בספטמבר התקיפו הגרמנים את הגזרה הזו של הדרך משני העברים גם יחד. התקפות אלו נהדפו; אולם המעבר על פני הדרך הוסיף להיות בחזקת סיכון ואי-בטחון. ההתקדמות שלפני-כך בוצעה בגזרת חזית כה צרה — ועל פני קרמסע כה ארוך — עד אשר עורק-התחבורה של כוחות-הצבא כמעט והזדהה עם קו-החזית; לאמיתו של הדבר, היתה לו חזית מכל אחד משני עבריו. התוצאה מכך היתה כי נדרשו שלושה ימים בשביל להוביל את הדיביזיה ה'43 מתעלת-אלברט (שמדרום לתעלת מאאס-שלדה) ועד לנהר מאאס ליד גראוא, מרחק כ'60 מיל (כ'100 ק"מ) — דהיינו על פני מרחק אשר אותו יכלו הגייסות לעבור, כמעט באותה מהירות עצמה, ברגל."

"על כן, לא היה זה אלא בשעות אחר-הצהריים של ה'21 בספטמבר שנמצא באפשרותם של אנשי "הגוארדיה האירית" לפתוח בהתקפה צפונה, מתוך ראש-הגשר של ניימאגאן."

הערות ופרושים, לענין התובלה המבצעית בתור גורם-מפתח במצבים מעין אלה * שתארו כאן, תהיינה אך למותר. "ודי להכימא ברמיזא..."

* לקח "טקטי-פסיכולוגי" מאלף מראשיתה של התקדמות זו מראש-הגשר של ניימאגאן הוגש בחוב' ל"ז של "מערכות", עמ' 76, ברשימה "על קצב טקטי — ועל מחלת-הסיוע".

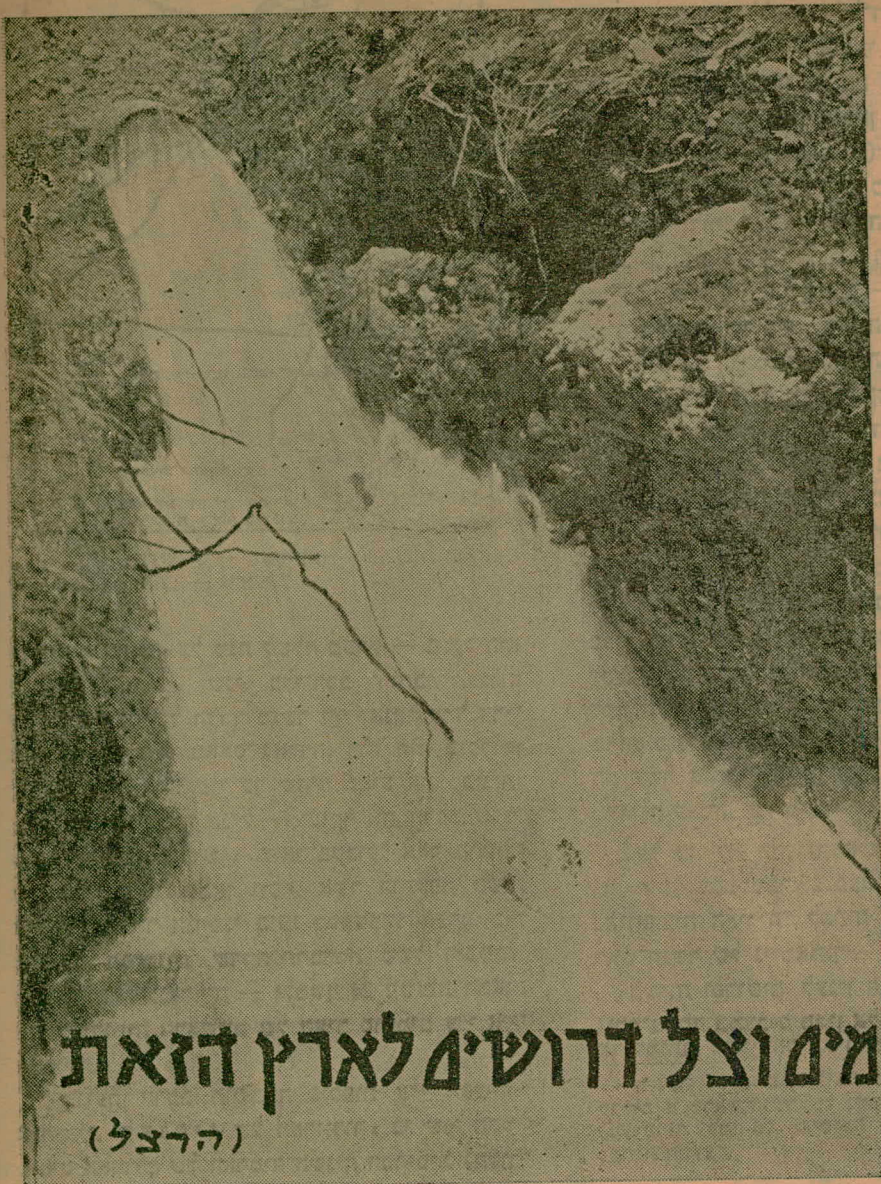
מפה 3. המיצרים — והנחיתות — במחצית הדרומית של המטע אינדהובן — גראבה.

הבריטית צפונה, על מנת לשלח מברק — נתקל הוא ב"מעצור-תנועה", שני כל-ירכב רוחבו, כמעט למלוא אורכה של הדרך מגשר ואלקאנסואארד דרום-מה, ועד לתעלת מאאס-שאלדה. ולא היה ביכולתו לנוע דרומה אלא ע"י כך שהיה מסיע את מכוניתו על פני פאת-הדרך הנ"ל — ועוקף את הרכב שנצ"טופף על פני הכביש). "צוארי-בקבוק" אחר התפתח עד-מהרה באינדהובאן גופא, אשר הותקפה קשות ע"י חיל-האוויר הגרמני ב'19 בספטמבר בערב. כאן הפציצו הגרמנים שדרת-תחמושת משל דיביזיית-השריון של הגוארדיה — ולמשך 24 השעות הבאות היו רחובותיה הראשיים של העיר סתומים ע"י איי-המפולת."

"תנועת הרכב הושבתה נוספות ע"י הפעילות הגרמנית באגפיו של הפרוזדור; כי שני הקור-פוסים האחרים של הארמיה-השניה הבריטית (הקור-

תחזית
אינדהובן
היא צויה ה'אואכה פ'יאה ח'זכה

אליה זון, הוצא: יריאתה העכבה
התבטלה ל"ז

מים וצל דרושים לארץ הזאת

(הרצל)

מקורות

חברת מים בע"מ

חברת המים הלאומית הישראלית

המשרד הראשי: אלנבי 111, ת"א
ת. ד. 2704 • טל. 67445*8

הסנה

חברה ישראלית לביטוח בע"מ
חברה לביטוח הגדולה בארץ

הכנסות מביטוח רכוש חיים וכו'
למעלה מ־1.650.000 ל"י

- פוליסות חדשות (חיים) . למעלה מ־3.000.000
- סך־הכל ביטוח חיים . . למעלה מ־8.400.000
- הון וקרנות למעלה מ־1.650.000
- השקעות למעלה מ־1.750.000

המרכז: תל־אביב. רחוב לילינבלום • 44 מלפון 4431/2 • ת.ד. 805

..

סניפים בכל הערים והאזשות

"המשוק"

מוצרי תעשייה של ההתיישבות העובדת והקואופרציה היצרנית

תל-אביב

משרד ראשי: רחוב סלמה, בנין "המשביר המרכזי", טלפון 16-6011, תבת דאר 130
משרדים ומחסנים: דרך פתח-תקוה 28 ורחוב הגליל 9, טלפון 67572

מחלקות

תכנון ותיאום • יבוא חמרי גלם • יצור • שוק • יצוא

מייצר:

- מכוונות וציוד הקלאי • כלי המטרה והשקאה
- כלי רפת ולול • כלי עבודה לתעשייה, לבנין
- ולחקלאות • אינסטלציה פניטרית • חמרי
- בנין ובידוד • מוצרי השמל • צבעים •
- רהיטי פלדה ועץ • טקסטיליים •
- מכוונות לעבוד מתכת ועץ

ביצוע עבודות למוסדות צבוריים וממשלתיים

בנק הפועלים בע"מ

תבת דאר 28 • תל-אביב • טלפון 4297-4296

הון המניות והפורבית

620.000 ל"י

מנהל עסקי בנק לכל ענפיהם

סולל בונה בע"מ

המרכז הקבלני של ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בישראל

מוציא לפועל

עבודות בנין, סלילת כבישים ועבודות צבוריות אחרות

המשרד הראשי:

חיפה, רח' הנמל 65, בית סולל-בונה, ת.ד. 563, טלפון 15-4311

סניפים:

תל-אביב, רח' לילינבלום 39 ת.ד. 1267, טלפון 38-6031

ירושלים, רח' בן-יהודה 1 ת.ד. 1344, טלפון 2486

החברה לשכון עממי בע"מ תל-אביב
חברת כוני חיפה בע"מ חיפה - קרקעות חיפה בע"מ חיפה

חברות שכון

קונסורציום החברות המאושרות ליבוא וליצוא בע"מ

מיפודן של

— החברה המאושרת ליבוא וליצוא בע"מ

— המשביר חברה מאושרת ליבוא ויצוא בע"מ

תל-אביב, ת.ד. 2694, טלפון 6428

בית הסוחרים, דרך יפו 9

—□—

סוכני יבוא של משרד המסחר והתעשייה ומשרדים ממשלתיים אחרים

—□—

יבוא חטה, קמח, מוכר, אורז, כותנה גלמות וחמרי גלם אחרים לתעשייה
מחלקת ליצוא

החברה הארץ-ישראלית לקרור והספקה בע"מ

היבואנים הגדולים ביותר
של מזונות קפואים לארץ
מחסני הקרור המשוכללים
ביותר במזרח הקרוב

תל-אביב	חיפה
דרך פתח תקוה 23	רחוב הנמל
טל. 4316	4541
ת.ד. 318	1409

נ ש ר

ת. ד. 1409 ע"י ביח"ר למלט „נשר“

חברת זלמן בראשי ואחיו בע"מ

קבלנים לחציבה וסלילת כבישים וכו'

ירושלים

רחוב יפו 285, בית פיינגולד • טלפון 3890

למדינת ישראל
לממשלת ישראל
למשרד הכטחון
ולצבא הגנה לישראל

ז. פרוסק ושות' קבלנות לבנין והספקה

שכונים וסלילת כבישים

ברכה לחג חרות ישראל!

תל-אביב
רו' יהודה הלוי 42
טלפון 2640

ירושלים
רחוב בן-יהודה 3
טלפון 2117

„אוצר החייל“ בע"מ

אלוף נהגי אביב בע"מ

שרות המוניות
הבינעירונית
בישראל

שרות נוסעים
•
משלוחי אכספרס
•
העברת כספים
וגובינה

נסיעות מיוחדות לכל חלקי הארץ

צפת

חיפה

טל. 2660, 2738

תל-אביב טבריה ירושלים
טל. 5656, 2162 טל. 98 טל. 4034, 2401

תנובה אכספורט

אגדה חקלאית שתופית לשווק
תוצרת משקי העובדים העברים בע"מ

תל-אביב, רחוב מונטיפיורי 21
מלפון 4403 • ת.ד. 607

אוצר החייל בע"מ

מוסד כספי להלוואות לחיילים משוחררים וצבא הקבע

מפעולותיו של המוסד בשנת 1950

185.000	ניתנו הלוואות ל	—	1144	חיילים משוחררים	בסך
101.000	" "	ל	103	יחידות התישבות	
428.010	" "	ל	1070	נפגעים	
95.000	" "	ל	37	מוסדות	
160.000	—			לאנשי צבא הקבע	
969.000	ס"ה				

היקף הפעולות גדל פי שלושה לעומת שנת 1947

אפעלי „יכין-חקל" בשנת תשי"ב

- (1) עבוד מטעי הדר: חקל, חברה קבלנית לחקלאות (מיסודה של „יכין" ופאז"א) בע"מ. — עבוד 14.500 דונם בפרדסים ב־21 מושבות השייכים ל־522 בעלים. „חקל — יכין" — בשותפות עבוד 12.000 דונם מטעים מהרכוש הנטוש.
 - (2) גידול ירקות, משתלות: חקל ירקות בע"מ, מעבד 4200 דונם ב־8 מושבות; מתכן — 5000 דונם נוספים ב־9 מושבות. מהנ"ל 3600 דונם ירקות; 1000 דונם לזרעים; 400 דונם משתלות.
 - (3) משלוח פרי: „יכין" אגודה שתופית חקלאית בע"מ — שווקה בעונת 1949/50 600.000 תבות פרי לחו"ל ו־13.500 טינות לתצרכת מקומית. כמות הפרי שברשותה מהווה 15% מהמשלוח הכללי של המועצה לשיווק פרי הדר.
 - (4) תוצרת לואי מפרוי הדר ושמורי ירקות: „יכין", חברה לתעשיית שמורים בע"מ; הייצור: 6138.5 טונות פרי הדר עובד לרכז ולמיצוי פרי ליצוא, מיצים ממותקים, רבות, ושמורי ירקות לתוצרת מקומית.
 - (5) התישבות חקלאית: „יכין" — התישבות עממית: — מארגן ומכין ישובים חקלאיים לבעלי אמצעים עצמאים, בשטח כללי של 20.000 דונם אדמות קרן הקיימת שנמכרו לרשותה. כ ס ך ה כ 7: היקף העבודות של המפעלים המסונפים הוא כ־2.250.000 ל"י לשנה החולפת ומעוסקים בהם כ־2000 איש באופן שנת.
- המשרד הראשי: תל־אביב, רחוב לילינבלום 48, ת. ד. 233, טלפון 4158/4365

קור
א.ר.י.ב.
בע"מ
חברה לבנין ושיכון

קבלנים כלליים
לשיכונים, עבודות בנין,
סלילת כבישים,
עבודות ביוב וכו.

תל־אביב, רחוב אחוזת־בית 3, טלפון 4965

„לודזיה",
חברה לטקסטיל בע"מ

תל־אביב

טלפון 3639

חולון

טל. 80817

איצרת סחורה מטיב משובח

גדבים / לבני טריקו

לבני אשי / בגדי תנוקות

חברת החשמל לארץ-ישראל בע"מ

המשרד הראשי חיפה, תבת-דאר 10, טלפון 4201
משרד מחוז הצפון חיפה, תבת-דאר 179, טלפון 4205
משרד מחוז הדרום תל-אביב, תבת-דאר 25, טל' 4343
משרד לונדון 2 גרוסבנור גרדנס

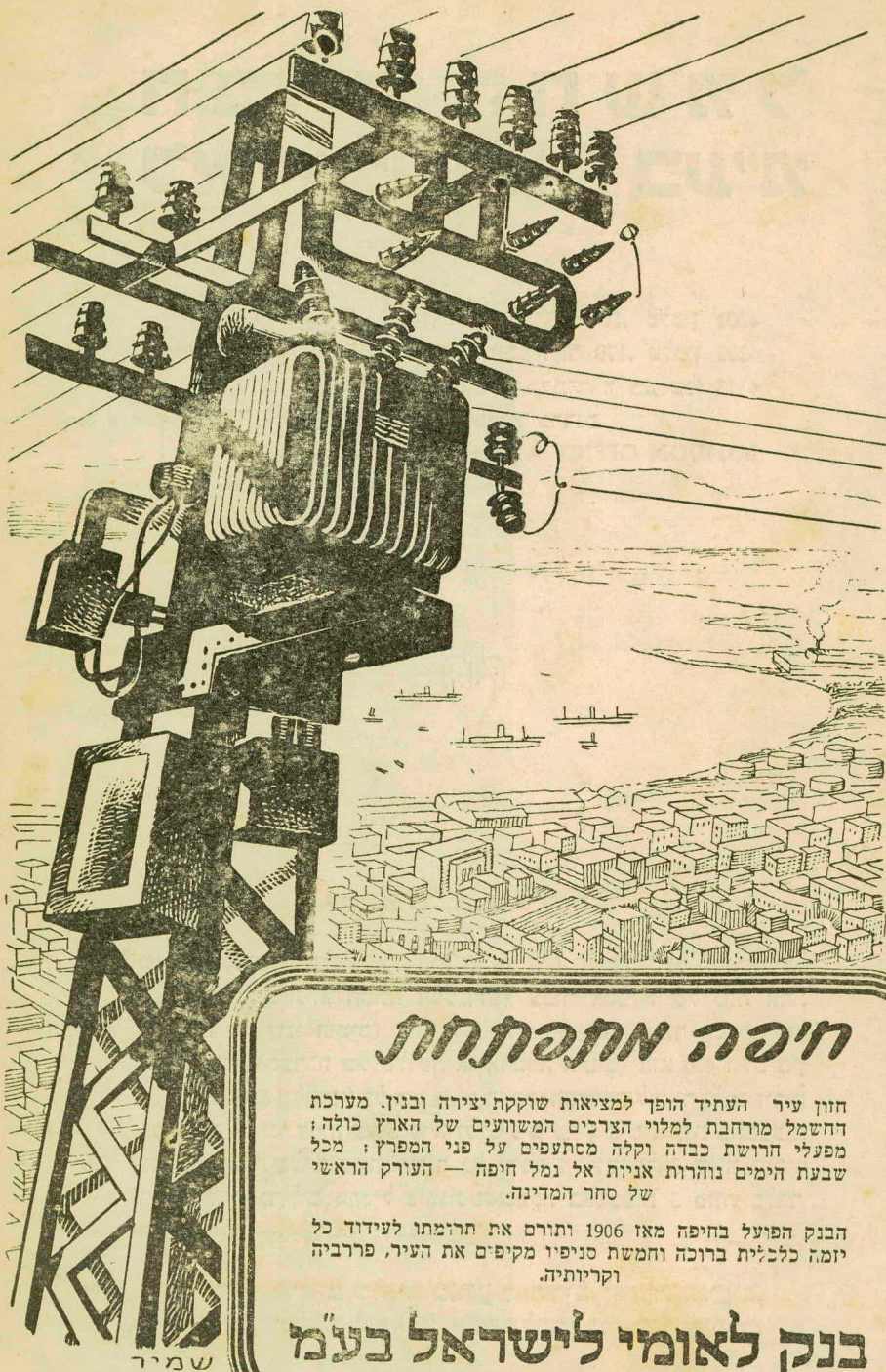
LONDON OFFICE 9 Grosvenor
Gardens London, S. W. I.

שִׁטַּת הַאֲסַפָּקָה

מערכת האספקה של החברה היא זו של זרם חלופים בעל תדירות של 50 פריודים בשניה. המתח הסטנדרטי עבור אספקה של פזה אחת (מערכה של שני חוטים) הוא 230 וולט (+6%) ועבור אספקה של שלוש פזות (מערכה של שלושה או ארבעה חוטים) הוא 400 וולט בין הפזות; ו-230 וולט בין כל פזה וחוט האפס. האספקה למאור ולמכשירים עם עומס שאינו עולה על 3 קו"א ולמניעים עד $\frac{1}{4}$ כ"ס ניתנת באמצעות פזה אחת או שלוש פזות. עבור כל עומס העולה על 3 קו"א ועבור ניעים יותר גדולים מהנ"ל ניתנת האספקה באמצעות 3 פזות בלבד.

הערה: פרטים מלאים בנוגע לסדורים להנעת מניעים, העומס, כפל החסמק וכו', אפשר לקבל במשרדי החברה.

חיפה נתפתחת

חזון עיר העתיד הופך למציאות שוקקת יצירה ובנין. מערכת
 דחשמל מורחבת למלוי הצרכים המשוועים של הארץ כולה;
 מפעלי הרושת כבדה וקלה מסתעפים על פני המפרץ; מכל
 שבעת הימים נוהרות אניות אל נמל חיפה — העורק הראשי
 של סחר המדינה.

הבנק הפועל בחיפה מאז 1906 ותורם את תרומתו לעידוד כל
 יזמה כלכלית ברוכה וחמשת סניפיו מקיפים את העיר, פררביה
 וקריותיה.

בנק לאומי לישראל בע"מ